

DATED
NEWS
DELIVER BY
SATURDAY
DECEMBER 12

LAIKS

WEEKLY NEWS
PERIODICAL
POSTAGE PAID
AT METUCHEN, NJ
AND ADDITIONAL
MAILING OFFICE
(USPS 301-500)
ISSN 1089-8832

Published 49 times per year except the last week in June, the second week in September, the last week in December
Published weekly by: Latvian Newspaper "Laiks", Inc., 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
POSTMASTER: Send address change to: "Laiks", 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840
Phone: 732-549-0445; Fax: 732-549-0466; E-mail: LaiksDSR@aol.com

Volume LX Nr. 48 (5459)

2009. gada 12. decembris - 18. decembris

Čikāgas gaidu un skautu vienības svin 60 darbības gadu jubileju

Ja kopā nostāigāts sešdesmit gadu, ir jāizvērtē, kas šajos gados bijis vērtīgs, kas vēl vajadzīgs un ko sagaidām nākotnē. Tādā noskaņā no 21. līdz 22. novembrim Čikāgā pulcējās Gaujas 6. gaidu un Staburaga 70. skautu vienību dalībnieki, vecāki, vecvecāki, labvēļi, un nav šaubu, ka mūsu darbs bijis vērtīgs! Par to 21. novembra pēcpusdienā vispirms varēja pārliedzināties kopējās nodarbībās, kurās piedalījās vairāk nekā simt dalībnieku, pat zīdaiņi, kā arī 70 un vairāk gadu veci. Gaidu un skautu vadītājas un vadītāji Daina Cera, Kalvis Cers, Žubite Glasa un Gundega Rupeika divu stundu ilgās nodarbībās bija labi izplānojuši. Dalībnieki, izmantojot savu atjautību, zināšanas un veiklību, pārvarēja visus desmit šķēršļus un beigās izburtoja „vienībā spēks”, kas būs Latviešu skautu un gaidu kustību kopējā mude nākamajiem diviem darbības gadiem.

Tagadējie un bijušie vienību vadītāji, kā arī vecāku padomes priekšsēdētāji 21. novembrī pulcējās draudzības vakarā vadītājas Ilzes Šmidchenes mājā. Ar vai bez dziesmu grāmatas palīdzības tika izdziedātas vai visas gaidu un skautu dziesmas.

Nākamās dienas ritā vienības, nesot savus baltos karogus, ienāca Ciānas draudzes dievnāmā un piedalījās dievkalpojumā, kurā māc. Gundega Puidza svētrunā runāja par Mūžības svētdienas un gaidisma/skautisma pamatprincipu nozīmi.

Ciānas lielajā zālē dalībnieku vecāki padomes priekšnieces

Solveigas Brunovskas vadībā bija klājuši svētku pusdienu galus.

Svinīgā aktā LGK apbalvoja vad. Žubiti Glasu ar vadītājas izturības zīmi un vad. Ingu Lucāni ar vadītājas darba izturības zīmi. Gaidu pateicības zīmes izpelnījuši Solveiga Brunovska, Lāsma Danosa, Benita Lāčkāja, Katrīna Pipaste un v. v. Jānis Robežnieks; skautu saulīti – Solveiga Brunovska, Silvija Kļaviņa-Baršneja, Benita Lāčkāja un Ingrīda Velkme; saulīti lentē – vad. Rasma Kraule un vad. Inga Lucāne.

Akta beigās abu vienību dalībnieki, rokās turot sešdesmit aizdegtas svečītes, aicināja skatītājus pievienoties dziesmai „Daudz baltu dieniņu!” Uz milzīgā kļiņģera arī dega 60 sveces. Kamēr visi mielojās ar kļiņģeri un apskatīja izstādi, bērni pārgērbās un sagatavojās ludziņas „Gribulītis” izrādei, ko iestudēja bijusī gaida Silvija Kļaviņa-Baršneja. Iestudējumā piedalījās visi vienību dalībnieki, daži vecāki un labvēļi.

Ciānas lielajā zālē abas dienas varēja aplūkot labi iekārtotu izstādi. Mazskauti rādīja pašu

Guntiņas - saldās konfektes

Lielgaidas (no kreisās) Kritīne Circene, Gunta Lucāne un Džennija Lāčkāja tēlo lāstekas, kas kārdina Gribulīti ar zemeņu saldējumu. Pičpaunā Gribulītis - Valdis Slokenbergs

no koka gatavotos Latvijas pilsētu ģerboņus un ļoti daudz savu, kā arī bijušo mazskautu Pinewood Derby sacīkstēm darinātās automašīnas, un te varēja uzzināt visu par šim populārajam nodarbībām. Skauti bija uzcēlušī telti, tai apkārt iekārtojuši meža māku sējumus un būves. Ļoti interesants bija lielgaidu stūrītis, kurā meitenes īsos, kodolīgos teikumus izskaidroja lielgaidu likumus. Pie šiem mākslas darbiem pakavējās ne viena vien bijusī lielgaida. Lielgaidas bija izveidojušas arī laika diagramu, ilustrējot un salīdzinot notikumus Čikāgas vienībā ar notikumiem pasaulē un Latvijā. Guntiņas un gaidas iekārtoja nometni 18 collu garuma lellēm – bija sakrauts ugunskurs, uzcelti nometnes vārti un starp guntiņu kokiem iesiets galds, guntiņu gleznotā mežā telšu priekšā izgreznota ar sūnām,

čiekuriņiem un akmentiņiem. Guntiņu atvestajām lellēm bija darba formas, īpaši pašūti gaidu kustības zaļie krekliņi.

Lielā Ciānas zālē 22. novembra sarīkojumā bija pilna apmeklētāju, abu vienību dalībnieki priecīgi un pateicīgi par lielo sabiedrības atbalstu.

Nākamās dienas vakarā ieslēdzu radio, lai klausītos iknedēļas stundu ilgo Čikāgas latviešu radioraidījumu un biju ļoti aizkustināta, kā vairāk nekā pusstunda bija veltīta gaidām un skautiem. Atskaņoja iedziedātas dziesmas, lasīja izvilktus no 25 un 50 gadu jubilejas izdevumiem un skandēja dzejnieka Valža Krāslavieša vēltījumu mūsu vienībām. Paldies latviešu radiokomitejai!

Vērtējot šo nedēļas nogali, gribas atkārtot V. Krāslavieša vārdus: „Tādi mēs esam, mēs nemaz nevaram citādi būt.”

Vad. Ilze Šmidchene

Nodibināta LatCham Ņujorkas/Ņudžersijas kopa

LatCham Ņujorkas/Ņudžersijas (NY/NJ) kopu atklāja š. g. 21. novembrī. Svinīgais sarīkojums notika Ņujorkas pilsētā, Igaņu namā 34, Manhatanā.

Sapulcējās 27 dalībnieki, pārrunājot LatCham un latviešu uzņēmējdarbības attīstības iespējas ASV.

(Vairāk lasiet 17.lpp)

No kreisās: Gunārs Bērziņš, Kārlis Bērziņš, Vija Zuntaka-Bērziņa, Jānuss Kirikmēe, Rudolfs Bremanis, Normans Penke, Edvīns Šēnbergs, Ilona Vilciņa, Krista Tasa, Rudis Bērziņš, Aija Ērgle, Artis Rumpēters, Jānis Lucs, Brigita Rumpētere, Rasma Plato, Miķelis Rīsbergs, Vija Eversone, Stefānija Mīlberga, Ivars Bērziņš, Gustavs Plato, Simons Sevelevs, Lens Gannets, Arvids Buks Vaivads; nav Varrena Besthofa, Jāņa Ērgļa, Daces Penkes, Dagnijas Purmales

Latvian newspaper

LAIKSPublished 49 times per year except the last week in June,
the second week in September, the last week in December**Latviešu nedēļas laikraksts**

Iznāk sestdienās, 49 reizes gadā

Redakcija Rīgā, Ausekļa ielā 14-2, Rīga, LV-1010, Latvija.

Tālr. +371 67326761, fax +371 67326784,

e-pasts - redakcija@laiks.us

Kantoris ASV: 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA

Tālr. 732-549-0445, fax. 732-549-0466, e-pasts - LaiksDSR@aol.comAbonēšanas maksa ASV dolars: 1 gadam US \$ 130.00; 6 mēn.
US \$ 72.00; 3 mēn. US \$ 40.00.Neizlietotus manuskriptus un fotoattēlus redakcija neuzglabā.
Redakcijai ir tiesības iesūtīt materiālus izmantot arī saīsinātus.Laikrakstā iespējams, ar autora vārdu vai iniciāļiem parakstītajos
rakstos izteiktās domas ar redakcijas viedokli par pašu jautājumu
var arī nesaskanēt.

Redaktore: Ligita Kovtuna

Tālr.: +371 67326761, +371 29439423, fakss: + 371 67326784,
e-pasts: ligita@laiks.us

Rīgā, Ausekļa ielā 14-2, LV-1010

Redaktore ASV: Astra Moora

Tālr./fakss: 818-980-4748, e-pasts: laiks@juno.com,astere2000@aol.com (fotografijām)

6157 Carpenter Ave. North Hollywood CA 91606 USA

Redaktori Kanādā:

Rūdolfs Norītis: tālr.: 416-425-4613, fakss: 416-425-4615,

5 Shady Golfway, Unit 1416 Don Mills, ON M3C 3A5

Mārtiņš Štauers: tālr.: 514-639-8722, e-pasts: stauvers@yahoo.ca,

104-3000 Notre Dame Street, Lachine, QC, H8S 2H1

RigaVen Travel Inc.

Kuģu ceļojumi!

Mums visādi „Labi un lēti”

Piezvaniet man, pirms ejat uz „Internet” vai citiem

Inese Zaķis

Tālr.: 631-665-4455, 1-800-291-8311

Fax: 631-665-6164

E-pasts: RigaVen@aol.com**IZDEVĪGAS CENAS LIDOJUMIEM UZ LATVIJU**

tiešie (non-stop) lidojumi Ņujorka - Rīga

AIREX - AVE SOL TRAVEL
A. JANSONS

73 Glenwood Ave., Leonia, NJ 07605

Runājam latviski:
201-944-1273Runājam angliki:
1-866-944-1273

Laipni lūdzam apmeklēt

ZIEMSVĒTKU KONCERTU Svētdien, 2009. gada 20. decembrī, plkst. 20s
Sv. Jāņa draudzes baznīcas telpās
301 Newtown Street Road, Newtown Square, PA**FILADELFIJAS LATVIEŠU KONCERTKORIS**

JULIA PLOSTNIECE – aktrise/dziedātāja

MUDĪTE STREIPA-PIZZINI – ērģelniece/pianiste

VIESI SOLISTI

Čellists MĀRCIS KUPLAIS no Latvijas

Pianiste AKANE MATSUMURA

GUNTA PLOSTNIECE – diriģente

Programmā latviešu komponistu P. Dambja, G. Baumaņa,
B. Skuļtes, J. Mediņa un cittautu autoru Ziemsvētku dziesmas
mūzika čellam un klavierēm

Pēc koncerta kafija un satikšanās ar māksliniekiem

Ieeja \$25, bērniem brīva

2010. GADĀ GAŘEZERAM 45 GADI!

Piektdien, 23. jūlijā, plkst. 8:00 vakarā Graša paviljonā

ČIKĀGAS PIEČIŠU KONCERTS

Ieeja \$15.00

Sestdien, 24. jūlijā, plkst. 10.30 no rīta Mākslas mūzejā

MĀKSLAS IZSTĀDE un LITERĀRAIS SNIEGUMS

Rakstniece Laima Muktupāvela

Ieeja: \$10.00

Plkst. 7:00 vakarā Dziesmu leļā

GAŘEZERA 45. GADU JUBILEJAS LIELUZVEDUMS un ZAĻUMBALLE

Ieeja: \$25.00

Svētdien, 25. jūlijā, plkst. 10:30 norīta baznīcā

DIEVKALPOJUMS

plkst. 12:00 ēdamzālē PUSDIENAS

Ieeja: \$10.00

Visos sarīkojumos bezmaksas ieeja GVV skolēniem un bērniem līdz 12 g.v.

PIEDĀVĀJAM \$50.00 DĪZBIĻĒTI VISIEM SARĪKOJUMIEM – SKAISTA DĀVANA ZIEMSVĒTKOS

Latvian Center Garezers, 37732 Lone Tree Road, Three Rivers, MI 49093

Tālr.: 269-244-5441, E-pasts: garezers@garezers.org**Nodrošiniet iespēju piedalīties ALAs
ceļojumos 2010. gadā uz LATVIJU!**Amerikas latviešu apvienība 2010. gada vasarā
organizē četrus ceļojumus saviem biedriem.**„Hello Latvia!/Sveika, dzimtene!”** – no 1.–14. jūlijam – divvalodīgs (angļu/latviešu) valodas ceļojums pieaugušajiem
un ģimenēm. Ceļojumā varēs iepazīties ar Latvijas galvaspilsētu Rīgu un piedalīties Jauniešu un skolēnu Dziesmu un deju svētkos; ārpus
Rīgas un Liepājas, uzsvars būs uz Vidzemi! \$3200. Pieteikšanās līdz 1. februārim. Grupas maksimālais skaits 20.**„Heritage Latvia”** – no 1.–14. jūlijam – ceļojums latviešu izcelsmes jauniešiem no 13 – 15 g. v., kas nerunā latviski. Ceļojuma
valoda ir angļu valoda, bet ceļojuma maršruts un bagātā programma līdzinās „Sveika, Latvija!” ceļojumam. Jauniešiem būs iespēja
piedalīties Jauniešu un skolēnu Dziesmu un deju svētkos. Cenā ieskaitīta lidojuma biļete. \$3000 (Latviešu skolas absolventiem \$2,000)
Pieteikšanās līdz 1. februārim. Grupas maksimālais skaits 20.**„Heritage Latvia” un „Hello, Latvia”:** Dalībnieki varēs izvēlēties lidot no Čikāgas vai no ASV austrumu krasta lidostas.
Lūdzu, piesakieties pēc iespējas drīz, iesūtot \$500 iemaksu. Būs arī iespējams satikt grupu Rīgā, pašam kārtojot ceļu uz Rīgu un saņemot
attiecīgas atlaides dalības maksā.**„Sveika, Latvija!” XXIII** – no 12.–26. jūnijam. Ceļojums latviešu valodā jauniešiem no 13 – 15 g.v., kas 2010. gadā beigs
(vai 2009. gada beigās) 8. klasi latviešu skolā. (\$2,000). Grupa izlidos no Čikāgas.
Pieteikšanās līdz 1. februārim, iesūtot \$500 iemaksu.**Sveika, Latvija! XXIV** – no 2010. gada 11.–25. augustam. Grupa izlidos no ASV austrumu krasta. Ceļojums latviešu valodā
jauniešiem no 13-15 g.v., kas 2010. gadā beigs (vai 2009. gada beigās) 8. klasi latviešu skolā. (\$2000).
Pieteikšanās līdz 1. februārim, iesūtot \$500 iemaksu.

Dalībniekus visiem ceļojumiem pieņemsim iemaksas saņemšanas kārtībā.

**Ja vēlaties pieteikties kādam ceļojumam vai Jums ir jautājumi, lūdzu, kontaktējieties ar
ANITU JUBERTI:**projekti@alaua.org, tel: 301 340-8719.Adrese: American Latvian Association
400 Hurley Avenue
Rockville, MD 20850**VYTIS TOURS****LATVIJA –
2009**Zemākās cenas
lidojumiem
uz Rīguar FINNAIR un citām lidfirmām no Ņujorkas,
Čikāgas un citām ASV pilsētām

* Viesnīcas * Pasūtiet lidojumus internetā

* Latvijas "Extravaganza Tour"

VYTIS TOURS40-24 235th Street, Douglaston, NY 11363

Tel.: 718-423-6161 1-800-778-9847

Fax: 718-423-3979

E-mail: VYTTTOURS@EARTHLINK.NET

Latvian Representative – Daiga Davies

Phone – 631-665-4366

Email – Daiga_AffordableADV@yahoo.comWeb site: www.vydistours.com

**PĒDĒJAIS BRĪDIS IEGĀDĀTIES
LABĀKO ZIEMASSVĒTKU DĀVANU –
LAIKA MĀKSLAS KALENDĀRU 2010**

LŪDZAM IEVĒROT:

*spiestuve izsūta tikai VIENU kalendāra eksemplāru katram LAIKA abonentam,

*LAIKA kalendārus **PAPILDUS** var pieprasīt tikai no kantora.

Pa tālruni pasūtījumus NEPIEŅEMS!

Kad maksājat par kalendāru, iesakām lietot kalendāram pievienoto kuponu.

Laiks, Inc.

596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA

2010. gada kalendārs: ..... gab. X US \$17 .....

Piesūtīšana: **ASV** – par katru pirmo \$2,25;
par katru nākamo
uz to pašu adresi \$1,00 **Kopā.....**

Ārpus ASV – par pirmo \$2,50
par katru nākamo
uz to pašu adresi \$1,50 **Kopā.....**
Kopā pievienoju **US \$.....**

Vārds, uzvārds .....

Adrese .....

Tālr.: .....E-pasts .....

**Dāviniet Ziemassvētkos
laikrakstu "LAIKS"**

“LAIKA” abonements **ASV** maksā: 3 mēnešiem US \$40,-
6 mēnešiem US \$72,-
1 gadam US \$130,-
Gaisa pasts 1 gadam **ASV** US \$215,-

Ārpus **ASV** “LAIKS” tiek piesūtīts tikai pa gaisa pastu
Kanadā 1 gadam US \$225,-
pusgadam US \$120,-
Latvijā 1 gadam US \$220,-
pusgadam US \$115,-
Citur pasaulē 1 gadam US \$280,-
pusgadam US \$150,-

Abonenti **bez maksas** saņems sešus *Jauno Laiks* pielikumus
un gada beigās nākamā gada kalendāru.

Pārējiem – 6 “JAUNO LAIKA” numuri US \$16,-

Abonēšanas maksu var atsūtīt ar čeku vai naudas pārvedumu
(rakstot čeku uz “Laiks – Latvian Newspaper Inc.” vārda).

Lūdzam noteikti norādīt, no kura laika vēlas laikrakstu abonēt.

Laikraksts *Laiks* 596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA

tel. # 732 549-0445

Fax 732 549-0466

E-pasts LAIKSDSR@aol.com

Lūdzu, sūtiet abonementu

(Mr./Mrs./Ms.) .....

.....

.....

Dāvina

(Mr./Mrs./Ms.) .....

.....

.....

Priecīgus Ziemassvētkus!

P.S. Dāvanu kartes varat arī iegādāties “Laika”
birojā Amerikā un redakcijā Rīgā

Nākusi klajā R. G. Slaidiņa „Kaŗa gaitu dienasgrāmata 1944-1945”

Viņiem, gaisa spēku palīgiem, tautā mīļi sauktiem par kaŗazēņiem, tolaik, 1944. gadā bija 15, 16, 17 gadu... Septiņpadsmit gadus veco Raimundu Gunaru Slaidiņu mobilizēja 1944. gada vasarā.

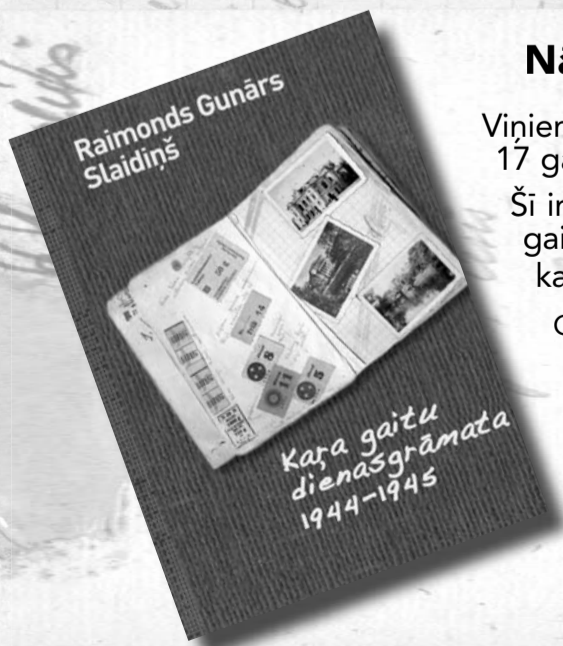
Ši ir autentiska dienasgrāmata, kas rakstīta tā laika jauniešu valodas stilā, grāmatā izjūtama tā gaisotne un tās emocijas, kas virmoja gaisā un jaunā puisā dvēselē, aci pret aci sastopoties ar kaŗa virpuļiem.

Grāmatu var iegādāties Rīgā Okupācijas mūzejā un Latvijas Kaŗa mūzejā, un grāmatu tirdzniecības vietās, kā arī Rīgas redakcijā Ausekļa ielā 14.

Amerikas un Kanadas lasītājus aicinām to iegādāties no Laika biroja ASV, rakstot:
596 Middlesex Ave., Metuchen, NJ 08840, USA. Tālr. 732-549-0445,
fax. 732-549-0466, e-pasts – LaiksDSR@aol.com

Lūdzam pievienot čeku par USD 16 (ASV), USD 18 (Kanadā).
Maksā iekļauta pasta sūtījuma cena.

Neaizmirstiet norādīt – „par grāmatu ... eks.” un savu adresi!

Divas izstādes vienā reizē

Pēc atgriešanās no Kanadas

Viesošanās reizē Kanādā bija iespēja klātienē nedaudz tuvāk iepazīties ar turienes latviešu mākslinieku radošo darbību. Parasti tas noticis vai nu recenzijās, vai skatoties diapozitīvus un fotografijas. Esot šajā tālajā kontinentā, Latvijas valsts 91. dzimšanas dienas svinībās, apmeklēju divas izstādes.

Īsi pirms šīs jubilejas galerijā „Roberts”, Toronto, savu darbu skati atklāja gleznotāja Valda Ostreichere (Oestreichere).

Mākslinieces gleznas iepriekšējo reizi redzēju pirms četriem gadiem, kad viņa ar izstādi viesojās Rīgā. Valda Ostreichere visbiežāk glezno klusās dabas. Tās viņa rādīja arī jaunākajā personālizstādē. Gleznotāja enerģiskiem, spējīgiem otas vilcieniem uzsviež uz pamatnes klusās dabas priekšmetus – augļus, vāzes, šķīvjus, ziedus, tasītes, nerūpējoties par to līdzību dabai un atstājot drošu otas vilcienu pēdas. Māksliniecei pati būtiskākā ir krāsa, to saskaņa, ritmi. Dažkārt autore mēģina vienā gleznā ietilpināt vairāk par trim galvenajām krāsām, tad tā sašķīst daudzos kaleidoskopiskos stikļos. Gleznotāja reālus priekšmetus mēģina gleznot arī uz geometriskiem, abstraktiem foniem. Diemžēl tad racionālisms ņem pārsvaru pār viņas emocionālajiem impulsiem.

Ainavas Valda Ostreichere, kā tas redzams, glezno plenērā. Izstādē bija izlikti trīs šādi darbi, kas gleznoti uz sarkana paotējuma un ar vienu un to pašu motīvu no dažādiem skatupunktiem – vientuļu priedīti klintīs un kalnu ezeru fonā. Zilais ūdens klajs veiksmīgi sabalsots ar pelēcīgiem, mēļiem un zaļajiem toņiem, radot izteikti vitālu, spēcīgu iespaidu.

Māksliniece izstādījusi arī pašportretus trīs variantos, kas gleznoti ar pablaviem ziliem, zaļiem, rozīgiem, dzelteniem

toņiem. Tie atsauc atmiņā fovistus un jo sevišķi Anrī Matisa (Henri Matisse) glezniecību. Vispirms māksliniece glezno ar divām krāsām (liekas, zilie un arī sarkanie toņi ir iecienītākie), nākošajā krāsu skaits palielinās, līdz pēdējā krāsas brādā pa seju, to gandrīz aizsedzot.

Izstāde bija ļoti vitāla, krāsaina un krāšņa.

Kanadas latviešu mākslinieku vienība „Latvis” savu izstādi parādīja tikai vienu dienu – 18. novembrī. Kopējais iespaids – tā bija visai raiba, diezgan nelīdzsvarota, mākslinieciskā ziņā nevienmērīga.

Kopumā ņemot, fotografija izstādē bija spēcīgāka, viengabalaināka par glezniecību. Var jau būt, neizšķaidot fotogrāfijas starp gleznām, kopējais iespaids būtu saliedētāks, tagad katrs darbs „strādā” par sevi, neradot vienotības noskaņu.

Bez šaubām, visdziļāko iespaidu atstāja mākslinieku kopas vadītājas Valdas Ostreicheres „Klusā daba. I”, kuŗa konsekventi gleznota ar eļļas krāsām (iespējams, šī glezna ir pat labāka par personālizstādē redzētajām). Astra Nams piedalījās ar divām ainavām, kas atsauc atmiņā kanadiešu gleznotāju „Group of Seven”. Savukārt Valda Zobena savos Kanadas kalnaino apvidu skatus glezno, akcentējot krāsu smalkās nianšas. No abiem Elvīgas Sebres darbiem jāizceļ zīmējums „Deviņviru spēks”. Ināras Matisas darbi piesaistīja ar košo krāsu rotaļām, tie tuvojās abstraktajai glezniecībai. Kā šķiet, gleznotāja vēl isti nav atradusi savu personisko izteiksmi. Viņa ļaujas saviem iekšējiem impulsiem un krāslaukumu saspēlēm, ļaujot tiem valdīt pār sevi. Ainavā „Klintis” Ināra Matisa dabas formas vienkāršo līdz geometriskiem košu krāsu laukumiem. „Sargātājs” ir jau gandrīz abstrakts, toties „Portrets”

Valda Ostreichere. Vientuļā priedīte

Ēriks Dzenis. Altists Arturs Jansons

Ināra Matisa. Portrets

rāda, ka māksliniece spēj vienkāršiem līdzekļiem atklāt modeļa vaibstu īpatnības. Imants Lapiņš

racionāli būvē savā darba kompozīciju un krāsu ritmus. Inese Bite savai fotoreālismam tuvajai ainavai „Ābele” cenšas atrast filozofisku zemtekstu. Vecmeistars Ēriks Dzenis altista Artura Jansona portretā pratis atklāt modeļa personību, iekšējās pasaules saspringtības iespaidu un gatavību radošajai darbībai. Cits

to pašu, ko visa tā saucamās trimdas latviešu sabiedrība – tā noveco, bet jaunākās paaudzes tikai lēnām stājas pieredzējušo kolēģu vietā. Katrs vada savu personisko dzīvi, pietrūkst vienojoša dzinūļa. Bet „Latvis” vēl pastāv un rēgulāri rīko kopizstādes, arī tas ir daudz.

Māris Brancis

Valda Ostreichere. Klusā daba

Astra Nams. Melnā upe

LASĪTĀJU BALSIS

Svētkus gaidot

Tuvojoties Ziemsvētkiem, jādomā par mīļiem cilvēkiem un draugiem. Vispirms par latviešiem gan šeit Amerikā, gan Latvijā, kā arī citur plašajā pasaulē. Ir paties prieks, ka man draugos ir diezgan daudz gados jaunu, jauku ceļabiedru. Ir labi, ka netrūkst darbīgu latviešu pusmūža gados, kuŗi kopā ar jaunajiem pamazām pārņem vecāko tautiešu iesāktu.

Paldies Dievam, ka vēl netrūkst arī vecākās paaudzes draugu, ar kuŗiem varu satikties un dalīties atmiņās, atceroties kopā veiktos darbus. Taču bieži domāju arī par lielo pašai dziedzīgo latviešu tautas darbinieku pulku, kuŗi uz mums noraugās no Aizsaules dārziem. Sūtu viņiem sveicienus un pateicos par visu, ko viņi savā dzīvē paveikuši Latvijas un latviešu labā.

Pirms Latvijas neatkarības atgūšanas Laikā bieži lasījām Smaidiņa rakstus, kuŗos netrūka sirsnības un laipna humora. Nu jau ilgu laiku nekā! Žēl...Kur pazudis Smaidiņš? Mēģināju ar viņu sazināties. Laimējās! Viņš pastāstīja, ka šo to jau darot. Darot, cik varot, taču, galvenokārt

– „turoties pretī“. Lasiet zemāk Smaidiņa atsūtīto dzejoli.

A. Mežaparks

Smaidiņš „Turas pretī“

Turos pretī vecumam, ko gan citu var darīt...

Kaut lien tas virsū kā tās mošķis,

Nemaz neprasot, vai kāds to gaida –

Tik stāv pie durvīm un muļķīgi smaida.

Kad cērtu durvis ciet, pie loga tas klauvē,

Kad baidu to ar visādām zālēm,

Tas tikai smejas un mēli rāda,

Sasodīts, cik bieza tam āda.

Tā nu sanāk, ka izbēgt no tā,

Nevar nekādi un it nekā...

Tas tikai pavīpsnā, kad sūdzēties sāku,

Lai gan to daru ar stilu un māku.

Atliek tik vienoties, lai sargā tas mūs

No cūku gripas un citādām vainām...

Tad vecumu panest būs vieglāk ik dienas,

Un zīmi „Golden Years“ varēsīm smaidot piespraust pie sienas.

Lūdzu atsaukties!

Meklēju politiķi – patriotu, godīgu, dievbijīgu, tādu, kas pilda savus solījumus, kas nav divkosīgs un vienmēr atceras, ka kalpo un ir atbildīgs tautai, kam pirmā vietā ir tautas un Latvijas labklājība, nevis partijas vai savēja.

Tuvojas vēlēšanas. Ceru uz vismaz vienu atbildi, bet jo vairāk, jo labāk. Ļoti gaidīšu!

Andris Runka,
Grandrapidos

Pateicība

Labdien!

Ar Jūsu avīzes palīdzību vēlamies izteikt pateicību tautiešiem, Ziemeļnūdzersijas vakarētāju kopai un personīgi Ainai Ozols par ziedojumu, kā arī pateikties Daumantam Vikam, ar kuŗa palīdzību mūsu bērni tiek pie siltām brīvpusdienām. Esam gandarīti un ļoti, ļoti pateicīgi par Jūsu sapratni, atbalstu un palīdzību!

Tuvojas gada gaišākie svētki – Ziemsvētki. Visu bērnu vecāku vārdā sveicam Ziemsvētkos, novēlam labu veselību, dzīvesprieku un izturību. Lai veicas ikdienas darbos!

Paldies par Jūsu dāsnajām sirdīm!

Ar cieņu,

Ilzenes pagasta vecāku vārdā

Lāsma Melece

Svētki Albanijā

Ņujorkas pavalsts gavaspilsētā Albanijā Latvijas valsts dibināšanas atceres svinībās 14. novembrī Albanijas latviešu kluba priekšnieka vietniece Daila Krastiņa pasniedza ALAS atzinības rakstu Ēvaldam Butneram par ilggadēju latviešu saimes kultūras dzīves rosināšanu un kopšanu. Vidū Sidnija Krastiņa, viņa sarīkojumā dejoja baleta dejas.

Pirmā ALAs stipendiāte Minesotas universitātē

Latvijas Universitātes 2007. gada komūnikācijas zinātnes bakalaure, žurnāla „Latvija Eiropas Savienībā” redaktore un „Neatkarīgās rīta avīzes” žurnāliste Ilze Garoza Minesotas universitātē 2009./2010. mācību gadā kļuvis par pirmo ALAs stipendiāti. Viņa sāka studijas Minesotas universitātē 2008. gadā maģistra gradam *Education Policy and Administration* un patlaban mācās programmā *Comparative and International Development Education*. Ilze pirmo reizi ieradās Amerikā 2005./2006. mācību gadā, studēja žurnālistiku un komūnikāciju zinātnes Viskonsinas universitātē Oklērā (*Eau Claire*) un saņēma Dr. Ainas Galējas stipendiju, būdama arī konsultante bibliotēkā pētniecības darbu veicējiem studentiem un palīdzēja amerikāņu studentiem, kuŗi gatavojās studēt Latvijā.

Ilze aktīvi piedalījies pasākumos, kuŗi veicina un palīdz latviešu jaunatnei izprast Eiropas Savienību un cilvēktiesības. Viņa ir aktīva Mineapoles latviešu sabiedrībā, mācot bērniem latviešu valodu sestdienas skolā un piedaloties sarīkojumos. Latvijas Universitātes svētku aktā š. g. septembrī viņa teica akadēmisko runu „Latviešu skolas diasporā un to izaicinājumi mūsdienās”.

Runājot par nākotnes plāniem, Ilze pastāstīja: „Sākot studijas programmā *Comparative and International Education*, manu interesi saistīja izglītības attīstība, bet, reaģējot uz situāciju Latvijā, tas ir, pieaugušo emigrāciju no valsts, vismaz tuvākā nākotnē plānoju iegūtās zināšanas izman-

No kreis: IHRC direktore vietniece un programmu vadītāja Dr. Heivena Hālija (*Haven Hawley*), Ilze Garoza, IHRC direktore un vēstures profesore Dr. Donna Gabaciņa (*Gabaccia*), ALAs valdes un stipendiju komitejas loceklis Visvaris Ģiga

tot, lai veicinātu sadarbību un saliedētību starp dažādās pasaules malās dzīvojošiem latviešiem. Tuvākā nākotnē ļoti labprāt ieguldītu savu darbu izglītības un apmācību programmu izstrādāšanā, kā arī diasporas atbalstprogrammu veidošanai. Patlaban grūti spriest, vai šo darbu visefektīvāk darīt Latvijā vai ārpus tās.”

Amerikas latviešu apvienības stipendija (ALA Graduate Fellowship) Minesotas universitātes Imigrācijas vēstures pētniecības centrā (University of Minnesota Immigration History Research Center, IHRC) dibināta 2004. gadā ar ALAs, Daugavas Vanagu apvienības ASV un Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) kopēju ziedojumu.

Latvijas valdība 2005. gadā no Diasporas fonda atvēlēja dāsnu summu, sagādājot iespēju piešķirt pirmo \$15 000 stipendiju pilnam mācību gadam. Stipendiju piešķirs arī nākotnē, un ir iespēja saņemt mazāku stipendiju isākam studēšanas posmam. Kandidātam ALAs stipendijas saņemšanai jābūt reģistrētam Minesotas universitātē maģistra vai doktora gradam humānitarās vai sociālās zinātnes programmā, kā arī interesei pētīt Amerikas latviešu kultūrolo vēsturi Imigrācijas vēstures pētniecības centrā, kur atrodas liels latviešu arhīvs. Stipendiātam jāpiedalās arī šī arhīva kārtošānā.

Visvaris Ģiga

Godalgota latviešu izcelsmes amerikāņu zinātniece uzrunā Latvijas studentus

Nesen latviešu izcelsmes zinātniece, Bufalo universitātes ķīmijas un bioloģijas inženierzinātņu profesore Dr. Estere Sana Takeuči ASV saņēma ASV prezidenta tehnoloģiju un inovācijas nacionālās medaļu. Zinātniece izgudrojusi bateriju tehnoloģiju, kas tiek izmantota dažādos medicīnas implantos. Dr. E. S. Takeuči apbalvojumu pasniedza ASV prezidents Baraks Obama. Viņa ir trešā sieviete 25 gadu laikā, kas saņēmusi šo augsto apbalvojumu tehnoloģiju un inovāciju nozarē. Laikrakstā *USA Today* ziņots, ka Dr. E. S. Takeuči ir

vairāk patentu nekā jebkuŗai citai sievietei pasaulē.

Dr. Estere Sana Takeuči 24. novembrī videokonferences tiešraidē uzrunāja Rīgas Straidiņa universitātes kardioloģijas studentus. Īsu uzrunu teica Latvijas izglītības un zinātnes ministre Dr. Tatjana Koķe un ASV vēstniece Latvijā Džūdita Gārbere. Diskusija ir daļa no ASV vēstniecības centieniem publiskā diplomātijā, kuŗas mērķis ir veicināt abpusējo sarīti starp cilvēkiem ASV un Latvijā.

ASV vēstniecība Rīgā,
Preses un kultūras nodaļa

Amerikas indiāņu izcelsmes studenti ar dzejas programmu viesojas Latvijā

Jau otro reizi Latvijā viesojas Amerikas indiāņu izcelsmes studenti no Ņumeksikas pavalsts galvaspilsētas Santafē, lai iepazīstinātu latviešu sabiedrību ar Amerikas pamatiedzīvotāju laikmetīgo kultūru. Grupā ir četri studenti – Nolans Melnais Ērglis Eskīts, Santana Šortija, Klāra Natonaba, Ariels Antone un divi viņu skolotāji, rakstnieki Tims Maklohllins un Džulija Sato. Pērn viņi ar lieliem panākumiem viesojās vairākās Latvijas vidusskolās.

Šoreiz Amerikas indiāņu runātās dzejas grupai paredzētas izrādes Spīdolas gimnazijā Jelgavā, Kultūru vidusskolā, Valsts Jaunatnes iniciatīvu centrā un projekta *kim?* telpās Spīķeros Rīgā.

Santafē Amerikas indiāņu runātās dzejas grupā darbojas

Amerikas indiāņu jaunieši, kuŗu darbs augstu novērtēts visā ASV, jo viņi izmanto Amerikas indiāņu cilšu valodas un filozofiju. Katru vasaru grupa piedalās Drosmīgo jauno balsu nacionālajā jaunatnes runātās dzejas festivālā, pārstāvēt Ņumeksikas galvaspilsētu Santafē.

Par grupu bijuši raksti daudzos ASV laikrakstos, Santafē laikraksts *New Mexican* 2008. gadā iekļāva šo grupu 10 ietekmīgāko sarakstā. Runātās dzejas programmu-konkursu 1984. gadā Cikāgā aizsāka amerikāņu dzejnieks Marks Smits. Konkursa laikā dzejnieki lasa vai deklamē savus dzejoļus. Parasti šos konkursus vērtē atsevišķi auditorijas dalībnieki, izmantojot skaitļu ballu skālu.

ASV vēstniecība Rīgā,
Preses un kultūras nodaļa

VIEDOKLIS

BĪSTAMAS TENDENCES LATVIJAS BAZNĪCĀ

Vilis Vārsbergs

Kopš Jāņa Vanaga ievēlēšanas bīskapa amatā Latvijas evaņģēliski luteriskajā Baznīcā vērojamas bīstamas pārmaiņas, kuŗu autors un rosinātājs ir tieši Vanags. Patlaban karstas debātes ir izraisījis priekšlikums Baznīcas Satversmē ierakstīt aizliegumu ordinēt sievietes mācītāja amatā. Līdz šim neordinēt sievietes bija tikai Jāņa Vanaga personiskā izvēle. Ievēlēšanas laikā viņš pat apsolīja - ja cits latviešu bīskaps atbalstītu sieviešu ordināciju, viņš to neliegtu. Bet nu arī šo Vanaga personisko aizspriedumu grasās institucionālīzēt. Piebildīšu, ka tā jau ir noticis ar citiem viņa personiskajiem iesakītiem.

Priekšlikums konstitūcionāli aizliegt sieviešu ordinēšanu bija darba kārtībā mācītāju konferencē Rīgā, Lācplēšu dienā, 11. novembrī. Vai tas bija plānots žests arī pret Lācplēša Kaŗa ordeņa kavalierēm? Vismaz viena taču bija! Vēsture gan nav mūslaiku baznīctēvu stiprā puse, un konferences dienas izvēle varētu būt tikai nepatīkama sagādīšanās.

Kad evaņģēliste Ieva Zeiferte konferencē nolasīja Luterāņu pasaules federācijas (kuŗas locekle ir arī Latvijas Baznīca) argumentus par sieviešu ordināciju, daži mācītāji atzinās, ka tos nekad nav zinājuši, un rosināja ar tiem iepazīstināt mācītājus visās prāvestu iecirkņu sanāsmēs. Balsojums nebija pārliecinošs – tikai 39 par un 32 pret, 11 atturējās. Nav jau viegli balsot pret to, kas tev maksā algu ... Tas nozīmē, ka sieviešu ordinēšanas jautājumu vēl jāturpina debatēt līdz pat Latvijas Baznīcas sinodei Rīgā 2010. gada 3.-4. jūnijā.

Archibīskaps E. E. Rozītis aicina visus Latvijas baznīcas ārpus Latvijas mācītājus un draudžu locekļus pēc iespējas aktīvi piedalīties šajās debatēs. Atklātā vēstulē 11. novembrī viņš raksta: „Svarīgi būs, ka palīdzam, lai šī diskusija patiesi sasniegtu ikvienu draudzes locekli Latvijā, ikvienu draudzi, tās valdi un padomi, lai tā intensīvi risinātos prāvestu iecirkņos un gūtu atbalsi Latvijas novadu un visas Latvijas presē un publikācijās.“

Bet šis jau ir tikai pēdējais Jāņa Vanaga ideju institucionālīzēšanas pasākums. Citi ir jau pārvērtuši Latvijas evaņģēliski luterisko Baznīcu gandrīz līdz nepazīšanai. Ir nopietni jautājumi par Latvijas baznīcas evaņģēlisko un luterisko identitāti.

Vai attiecībās ar Dievu ir vajadzīgs starpnieks – baznīca? Luterāņi (pretēji katoļiem) uzskata, ka starpnieks nav vajadzīgs, tāpat kā nav vajadzīgi priesteri. Kādēļ Latvijā veidojas izteikti hierarchiska baznīca ar piramīdai līdzīgu uzbūvi pēc pāvesta baznīcas parauga (ie-

skaitot amattēpu pirkšanu Romā!) Turklāt vēl ar īpaši kultivētu hierarchisko bijību un paklausību... Kāpēc vairs nav nekādas teikšanas draudzēm, sinodei (formāli gan skaitās), un draudzēm neviens „no augšas” vairs neatskaitās? Vai draudzes eksistē virsvaldes un hierarchijas dēļ? Ar ko hierarchiskā, episkopālā sistēma būtu svētāka, labāka, bibliskāka?

Kāpēc tiek atmesta bibliskā vispārējās priesterības mācība, tās vietā veidojot hierarchisko? Atļaujiet pasmaidīt, – luterāņiem tagad ir katedrāles un prokatedrāles, diacēzes, bīskapi un bīskapu krēsli... No kuŗienes gan šī terminoloģija, šis baznīcas modelis?!

Vai Kristus sekotāji var būt kungi un nemaldīgas hierarchiskas autoritātes? Vai tad Jēzus par saviem sekotājiem neatzīst tikai kalpus? Vai tad mēs visi (bez izņēmumiem) Dieva priekšā nesam principiāli vienādās pozīcijās?

Luteriskās apliecības saka: “Mēs ticam, mācām un apliecinām, ka vienīgā norma un mēraukla, pēc kuŗas jāizvērtē un jāiztiesā visas mācības, kā arī mācītāji ir tikai un vienīgi Vecās un Jaunās Derības praviešu un apustuļu raksti” (Konkordijas Grāmata, KF, Epitome, I). Vai Sv. Raksti patiešām ir vēl vienīgā norma un mēraukla?

Luterāņi māca, ka Kristus persona un darbs ir vienīgais pamats un līdzeklis cilvēka pestīšanai. Vai praktiskās norises un pēdējā laika pavērsieni luterāņu baznīcā neliecina par pretējo?

Vai arvien vairāk netiek mācīta reliģiozitāte – kultī, rituāli, darbības, kā arī darbi? Kāpēc luterāņi sākuši kopēt katoļu un anglikāņu augstās liturģijas, celebrējot misas, ejot procesijās, metot teatrālus krustus, kūpinot vīraku, klanoties un goroties? Kāpēc dievkalpojumi tiek pārvērsti par katoliskām upurcermonijām un pilnīgi nesaprotamām priesteru mistēriju izrādēm? Kāpēc visa šī māžošanās, atdarinot katoļus? Kas tam ir pamatā? Luteriskās apliecības saka skaidri: “Mise jāuzskata par lielāko un briesmīgāko apgrēcību ..., jo tā nonāk tiešā un krasā pretrunā ar iepriekš minēto galveno artīkulu” (KG, ŠA, II, 2:1).

Tradicionālais luterāņu dievkalpojums ir cienīgs savā lakonismā un tiešumā, tur nav nekā lieka. Dievs runā caur Vārdu un sakramentu, mēs atbildam ar dziesmām un lūgšanām. Viss par lietu.

Vai nav likumsakarīgi, ka mūsu baznīcā ieviešas ne tikai katoļu priesteru tērpī un priesteru gredzeni, bet arī tiek atjaunota mācība par purgatoriju, kā arī sāk atjaunoties svētceļojumu, svēto kulta, krusta ceļu, svēto relikviju godināšanas un grēku

(Turpinājums 7.lpp.)

Godātie *Laika* lasītāji un autori!

Aizritējis vēl viens gads, šogad – nozīmīgās jubilejas gads. Šie 60 kopā noietie gadi ir visu mūsu kopīgs, liels panākums. Lai mūsu sadarbība labi sekmētos arī turpmāk, pienācis laiks atkal apmainīties domām, ieteikt, pakritizēt. Tāpēc publicējam aptauju. Atbildes varat sūtīt tiklab uz ASV biroju, kā arī uz Rīgas redakciju sev tīkamā veidā – pa pastu, e-pastā, pa faksu. (Adreses un tālruna/faksa numuri – avīzes pasītē 2. lpp.)

Vienlaikus aicinām Jūs pasūtītāt *Laiku* arī saviem bērniem, vecākiem, radiem, īpaši Latvijā, skolām un skoliņām, bibliotēkām. Mūsu pastāvēšana taču ir atkarīga tikai un vienīgi no Jūsu atsaučības.

1. Kopš kuŗa gada esat *Laiks* lasītāji?

2. Kāpēc pasūtīnāt *Laiks*?

3. Kuŗu lappusi izlasāt pašu pirmo?

4. Jūsu iemīļotie autori?

5. Kuŗi raksti Jums šķiet nevajadzīgi un neinteresanti?

6. Par ko vēlaties *Laikā* lasīt vairāk?

7. Jūsu ieteikumi *Laiks* satura un iekārtojuma uzlabošanai?

8. Vai esat kādreiz rakstījis *Laiks* (rakstus, informāciju, vēstuli)?

9. Kā saņemat ziņas par Latviju?

- galvenokārt *Laiks* _____
- internetā _____
- citās avīzēs (kādas?) _____

10. Lūdzu, norādiet

- sieviete/vīrietis
- vecumā līdz 40 gadiem; no 40 līdz 60; 60 un vairāk gadu
- priecāsimies, ja norādīsiet, kā Jūs sauc un kur dzīvojat!

Paldies!

Window on Eurasia: Where Reichstag Fires Take Place Again and Again

Pols Goubls (*Paul Goble*)

Vienna, November 30 – Tomorrow, December 1, is the 75th anniversary of the murder of Sergey Kirov, an

action that Russian commentators continue to refer to as “the Stalinist version of [Hitler’s] Reichstag fire” because it opened the way to the purges and the great terror of the following years.

But what is even more disturbing now three-quarters of a century later is that, as one Moscow observer put it today, in Russia “the Reichstags burn and burn” because neither in the case of Kirov nor in that of so many other tragedies in that country has there been a full and honest reporting by the government or by authoritative people about what happened.

And because of the lack of such an honest accounting of events, Aleksandr Ryklin writes in today’s “Yezhednevny zhurnal,” thoughtful Russians would need to be presented with “convincing evidence” that the special services did not blow up the “Nevsky Express” this week in the service of the powers that be (www.ej.ru/?a=note&id=9673).

“For me personally,” Ryklin says, “the most terrible result of the tragedy with the ‘Nevsky Express’ (after the death of people, of course) is the absence of any hope in the foreseeable future to find out the TRUTH about

what happened. Because I will never believe THEM. And not one sober and thoughtful person in Russia will ever believe them.”

As he continues, “hundreds of times we have caught THEM in a monstrous lie” – about Nord Ost, about Beslan, about the Kursk, to name but the first three that come to find. “THEY are cynical, unprincipled and pitiless,” and they assume that Russians will swallow “any version” of events they choose to dish out.

But tragically, given Russian history, “if we don’t get it from THEM, then what means do we have to find out the truth about what has taken place? Is there any political organization in Russia which would be bold enough to say: ‘We will create an independent experts commission which with time will present its conclusions to the court of public opinion?’”

“In 1999,” Ryklin recalls, [he] “could not image that the special services were involved in the blowing up of the apartment buildings in Moscow. And even after the case of the hexogen in Ryazan [where a television crew filmed what appeared to be a bomb planted by the authorities] did not shake his conviction. I then rejected that version with anger and disgust.”

“But the years have passed, and my naiveté,” Ryklin acknowledges, “gradually has dissipated ... so that now one would have to apply definite efforts in order to convince me that the Russian special services did not blow up a peaceful train. And show me evidence of their non-involvement ... Convincing evidence.”

What Russia needs and does not now have, he continues, are investigations being carried out by both the authorities and by independent experts, all of whom would offer their own conclusions and allow Russian citizens like himself to judge just what took place, who was responsible and what it means for the country and its future.

Why is this so important? Ryklin asks. Why do Russians need “in principle to know THE TRUTH about the true causes of the Moscow-Petersburg train catastrophe? For the simple reason because in this train could be travelling my children, or yours by the way also. They were not there by pure accident.”

While the “Yezhednevny zhurnal” commentator argues that this is “the basic” reason, his article makes clear that there is yet another: Governments that repeatedly lie cannot expect to be believed even when they may be telling the truth, and the erosion of authority such lies entail not only often leads to horrors but inevitably undermines the authority every state and society need.

In an article in today’s “Novaya gazeta,” historian Yakov Rokityansky discusses the archetypical event of this kind in Russian history: Stalin’s murder of Kirov on December 1, 1934, an event that “in one instant radically changed the political development of the country” and determined the fate of its people (www.novayagazeta.ru/data/2009/133/21.html).

As Rokityansky notes, “Soviet historians and contemporary supporters of Stalin have done

everything to reduce the significance and distort the essence of this event by describing the murder of Kirov as an everyday crime of a single individual Leonid Nikolayev, a terrorist action in which Stalin had no role.”

But as all serious and independent investigators have shown, none of the arguments in defense of Stalin hold up. Nikolayev was found next to the dead Kirov but “this does not mean that he was found at the place of this crime.” There is no indication that Kirov knew Nikolayev’s wife. And Nikolayev’s confessions under torture are not worth much.

Equally unimpressive are the claims that Stalin and Kirov were friends or that foreign intelligence services were involved. Already in 1934, Rokityansky points out, “ordinary people” if not the intelligentsia in the Soviet Union or intellectual circles in the West “immediately understood the direction the wind was blowing.”

After 1956, he continues, Nikita Khrushchev took several useful steps toward correcting the record, but that effort was cut off, even though the members of the commission concluded that Kirov’s murder was ordered by Stalin and that the Soviet dictator had done everything to hide his crime, killing almost all those who might have been in a position to contradict him.

But there is an even more disturbing aspect of the Kirov case, Rokityansky says, that relatively few have paid attention to. Stalin followed closely what was happening abroad and especially what Hitler was doing in

Germany. The National Socialist leader faced problems until the Reichstag fire and with it Hitler “liquidated the threat to his power and became a dictator.”

Just as the Reichstag fire opened the way to a period of unrivaled evil in Germany, Rokityansky continues, so too the murder of Kirov led to the horrors of the GULAG along with all of Stalin’s other crimes. Unfortunately, while this period has been overcome in Germany, there is an important respect in which it has not in Russia.

“This epoch,” the “Novaya gazeta” writer continues, “has not become the past of our country. Stalin continues to restrain its development in intellectual, spiritual and economic relations. It remains a serious obstacle on the path to the advancement of Russia toward humanism, political freedom and historical truth.”

But in addition to what such actions say about their authors, the commentator continues, they say something important about the general understanding of the interaction of the regimes of Hitler and Stalin. Generally, Rokityansky notes, their “interaction” is generally viewed as being limited to the period “directly preceding the Second World War.”

However, as he points out in the case of the Reichstag Fire, “the events connected with the murder of Kirov and with what followed that show that such interaction took place much earlier,” a reality that the defenders of the Soviet system are certain to be even more loathe to acknowledge.

(*Turpināts no 6.lpp*)

atlaižu tradīcijas, kuŗas evaņģēliski luteriskā ticība visā pasaulē skaidri noraida kā pagāniskas un māņticīgas?

Par katru no šīm divainajām lietām skaidri izsakās Konkordijas Grāmatā sakopotie luterāņu apliecības raksti – piemēram, par svētajiem: “Arī svēto piesaukšana .. ir pret pirmo galveno artikulu un grauj Kristus atziņu.” (KG, ŠA, II, 2:25), vai arī par pāvesta varu un autoritāti: “Pāvests nav jure divino, jeb, pēc Dieva likuma, visas kristietības galva” (KG, ŠA, II, 4:1).

Kāpēc Latvijas Baznīcas teoloģija (arī jau praktiskajās izpausmēs) kļūst tik izteikti katoliska? Kāpēc praktiski visa argumentācija iet atpakaļ uz laiku pirms reformācijas — it kā reformācija būtu bijusi smaga un traģiska kļūda?

Vai nav liela augstprātība pārņemt pilnīgi citas konfesijas vai arī ļoti specifisku un šauri ievirzītu Amerikas baznīcu (Muzuri sinodes) modeļus, ja Latvijas Baznīcai ir sava vēsture, savas saites, tradīcijas? Luteriskā mācība praksē Latvijas kultūrvēsturiskajā vidē ir izgājusi garu attīstības ceļu un sasniegusi solidu briedumu.

Vai Latvijas Baznīcas vadība neskatās Romas katoļu virzienā

ar nostalgisku skatu kā uz Māti baznīcu, kuŗā vajadzētu atgriezties?

Un vai tas galu galā neskaŗ latviešu dzīves, latviešu pestīšanas pamatjautājumus? Nav jau vienāla, kam un kā ticam...

Jautājumi, jautājumi. Ļoti daudz jautājumu...

Šie jautājumi gandrīz burtiski pārņemti no kādas Latvijas draudzes apkārtraksta. Tur arī mācītājs aicina „jautāt un domāt, jautāt un meklēt, jautāt un nesamierināties ar šaurām šī brīža atbildēm.”

Ir ļoti zīmīgi, kas visas pārmaiņas, kas raisa augšminētos jautājumus, ir sākusās tikai pēc Jāņa Vanaga ievēšanas augstajā amatā un tā amata ļoti autoritatīvas pildīšanas. Jāmin arī tas, ka ne vairs draudzes, bet Baznīcas virsvalde maksā mācītājiem algas. Tāpēc arī tikai retais iedrošinās pacelt balsi pret Vanaga vēlmēm.

Un tomēr vismaz daži ir. Lai Dievs dod, ka to skaits vairotos.

No redakcijas. Jautājums par sieviešu ordinēšanu tiek aplūkots arī Latvijas plašsaziņas līdzekļos. Laikraksta Diena 21. novembra numurā rakstā “Negrib kā Zviedrijā” rakstīts:

“Vēlamies nostiprināt interpretāciju, ka Dievs ir vēlējis, lai mācītāja amatu ieņemtu tikai

vīrieši,” neslēpj viens no Satversmes grozījumu iniciātoriem – Valmieras Svētā Sīmaņa draudzes virsmācītājs Kārlis Zikmanis. Viņaprāt, pārāk ilgi ir uzsvērts, ka jābūt mācītājam, lai kalpotu baznīcai, bet ir ļoti daudzas iespējas, lai to darītu. “Tas nav nicinājums prēt cita veida kalpošanu,” apliecināja K. Zikmanis.

LELB archibiskaps J. Vanags kopš ievēšanas brīža nav slēpis savu noraidošo attieksmi pret sieviešu ordinēšanu. Viņš savus uzskatus nav mainījis, tomēr uzskata, ka vajadzīga plaša diskusija, kuŗai ir maz laika, tāpēc balsojis prēt sieviešu ordinācijas aizlieguma nostiprināšanu LELB Satversmē. “Jāsaprot, ka sieviešu ordinācijas prakse nav sākusies kā teoloģiska doma. To sāka darīt 1957. – 1958. gadā Zviedrijā, pakļaujoties valsts spiedienam, lai ievērotu likumā noteiktās vienādās tiesības sievietēm un vīriešiem. Ir svarīgi saprast, ka mani iebildumi nav saistīti ar sieviešu spēju novērtējumu, bet ar metodi, ar kuŗas palīdzību šo praksi izmanto. Ir divas pieejas – viena, ko atbalstām mēs, kas visa Bībele ir Dieva griba. Otra, ko kultivē Rietumos, - ka Bībelē ir atrodama Dieva griba, kas katram lasītājam pašam jāsameklē. Sieviešu ordinācija ir

Liepupes baznīca

jautājums, kas pats par sevi liekas ļoti pozitīvs un kur neko sliktu nevar saskatīt, bet nākamie soļi ir postoši un bīstami. Un atkal tā ir Zviedrija, kuŗā ar tiem pašiem argumentiem iet tālāk un nu jau atļauj laulības baznīcā starp viena dzimuma cilvēkiem. Tāpēc es uzskatu, ka šī metode ir destruktīva un bīstama Baznīcai,” norādīja J. Vanags. Baltijas valstu luterāņu Baznīcu bīskapu tikšanās laikā pieņemts paziņojums, kuŗā pausts satraukums, ka “lēmumi atzīt viendzimuma

partneru laulību un pielīdzināt to laulībai starp vīrieti un sievieti, kā arī ordinēt homoseksuālās attiecībās dzīvojošas personas kalpošanai mācītāju vai bīskapu amatā ir tās tendencijas, kas plosa kristiešu sadraudzību”. Uzsvērts arī, ka mūsdienu izaicinājumi “prasa stingru stāju, kas balstīta mūžīgās patiesībās un vērtībās”.

P. S. Latvijas ev. lut. baznīcā šobrīd kalpo trīs mācītājas, sieviešu ordinēšana ir pārtraukta jau 17 gadus.

Latviešu tautas genocīds

Sakarā ar komunistiskā režīma genocīda upuru piemiņas dienu 6. decembrī

Genocīds-atsevišķu iedzīvotāju grupu iznīcināšana rasu, nāciju un reliģiska naida dēļ. (Svešvārdu vārdnīca. Izdevniecība „Liesma”, 1969. g.)

No augstāk minētās definīcijas izriet, ka genocīds nebūt nav visas tautas, iedzīvotāju daļas pilnīga iznīcināšana un ka arī tas, kas tika nodarīts latviešu tautai, nenoliedzami ir uzlūkojams par genocīdu, lai kā arī to necenstos notušet prokrieviski orientētie vēsturnieki un politiķi.

Lielākās Latvijas iedzīvotāju daļas zināšanas par nodarījumu latviešu tautai galvenokārt aprobežojas ar 1941. un 1949. gada notikumiem, bet patiesībā tas bija jau agrākos laikos pret latviešu tautu vērstā genocīda turpinājums un tikai vācu armijas straujā ofensīva to krieviem piespieda pārtraukt.

Pārāk neiedziļinoties vēsturē – Pēterā Lielā, Jāņa Briesmīgā un arī vēlākos krievu valdīšanas laikos –, īsts pret latviešu tautu vērstā genocīds Krievijā (Padomju Savienībā) sākās 1937. gada nogalē ar toreizējā NKVD (IeTK) Tautas Komisāra Ježova pavēli – Memorandu:

23. 11. 37. *Pilnīgi slepeni*
Memorands
Visiem Republiku IeTK
Novadu un apgabalu IeTK
pārvalžu priekšniekiem
Nekavējoties savāciet, pārbaudiet un paziņojiet sekojošas ziņas par latviešu oficiālām iestādēm un organizācijām republiku un novadu teritorijās: līdz pēdējam laikam eksistējošās kultūrizglītojošās biedrības „Prometejs” filiāles; latviešu klubi; rakstnieku

biedrības; izdevniecības, avīzes; teātri; likvidētās akciju sabiedrības „Produkts” valdes; latviešu kolchozi; latviešu amatnieku arteļi un kooperatīvie uzņēmumi pilsētās; latviešu kompaktās masas dažādās iestādēs, uzņēmumos, sovchozos, citos punktos, dažādi osoaviachima tipa latviešu pulciņi, dažādas latviešu mācības iestādes; latviešu grupējumi transportā, aizsardzības un citās svarīgās iestādēs un veidojumos.

Man ziņojiet precīzi šo latviešu koncentrācijas punktu dislokāciju (...)

Līdz ar to sagatavojiet latviešu koncentrāciju punktu visu vadītāju un aktīvistu (...), tai skaitā visu Latvijas padoto (izņemot vēstniecību un konsulātu kalpotājus) arestus. Operāciju pret šo kategoriju aktīvu paredzēts sākt vienā dienā visās republikās un apgabalos, rīkojoties pēc poļu operācijas tipa. Operācijas termiņu un darbības kārtību saņemsiet telegrafiski pēc jūsu ziņojuma par uzskaitītiem kontingentiem.

Ježovs

Un latviešu iznīcināšanas mehānisms uzņēma gaitu. Jau pēc nedēļas, 1937. gada 30. novembrī ar pilnīgu slepeno šifrēto telegrammu Nr. 49990 tas pats Ježovs pavēl:

„Lai likvidētu Latvijas izlūkdienestu darbību un sagrautu nacionālistiskās pretpadomju latviešu darbības PSRS teritorijā, pavēlu:

1. 1937. gada 3. decembrī vienlaicīgi visās republikās, novados un apgabalos arestēt visus latviešus, pret kuriem ir aizdomas

par spiegošanu, diversijām, pretpadomju nacionālistisku darbību.

2. Arestam pakļauti visi latvieši:

a) kuri uzņemti operatīvajā uzskaitē;

b) politēmigranti no Latvijas;

c) pārbēdzēji no Latvijas;

d) biedrības „Prometejs” un latviešu klubu vadītāji, valžu locekļi un štata darbinieki;

e) latviešu strēlnieku biedrības nodaļu vadītāji un biroju locekļi;

f) agrāk funkcionējošo akciju sabiedrību „Produkts” un „Meža-produkts” bijušie vadītāji un valdes locekļi;

g) Latvijas pavalstnieki, izņemot diplomātisko iestāžu darbiniekus;

h) latvieši, kuri ieradušies PSRS kā tūristi un palikuši šeit;

3. - 6. (...)

7. Par arestu operācijas rezultātiem ziņot 5. decembrī. Par izmeklēšanas gaitu ziņot piecdienu pārskatos, paziņojot kopējos skaitļus un būtiskākās un svarīgākās liecības. Vienlaikus izsūtīt arestēto sarakstus ar pilnīgiem ievirzes datiem.

Ježovs

(Abi dokumenti manis saīsināti. I. K.)

Dažādos laikos latvieši nokļuva Sibīrijā, un arī iemesli bija dažādi. Pirmie, pašā 19. gadsimta sākumā tur nokļuva Kauguru nemieru dalībnieki, ķēdēs iekalti, Toboļskas guberņā nodibinājās latviešu kolonija „Rižskaja”. Mazliet vēlāk latviešu kolonijas nodibinājās Omskas un Jeņiseiskas guberņās.

Vēlāk uz Sibīriju sāka labprātīgi pārcelties tie, kas tur cerēja rast brīvību un zemi, bet pēc

dzimtbūšanas atcelšanas sākās latviešu zemnieku masveidīga pārcelšanās uz Krieviju. Latviešu kolonijas nodibinājās Pleskavas, Sanktpēterburgas, Voronežas, Kostromas guberņās, tad Pevolvā, Donā un Kubaņā, vēlāk Tambovas, Tveras, Kalugas guberņās un Baškīrijā.

Pēc 1905. gada revolūcijas vairāk nekā 3 tūkstoši latviešu politisko izsūtīto nonāca Sibīrijā. 1917. gadā Krievijā ir jau 207 latviešu kolonijas. Kolonijās bija baznīcas, skolas. Pirmā Pasaules kara laikā no Latvijas tika evakuētas 523 rūpnīcas (100 tūkst. evakuētu cilvēku, 600 tūkst. bēgļu).

Pēc Latvijas republikas dibināšanas 1920. – 1921. gados liela daļa bēgļu atgriezās Latvijā. Ļoti daudz bija aizgājuši bojā kara, revolūcijas un to seku rezultātā. Atgriezās arī daļa no tiem, kas bija Krievijā nokļuvuši vēl pirms kara, bet divdesmito gadu beigās PSRS vēl bija pāri par 200 tūkst. latviešu. 1928. gadā Krievijā bija 306 latviešu kolonijas. Kolektīvizācijas laikā tika represēti 30% latviešu kolonistu.

Krievijas latviešus vienoja 1923. gadā dibinātā kultūrizglītības biedrība „Prometejs”; Maskavā, Ļeņingradā, Smoļenskā, Gorkijā, Omskā bija latviešu nacionālie klubi. Pleskavā, Veļikije Luki, Kaļiņinā – latviešu nodaļas mazākuma tautuību klubos. Darbojās trīs latviešu teātri (Maskavā, Ļeņingradā, Smoļenskā). Ačinskā – latgaliešu teātris (1936. – 1938.)

Un tad bija 1937. – 1939. gada represijas, t. s. „Lielais terors” kuŗa rezultātā latviešu skaits

PSRS samazinājās no 200 tūkstošiem 1935. gadā līdz 130 tūkstošiem cilvēku 1939. gadā.

Latvieši Krievijā – arī mūsu tautas vēstures sāpīgās lapaspuses. Ir viedoklis, ka tikuši iznīcināti latviešu komunisti, kas pirms tam paši šāvuši citus. Tas neatbilst patiesībai. No Krievijā iznīcinātiem latviešiem tikai daži procenti bija tādu, kuŗi no šodienas skatījuma varbūt būtu pelnījuši kaut kādu sodu. Latviešus Krievijā iznīcināja tikai tādēļ, ka viņi bija latvieši.

Latvju tautas genocīds turpinājās 1940. gadā, tūlīt pēc krievu armijas ieņākšanas Latvijā un komunistu varas nodibināšanas. Kuliminācija bija 1941. gada deportācija. Tad sekoja kara laika represijas un pēckara nežēlīgā izrēķināšanās ar pretestības kustību un 1949. gada masu deportācija. Krietna latviešu tautas daļa tika izmētāta pa visu plašo Krieviju. Un ne tikai pa Krieviju. Par genocīda upuriem patiesībā būtu jāuzskata arī Otrā pasaules kara beigās uz Rietumiem emigrējušos Latvijas iedzīvotājus. No tiem lielākā daļa bija inteliģences pārstāvji, kuŗus tikai emigrācija spēja glābt no komunistu varas represijām.

1998. gadā Rīgā, Pēterā baznīcā tika izveidota piemiņas vieta „Pret latviešu tautu vērstā totalitārā komunistiskā režīma upuru” piemiņai. No 1998. gada šo upuru pieminēšana notiek decembra pirmajā svētdienā, jo latviešu masu aresti Krievijā 1937. gadā sākās decembra pirmajās dienās.

Ilmārs Knaģis,
publicists

LATVIEŠI KANADĀ

Cik spēdams lasi grāmatas - īpaši no Saulaines grāmatu klētiņas!

“Tev stacija tālu un ceļš slikts, un Tu nevari uz Rīgu tikt? Draugs, paņem kādu labu grāmatu un apceļo pus pasaules!” (no “Zemes spēks”, 1923, 295 lpp., “Degsme: Dr. Kārļa Ulmaņa Atziņas, Norādījumi, Aicinājumi un Vēlējumi”, Avots, Rīga, 1991, faksimilziedums no 1938. g. izdotās grāmatas)

Jūs jau labi zināt, ka pēdējos 60 gadus Sv. Jāņa draudzes Toronto lauku īpašums Saulaine ir kā labs koks, kas vilina un nes labus augļus. Tie augļi ziedo, strādā, kopj, atbalsta labo koku, kas ļauj rasties vietā citiem labiem augļiem. Kopš pirmā Pavasara tirgus, jau astoņus gadus labie augļi ziedo labas grāmatas, tieši atspoguļojot prezidenta Kārļa Ulmaņa teikto. Viena, kāds laiks, Saulaines grāmatu klētiņas talcinieki, grāmatu ziedotāji un dedzīgākie grāmatu meklētāji ierodas Saulainē, lai izsijātu visjaunākos ziedojumu kalnus. Kas tur būs? Varbūt kādas Linarda Tauna, Juŗa Kronberga vai Olafa Stumbŗa dzejas? Varbūt Čaks? Vai nebūtu kāda pa-

vāgrāmata, kur uzrādītas rudzu maizes receptes? Kā ar latvisko cimdu rakstiem un pamācībām? Veltas Rūķes-Draviņas pareizrakstības grāmata? Artuŗa Silgaila „Latviešu leģions”? Kā atzinās kāds degsmīgs grāmatu mīlotājs un arī talcinieks Saulainē, kuŗš rēgulāri brauc uz grāmatu klētiņu: “Ieraugot jaunās kastes ar grāmatām, sirds darbība paātrinās, delnas svīst, elpas pietrūkst... jāķeras pie tik interesanta darba, ka to par darbu pat nevar uzskatīt! Tas ir prieks un izklaidēšanās!”

Klētiņa ir ieguvusi internacionālu slavu, ar to, ka lasītāji ik pa pāris dienām no visām pasaules malām griežas pie klētiņas darbiniekiem ar saviem pieprasījumiem. Pazīstamā Jānina Kursite (Latvija) krāj vecajā ortografijā izdotas pavārgramatas. Ivars no Portlandes, ASV, meklē visas grāmatas, ko izdevis apgāds “Zelta ābele”. Gunārs no Anglijas meklē visu par leģionāriem. Jānis dzīvo Filadelfijā (ASV). Māte bijusi latvietē, tēvs vācu izcelsmes, viņš

pusmūžā apņēmis mācīties latviski - lūdzu, vai jums būtu kādas vienkāršas pasaku un praktiskās latviešu valodas mācību grāmatas? Grieķu izcelsmes Aleksim Ņujorkā (ASV) ir līdzīgs stāsts: viņš taisās bildināt Latvijas latvieti, ar kuŗu satiekas jau pāris gadus. Kā latviski bildina? Ar „Es tevi milu” kaut kā nepietiek... satraukts, iemilējies, nobijies par nākamo soli. Nu kā traks, tik ļoti iemilējies skaistā, blondā latvietē! Un viņa arī! „Es gribu viņu pārsteigt! Lūdzu valodas pamācības!” saka Aleksis. Nu, ko darīt - bildināt kādā smalkā Ņujorkas ēdnīcā vai Cēsīs, kad braucam apciemot viņas vecākus, viņš man jautā.

Pircēji saprot, ka visas grāmatas Saulainei ir ziedotas, lai tās pārdotu sev par labu. Viss darbs ir brīvprātīgs, ieskaitot grāmatu savākšanu, kārtošanu un sludināšanu. Pircējs maksā pasta izdevumus vai cenšamies izkārtot piegādi „caur laipnu roku”. To Saulainei ir ļoti daudz! Patiesībā visi notikumi sakarā ar grāmatu cienītājiem ir vesels

romāns. Latvijas Nacionālā bibliotēka meklēja Indras Gubiņas „Šarta svītra debesīs”, ka arī Jāņa Širmaņa „Tincis” un prof. Nikolāja Balabkina „Tautsaimnieka piezīmes”. Saulainē bija visas trīs. Tieši ar šo grāmatu nogādāšanu Latvijā saistās visinteresantākā „laipnās rokas virkne”. Ciemiņš no Ņūhempšīras paņēma grāmatas Saulainē, tās aizveda uz Gaŗeŗeŗu, kur nodeva cikāģietei, kuŗa tās veda uz Vašingtonu, lai grāmatas tiktu tālāk sūtītas ar kuģi uz Rīgu, uz Latvijas Nacionālo bibliotēku. Saulaine noziedoja grāmatas, un labie augļi tas nogādāja uz Latviju, viss notika bez maksas!

Paldies visiem ziedotājiem un talciniekiem, īpaši Jānim Bībelniekam, Ievai Brokai, Aijai Kusiņai-Auģei, Jurim Raudsepam (visi Bostonā), Ainai Selgai, Guntim Tannim, Jurim Zommeram, Ansim un Inese Seminoviem, Ingridao Viksnai, Jānim Meŗakam, Vitai Gaiķei, Norbertam un Guntai Seŗriem, Ingridai Tannei, Intai Perro, Arturam Lauzim, Elvigai Seŗrei,

Dr. Pāvulam un Lailai Cakuļiem, Valdim un Ārijai Grasmaņiem, Jānim un Māŗitei Kļaviņiem, Annai Kanaviņai (visi Toronto), Ilzei Kļaviņai (Mineapolē), Dacei Ņezberei (Cikāģā), Ligitai Kovtunai (Rīgā), Marģeram Pinnim (Ņujorka), Andrim Straumanim, Arnim un Dainai Grosiem (Latvians On Line).

Pateicoties ziedotājiem, talciniekiem un pircējiem, pēdējos divus gadus Saulaine ir ziedojušos ieņēmusi \$25 000. Lūdzu ziņ, ja meklējat kādu latviešu rakstnieka darbus. Klētiņa ir atvērta cauru gadu, septiņas dienas nedēļā. Brauciet šurp! Visi ziedojumi par grāmatām tiek izmantoti Saulaines uzturēšanai. Tuvāka informācija: Aina Selga (416-759-0460), Guntis Tannis (416-225-8635) vai Kristīne Stivriņa (705-424-6226)

Paldies par Saulaines atbalstīšanu! Saulainē mums labi klājas!

Kristīne Stivriņa
stivrvns@hotmail.com
www.campsaulaine.com

JAUNUMI LATVIJAS POLĪTIKĀ

Budžets pieņemts

Saeima 1. decembrī ārkārtas sēdē vairāk nekā pēc 12 stundu ilga darba apstiprināja nākamā gada valsts budžetu, kuŗā, tāpat kā 2009. gada budžeta grozījumos, veikta konsolidācija 500 miljonu latu apmērā un pieņemti vairāki nepopulāri lēmumi, tostarp nodokļu un nodevu likmju palielināšana un jaunu nodokļu ieviešana.

Nākamā gada budžetu, kuŗu, kā atzīst daži politiķi, būs nepieciešams grozīt, akceptēja 64 deputāti, savukārt "pret" nobalsoja 30 parlamentārieši. Atturējušos nebija.

"Par" balsoja visas koalīcijas partijas - *Jaunais laiks*, *Zaļo un Zemnieku savienība*, Tautas partija, *Tēvzemei un Brīvībai/LNNK*, deputāts Imants Kalniņš un *Pilsoniskās savienības* deputāti un opozīcijas frakcija *Sabiedrība citai politikai*. "Par" balsoja arī neatkarīgā deputāte Vaira Paegle un Dzintars Abiķis (SCP). "Pret" balsoja *Saskaņas centrs*, PCTVL un LPP/LC. Balsojumā nepiedalījās arī Visvaldis Lācis (ZZS).

Paredzēts, ka nākamā gada ieņēmumi valsts budžetā būs 3,78 miljardi latu, izdevumi - 4,34 miljardi latu.

Ministru prezidenta komentārs

Ministru prezidents Valdis Dombrovskis (IL) pauz uzskatu, ka Saeimas lēmums atbalstīt nākamā gada budžeta projektu "būs fundamentāls pamats Latvijas ekonomiskās situācijas stabilizēšanai".

Pēc budžeta pieņemšanas Dombrovskis žurnālistiem uzsvēra, cik svarīgs ir šis budžets, lai arī tas paredz nepopulārus lēmumus. Dombrovskis noraidīja opozīcijas pieņēmumu, ka budžetu, iespējams, jau tuvākajā laikā nāksies labot.

"Par drosmi un apņēmību"

Pēc budžeta pieņemšanas ES monētāro jautājumu komisārs Hoakins Almunja atsūtīja savu vērtējumu par to. Vēstulē viņš rakstā:

"Balsojums Latvijas parlamentā ir vēl viens būtisks solis, lai stiprinātu starptautiskās sabiedrības uzticību Latvijas iestāžu spējai pārvarēt ekonomiskās krīzes sekas un īstenot pasākumus, par kuŗiem tika panākta vienošanās ar starptautiskajiem aizdevējiem. Varu uzteikt Latvijas koalīcijas valdību, Saeimu un sabiedrību kopumā par drosmi un apņēmību, veicot vajadzīgos pasākumus."

Hermans van Rompejs Rīgā

Īsā darba vizītē Rīgā bija ieradies Eiropas Savienības Padomes priekšsēža amatā apstiprinātais Hermans van Rompejs. Viņš 1. janvārī oficiāli sāks veikt ES prezidenta pienākumus, bet pirms tam apmeklēs ES dalībvalstis, lai uzklāusītu „intereses un raizes”, kā viņš pats izteicies.

Sarunā ar Ministru prezidentu Valdi Dombrovski Rompejs apsveica Latviju, - lai gan apstākļi ir sarežģīti, mūsu valsts pamazām iziet no krīzes. Augstais viesis solīja veikt savus jaunus darba pienākumus ar entuziasmu, lai ES ietu uz savu mērķi, kas būtu labvēlīgi ne tikai Latvijai, bet arī visam blokam kopumā.

Tikšanās laikā Rompejs ar Valdi

Cik ilgi protestētāji izturēs?

Dombrovski runāja par vienotu ES ārpolitiku un uzsvēra vēlmi dzirdēt vienotu bloka balsi Briseles un Maskavas attiecībās.

Brīvības ielas „komūna”

Ja zaudēts darbs un nav ko likt galdā, tad pārņem izmums. Ko darīt? Valmierietis Gints Gaiķens izšķīrās par ārkārtēju soli. Viņš 30. novembrī atbrauca uz Rīgu un iepretim Ministru kabineta ēkai uzcēla telti. Bija nolemts pieteikt bada streiku, tādējādi pauzot protestu pret neįdzīgo situāciju valstī.

Ginta bada streiks nelīdzinās saucēja balsij tuksnesī. Viņš bija pirmā bezdelīga, un drīz vien palīgā nāca citi. Radās sekotāji un garāmgājēji. 7. decembrī jau varēja saskaitīt septiņas teltis un deviņus piketētājus. Atnāca divi teoloģijas studenti, kāds bezpajumtnieks, Černobiļas avarijā cietušais, kuŗa ģimenes veselības stāvokli valsts neatzīst par pietiekami nopietnu u. c. Katram sava sāpe tagad izlauzusies šādā protestā. Līdzjutīgi cilvēki piketētājus apgādājuši ar segām, apģērbu, termosiem, ūdens pudelēm un citām vajadzīgām mantām. Pēc kāda piketētāja teiktā, reiz pie teltīm piestājīs pat kāds „biezais” ar savu BMW un apjautājies, ko vajagot. Atvedis telti.

„Brīvības ielas komūna”, kā telti pilsētiņu nosaukuši tās iemītnieki, apraudzīt bija ieradies Ministru prezidenta Valža Dombrovskā ārštata padomnieks, pazīstamais medicīnas darbinieks Pēteris Apinis un lūdzis piketētāju prasības uzrakstīt. Viņš tās nodošot valdībai. Veselības ministre Baiba Rozentāle cienājusi ar karstu tēju. Nepatīkams bijis pašvaldības policistu apciemojums. Visiem piketa dalībniekiem sastādīts protokols par telti uzsliešanu neatļautā vietā un izrakstīta soda kvīts. Jautājuši - cik ilgi viņi izturēsot. „Ātrie” pārbaudījuši veselību. Gints saka - viņam viss esot kārtībā. Ēst vairs negriboties... Gintam uzdāvināta no ādas darināta nozīmīte ar uzrakstu „Ievērojams rīdzinieks”.

Savas prasības Gints uzrakstījis uz kaklā pakārta plakāta. Uzsvērts, ka viņš vēlas dzīvot Latvijā un ir pret sociālo genocīdu. Viņa prasības ir, lai tiktu sagatavoti risinājumi bezdarba problēmām Latvijā, ieviesta mažoritārā vēlēšanu sistēma, kā arī Saeima un valdība atkāptos.

Kāds protestētājs, kas uzdodas par Latvijas pavalstnieku Nūru, ar savu akciju aicina valdības vīrus kaut vienu nakti atnākt ar savu

telti un pārņakšņot uz ielas, lai saprastu, kādos apstākļos Latvijā reāli dzīvo cilvēki, kuŗi ir zaudējuši darbu un palikuši bez pastāvīga mājokļa.

Ko Šķēle runāja ar Dombrovski?

Tautas partijas priekšsēdis Andris Šķēle tikās ar Ministru prezidentu Valdi Dombrovski un pārrunāja situāciju valstī. Šķēle rosināja jau tuvākajā laikā samazināt ministriju skaitu, kā arī mainīt vienlaikus ar budžetu apstiprināto valsts nodokļu politiku. Ministru prezidents pārmaiņām valdības sastāvā nepiekrīta un norādīja, ka konceptuāli varētu piekrist vienīgi tādām pārmaiņām nodokļu politikā, kas būtu „ar fiskāli neitrālu vai pozitīvu ietekmi”.

Šķēle pēc tikšanās ar Dombrovski žurnālistiem atzina, ka ministriju skaitu vajadzētu samazināt līdz astoņām vai deviņām un patlaban būtu īstais laiks to darīt. Taču valdošā koalīcija, uzsvē Dombrovskis, jau vienreiz izskatījusi Zalāna piedāvāto Ministru kabineta reorganizācijas plānu un neviena koalīcijas partija to nav atbalstījusi. Līdz ar to jautājums par valdības reorganizāciju būtu jāizskata tikai jaunajai Saeimai. Ministru prezidenta Ivara Godmaņa (LPP/LC) valdība pavasarī divas nedēļas skatījusi jautājumu par Ministru kabineta reorganizāciju, un tas beidzies ar valdības krišanu.

Savukārt par TP plāniem rosināt pārmaiņas nodokļu politikā Dombrovskis norādīja, ka šajos jautājumos „nedrīkst būt nekāda populisma”. Viņš varētu atbalstīt grozījumus, kas būtu fiskāli neitrāli vai ar pozitīvu ietekmi, kā arī saskaņoti ar starptautiskajiem aizdevējiem un „ja tie veicina ekonomiskās attīstību”.

Vaicāts, vai Dombrovskā vadītā valdība varētu krist, Šķēle norādīja: „Ja redzēsim skaidru virzību TP rosinātajos priekšlikumos, tad būs stabilitāte.” Viņš arī uzsvēra, ka šobrīd galvenais mērķis ir visām partijām kopīgi strādāt, lai 2010. gadā Latvijas ekonomika pamazām sāktu atveseļoties.

Jaunā laika valdes priekšsēdis Solvitas Āboltiņas ieskatā Šķēles izteiktie priekšlikumi bijuši neskaidri un nekonkrēti. „Kaut gan būtu vajadzējis sniegt skaidru redzējumu, kā uzlabot darbu koalīcijā, lai vienoti veicinātu valsts attīstību, TP priekšsēdis tikai rosināja jau iepriekš koalīcijas sēdēs daudreiz apspriesto un koalīcijas partiju noraidīto “Za-

lāna plānu”, kuŗa būtība ir samazināt ministriju skaitu. Tas nebūt nav tāds piedāvājums, kas glābtu Latvijas valsti, kā Šķēle pirms tam proponēja”, norādīja Āboltiņa.

Šķēle arī nav sniedzis skaidrus priekšlikumus par savas partijas pārvaldībā nodoto ministriju darbības efektivizāciju. Šobrīd viena no vismazāk sakārtotām ministrijām ir Tautas partiju pārstāvošās ministres Baibas Rozentāles vadītā Veselības ministrija, taču nav skaidra redzējuma, kā šīs ministrijas darbu uzlabot. “Mums ir radušies arī vairāki jautājumi par dažāda finansējuma izmantojumu. Uz šiem jautājumiem mēs gaidām atbildes”, sacīja Āboltiņa.

„Dombrovskā valdība ir rīcīspējīga, tai ir plāns, kā atveseļot Latvijas ekonomiku, aizstāvēt valsts iedzīvotājus, nodrošināt sociālo aizsardzību un tiesiskas valsts prasībām atbilstīgu tiesu nolēmumu izpildi. Pieņemtais valsts budžets ir solis pretim stabilizācijai, lai varētu ķerties klāt īstajam uzdevumam - reālai valsts attīstības uzsākšanai”, sacīja Āboltiņa.

Baltijas asambleja

Baltijas Asamblejā (BA) tika pasniegtas Baltijas Asamblejas 2009. gada balvas literatūrā,

mākslā un zinātnē. Balvu literatūrā saņēma latviešu rakstniece Inga Ābele par romānu „Paisums”.

„Ingas Ābeles „Paisums” ir romāns junditājs, romāns jautājums šodienas latvietībai un ne tikai Latvijas sabiedrībai, jo darbs ir augstas raudzes literatūra, kas kāpj pāri šauri nacionālām robežām,” pasniedzot rakstniecei balvu, norādīja BA Latvijas delegācijas vadītāja Ērika Zommere.

Visu Latvijai!

grib iesaistīties Vienotībā

Pašlaik Saeimā nepārstāvētā partija *Visu Latvijai!* aicina trīs labējās partijas - *Jauno laiku*, *Sabiedrību citai politikai* un *Pilsonisko savienību* savā topošajā apvienībā *Vienotība* iekļaut „visus nacionāli orientētos spēkus”. Šāds aicinājums nosūtīts ne vien martā dibināmās *Vienotības* veidotājiem, bet arī apvienībai *Tēvzemei un Brīvībai/LNNK* un partijai *Libertās Latvija*.

Visu Latvijai! ieskatā *Vienotība* jāapvieno visi nacionāli orientētie spēki, „kas ir par godīgu valsts pārvaldi. Šai apvienībai vāja-dzētu būt atvērtai jebkuŗam Latvijas pavalstniekam, jebkuŗai organizācijai.”

Ziņas sakopojis P. Karlsons

NEDĒĻAS NOTIKUMU CHRONIKA

Valsts prezidents Valdis Zatlers un Lilita Zatleres kundze devušies valsts vizītē uz Gruziju un Armēniju. Delegācijā Zatleru pavada 62 uzņēmēji no 47 uzņēmumiem. Šī ir viena no lielākajām uzņēmēju delegācijām, kas devusies līdz valsts pirmajai personai. Vēl lielāks skaits uzņēmēju Zatleru pavādīja vizītē uz trīs Centrālāzijas valstīm, un tolaik prezidentam līdzī devās aptuveni 90 uzņēmēji.

Rīgā darba vizītē bija ieradies Āzijas un Eiropas fonda (ASEF) izpilddirektors, vēstnieks Dominiks Žirārs (*Dominique Girard*). D. Žirārs vizītes laikā tikās ar kultūras ministru Intu Dālderu. Kultūras ministrs atzinīgi novērtēja līdzšinējo sadarbību un pateicās par fonda sniegtajām iespējām Latvijas pārstāvjiem piedalīties ASEF organizētajos projektos. D. Žirārs uzsvēra, ka globalizācijas laikmetā ir svarīgi veidot ciešāku sadarbību starp Eiropas un Āzijas reģiona valstīm, un aicināja Latviju arī turpmāk piedalīties ASEF daudzveidīgajās aktivitātēs.

Čehijā, Liberecas pilsētas bibliotēkā, 7. decembrī atvēra grāmatu, kas tapusi pēc Kārļa Skalbes pasakas “Mūžīgais students un viņa pasaka” motīviem. Darba autors ir Jirži Vidra, un grāmata ir viņa diplomdarbs, absolvējot Prāgas Augstākās grafikas skolas grāmatu grafikas nodaļu. Grāmata ir veidota kā komikss, attēli tajā tapuši linu griezuma tehnikā.

Beidzies konkurss par labāko ideju Likteņdārza skatu terasei un paviljonam Daugavas krastā. Projekta skice veidota tā, lai terase iekļautos ainavā, neaizsegtu skatu uz Daugavu un nebūtu jānocērt blakus augošie koki. *Likteņdārza* apmeklētājiem būs iespēja patīcinu nokļūt uz terases jumta vai skatu laukumā pie upes. Konkurss uzvarēja RTU 5. kursa studenti Laura Laudere un Didzis Jaunzems.

Latvijā bija ieradies „īstais” Ziemsvētku vecītis Santa Klauss no Lapzemes. Viņš Stacijas laukumā iedeva Ziemsvētku egli, apdāvināja bērnus, apmeklēja Bērnu klinisko slimnīcu, sociālās aprūpes centru „Pļavnieki”, Ilguciema sieviešu cietumu, bija arī Olainē un Ogrē. Šī bija devītā reize, kad Santa Klauss viesojās Latvijā. Pirmā vizīte notika 1999. gadā.

Pēc Siemens Latvia pasūtījuma sadarbībā ar zinātniskās pētniecības institūtu Economist Intelligence Unit (EIU) veikta pētījuma Eiropas zaļo pilsētu vērtējuma Rīga pēc dažādiem vides kvalitātes rādītājiem ieņem 15. vietu Eiropas lielāko pilsētu otro vietu Austrumeiropas pilsētu vidū. Rīga ir saņēmusi labus vērtējumus gaisa kvalitātes jomā un atrodas tuvu caurmēra rādītājiem pārējās kategorijās. Eiropas zaļāko pilsētu pētījums veikts, lai būtu iespējams efektīvi salīdzināt pilsētas un izdarīt secinājumus par to vides kvalitāti.

Patlaban reģistrētais bezdarba līmenis Latvijā sasniedzis 15,3%. Bez darba palikuši vairāk nekā 171 000 iedzīvotāju. Visaugstākais bezdarba līmenis ir Rēzeknes novadā, kur tas ir pārsniedzis 30%. Vairāk nekā piektā daļa darbaspējīgo iedzīvotāju bez darba ir arī citos Latgales novados un Kuldīgas novadā. Šobrīd nav pazīmju, kas liecinātu, ka bezdarba pieaugums mazināsies, un ir paredzams, ka arī turpmāk bezdarbnieku kļūs vairāk.

LAIKU UN VIETU MIJĀS

Astoņi hieroglifi

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Ķīna joprojām "uzdod mīklas" pasaulei, iedvešot tai izbrīnu, cieņu un bijību.

Oktoobrī Krievijas prezidents Dmitrijs Medvedevs un Ķīnas prezidents Hu Jintao Ņujorkā panāca vienošanos, kas salīdzinājumā ar necik seniem priekšstatiem par šīm abām milzu valstīm pārsteidz: Krievija ļaus Ķīnai piekļūt pie Sibīrijas izrakteņiem, un Ķīna tos savā zemē prasmīgi, izmantojot jaunāko tehnoloģiju, pārstrādās. Krievija tātad kļūst par kādreiz tik atpalikušās Ķīnas primitīvu piedēkli, izejvielu piegādātāju. Ķīnieši Sibīrijā iegūs akmeņogles, dzelzs rūdu, dārgmetallus, apatītus un molibdenu. Tie paši ķīnieši savā zemē ražos Krievijas vajadzībām alvas un svina lējumus, ugunsdrošas durvis, augstvērtīgas mebeles, vara plāksnes un ķieģeļus.

Ķīna gatava būvēt Krievijas teritorijā kokapstrādes uzņēmumus - ar noteikumu, ka tur tiks nodarbināti ķīnieši.

Austrumsibīrijā un krieviskajā

Tālo Austrumu novadā iedzīvotāju skaits nepārsniedz četrus miljonus, ieskaitot sievietes, bērnus un sirmgalvjus. Grūti tur atrast 500 līdz 600 tūkstošus darbaspējīga vecuma cilvēkus, kas spētu "apgūt" šos novadus. Bez ķīniešiem neiztik!

Vladivostokas pilsētas galva Igors Puškarjovs ierosinājis šo stratēģiski svarīgo ostas pilsētu sadalīt divās daļās, vienu no tām iznomājot Ķīnai - uz 75 gadiem. Administrācija tajā būtu ķīniska un pakļauta Heilunczjanas provinces gubernātoram Charbinā. Kāda vēstures ironija! Pirms Otrā pasaules kara vairākās Ķīnas pilsētās bija t.s. ārzonu koncesijas, kur saimniekoja briti un franči, amerikāņi un tie paši krievi, mazliet senāk arī vācieši. Tagad Krievija ir tā atpalikusī, barbariskā valsts, kam jāsauc palīgā ķīnieši - "nāciet un valdiet pār mums", tāpat kā krievu ciltis sirmā senatnē sauca palīgā skandināvus, kurus vadīja virsaitis Rjūriks...

The New York Times nāca klajā ar interesantu rakstu: *Russians Leaders See China as Template for Ruling*. Raksta autors Klifords Levijš (*Clifford J. Levy*) ziņo no Maskavas,

ka Krievijas valdošās partijas *Jedinaja Rossija* aprindās aug interese par to, kā Ķīnas kompartijai, kam tur pieder absolūtā vara, izdevies par spīti visām krīzēm gūt tik spīdošus panākumus gan ražošanas, gan finanču jomā. Kā turienes vienpartijas sistēma pratusi nodrošināt pāreju uz tirgus ekonomiku bez īpašiem satricinājumiem?

Putina partijas virsotnē jūtama tāda kā depresija: kā tas nāk, ka Krievija viscaur atkarīga no naftas, gāzes un citu izejvielu eksporta, bet Ķīna kļuvusi par *vispasaules ražotni*, kas apgādā cilvēci ar vismodernāko rūpniecisko produkciju?

Jūnijā Pasaules Banka aprēķinājusi, ka 2009. gadā Ķīnas ekonomika **pieaugs** par 7,2 procentiem, bet Krievijas ekonomika **kritis** par 7,9 procentiem.

Krievija kā nu Krievija, bet Amerika!

Kas to būtu domājis vēl pirms kādiem 20 gadiem, ka *China State Construction Engineering Corp.* - milzu būvniecības koncerns - dabūjis pasūtījumu, kas ļaus tam Ņujorkas centrā, Manhatanā, ierīkot pazemja (*subway*) ventilācijas sistēmu. Projekta izmaksa ir 100 miljoni dolaru, ziņo *Wall Street Journal*. Tā pati ķīniešu firma tur-

pat isteno *Hamilton Bridge* projektu (10 miljoni dolaru). Šā gada pirmajos trijos ceturkšņos šī firma Savienotajās Valstīs noslēgusi būvdarbu kontraktus divu miljardu dolaru vērtībā.

Ķīnas tirdzniecības ministrija ziņo, ka šī gada pirmajos desmit mēnešos Ķīnas *aizjūras* projektu kontrakti auguši par 22,7 procentiem, sasniedzot 100,15 miljardus dolaru.

Pēdējā laikā Rietumos arvien vairāk piekritēju rod viedoklis, ka Ķīnas, Taivanas, Singapūras pārsteidzošo panākumu atslēga meklējama neatkarīgi no formālā politiskā režīma, valsts uzbūves un oficiālās ideoloģijas īpašā **ķīniskumā**, kas balstās uz Konfucija ētiku, un tādām mūžsenām vērtībām kā tieksme pēc harmonijas, hierarchiska disciplīna un ģimene/dzimta/ģints/valsts, atstājot novārtā atsevišķa individa personiskās tiesības.

Pēc *priekšēža Mao* nāves komunistiskās Ķīnas varasvīri saprata: saimnieciskais uzplaukums iespējams tikai tad, ja atmet visas marksisma-ļeņinisma dogmas un dod vaļu privātai iniciatīvai (*entrepreneurship*), jo arī te, kā liecina pieredze ārpus komunistisma sfairas, izpaužas viena no ķīniskuma īpatnībām. Zīmīgi, ka ķīniešu diasporas kopienas Indonēzijā un Malai-

zijā pakļāvušas savai kontrolei rūpniecību un tirdzniecību, izraisot skaudību un naidu...

Kā zināms, ķīniešiem nav burtu, kas apzīmē valodas skaņas. Viņiem ir hieroglifi: katra atsevišķa rakstu zīme ir vārds, jēdziens, priekšmets.

Ir divi ļoti atšķirīgi ķīniešu literārās valodas paveidi - *Mandarin* un *Cantonese*, bet hieroglifi nav atkarīgi no izrunas. Ja ārzemnieks iegūst attiecīgā hieroglifa jēgu, viņam nav svarīgi, kā šo vārdu izrunā.

Ķīniešu hieroglifu grafika nav mainījies vismaz 1000 gados, un tiem *tagad* piešķiramā nozīme bieži vien nav identiska to *pirmatnējai*, tradicionālajai nozīmei. Te nu izpaužas gan jau pieminētais **ķīniskums**, kas ir tuvs katram *han* (Ķīnas pamattautas) cilvēkam, lai kur viņš dzīvotu, - Šanhajā, Taipejā, Singapūrā vai, teiksim, Vankuverā.

Timekļa portālā www.forum.msk.ru Andrejs Kuzmins "atšifrē" **astoņus hieroglifus**, kurus tagad lasa tā: *Sociālisms ar ķīniešu specifiku*. Bet, ja šos hieroglifus lasa tā, kā tie lasīti daudzu paaudžu mūža garumā, tad dabūsim šādu tekstu: **Klanu sakļaušanās ap senču troni ar Vidus Valsts krāsas niansi**.

Tā ir Ķīna. Tas ir ķīniskums. Ej nu saproti! Jābūt ķīnietim?

Franks Gorodons

„Maigā vara” ar buldoga tvērienu

Tuvojas Ziemsvētki un gada nogale un, kā vienmēr, pieaug dažādu aptauju un sabiedrības pētījumu skaits. Personāla atlases sabiedrības *Talentor Latvia* aptauja liecina, ka ceturtā daļa vidējā un augstākā līmeņa vadītāju un speciālistu, kas šobrīd ir bez darba, būtu gatavi strādāt par algu, kas nesedz pat viņu pašreizējās kreditsaistības.

Aptaujas dati par darba tirgu Latvijā arī rāda, ka 23,2 procenti aptaujāto, kuri šobrīd strādā, nejutās droši savā pašreizējā darbavietā. Šo cilvēku ieskatā nākamo mēnešu laikā viņus varētu atlaist, un šādu varbūtību viņi vērtē par ļoti lielu vai drīzāk lielu. Savukārt Centrālās statistikas pārvaldes dati par rūpniecības produkcijas izlaidi vēstī, ka šā gada 10 mēnešos apstrādes rūpniecības produkcijas izlaide salīdzinājumā ar pērnā gada sarukusi par 20%. Pieaugums nav novērots nevienā apstrādes rūpniecības nozarē. Tomēr Austrumeiropas politikas pētījumu centra (APPC) kopā ar citu valstu kolēģiem veiktais pētījums "Krievijas ārpolitikas "humānitarā dimensija" Gruzijā, Moldovā, Ukrainā un Baltijas valstīs" uz kopējā fona šķiet kā trauksmes zvans.

APPC izpilddirektors Andis Kudors sarunā ar žurnālistiem skaidro, ka pētījumam par pamatu ņemts viens no Krievijas ārpolitikas dokumentiem - Krievijas 2007. gada ārpolitikas apskats. Tiekoties ar Putinu, Krievijas diplomāti reiz izteikušies, ka viņiem trūkstot praktisku vadlīniju, kā darboties ārpolitikā, tādēļ pēc Putina rīkojuma uzrakstīts šis dokuments. Tajā īpaši izcelts ārpolitikas humānais virziens un četri

tā apakšvirzieni - Krievijas darbība cilvēktiesību jomā ārvalstīs, Krievijas ārpolitika "tautiesu" jautājumā, konsulārie jautājumi, sadarbība kultūras un izglītības jomā. Pētījumā papildus apskatīts vēl viens jautājums: Krievijas plašsaziņas līdzekļu darbība katrā no minētajām ārvalstīm. Izrādās, ka Krievija jau vairākus gadus savu ārpolitisko mērķu un tagad arī "humānitarā virziena" īstenošanai izmanto "maigo varu", kur noteicēja ir kādas valsts kultūras, ideju, vērtību pievilcība, kā arī ārpolitikas legitimitāte.

APPC izpilddirektors skaidro - Rietumu izpratnē "maigajā varā" valsts politiskai *spicei* īpaša loma pat nedrīkst būt, jo vai nu kāda kultūra tās kaimiņvalstu iedzīvotāju acīs ir pievilcīga, vai arī tāda nav. Krievijas "maigajā varā" jūtams uzstādījums, ka vara, ko rada kultūras pievilcība, jāveicina un jāizmanto, lai ietekmētu kaimiņvalsts lēmumus par labu Krievijai. Pētījums liecina, ka Krievijas virsmērķis ir kļūt par reģionālo, bet pēc tam, protams, arī par globālo varu. Sprotams, ka vispirms šīs valstis ir jāpavērš ar seju pret Krieviju. "Pēc dažu politiķu domām, Latvijā tiekot gatavota mūsu valsts ārpolitikas kursa maiņa," saka Andis Kudors *Latvijas Avīzē*, paskaidrojot, ka „aukstā kara laikā Rietumiem bija skaidrība par to, ko propagandas jomā dara PSRS, un Rietumi tai sekoja līdzī, devās pretuzbrukumos. Tagad Rietumi nepievērš Krievijas kaimiņvalstīm tik lielu uzmanību un mēs - Austrumeiropas valstis - to izjūtam visvairāk, jo esam pie "uguns līnijas". Joprojām notiek cīņa par cilvēku sirdīm un prātiem. Latvijā valsts līmenī ārpolitikas kursa maiņa nav notikusi. Lai gan tādi

centieni ir... Šajā sakarā interesantas būs nākamās Saeimas vēlēšanas, būs arī interesanti redzēt, kas notiks, ja *Saskaņas centrs* iekļūs valdībā."

Anda Kudora sacītājam grūti ko piebilst, jo Latvijas galvaspilsētā „reģionālā vara” jau ir iegūta, bet par piemēru „maigās varas” triumfā gājienam minams konkurss „Jaunais vilnis”, ko katru gadu Krievija rīko Jūrmalā un ko ar sajūsmu „apdzied” ne tikai krievu valodā rakstītāji plašsaziņas līdzekļi, bet arī daudzi Latvijas iedzīvotāji. Par argumentu šā pasākuma uzteikšanai bieži jo bieži skan apgalvojums, ka Latvija ar šo pasākumu var labi nopelnīt un ka tā ir reklāma mūsu valstij visā pasaulē, kur vien mit kāds krievu valodā runātājs. Pat Valsts prezidents jau uzsācis tradīciju aicināt pie sevis uz pieņemšanu „Jaunā vilņa” organizātorus. Raimonds Pauls, brīžiem gan klusi pukojoties, tomēr joprojām piedalās šajā pasākumā, lai gan tā vadītāji katru gadu atļaujas kādu nirdzīgu izlēcienu pret Latvijas valsti. Protams, šajā pazemībā un gatavībā izkalpoties, lai tiktu pie desmaizes, pat ja tā apvārtīta smiltis, varam vainot vienīgi paši sevi.

Tikmēr kārtējais melu izvirdums par Baltiju, tostarp arī par Latvijas vēsturi lasāms timeklī atrodamajā *Brussels Journal*: <http://www.brusselsjournal.com/node/4198> ar virsrakstu „Baltijas valstu „atkrievošana” kalpo ģeopolitiskiem mērķiem”. Var sevi mierināt, ka Džona Lāflanda (*John Laughland*) rakstītais pieder pie netīrajām Ziemsvētku pasaciņām, ka Eiropa un pasaule ir liela un melu tajās netrūkst, tomēr... Ieskatīsimies dažās šī raksta „pērlēs”.

Pirmā „pērle”: „Piemēram, aplū-

kojam Baltijas valstis. Šīs teritorijas laikā no 1944. līdz 1991. gadam bija Padomju Savienības sastāvā. Tās ieguva neatkarību dažus mēnešus pirms Padomju Savienības absolūtās izjukšanas. Laikā starp abiem pasaules kariem minētās valstis īsu brīdi baudīja neatkarību; tas notika pēc apkaunojošā miera līguma, ko revolūcijas novājinātajai Krievijai 1918. gadā Brestlitovskā uzspieda Vācija un Austrija.

Neatkarības laikā Baltijas valstis izveidojās diktatūras (Lietuvā 1926., Latvijā un Igaunijā - 1934. gadā). Pirms 1918. gada Latvija un Igaunija nekad nav bijušas valstis. Tās bija Krievijas imperijas sastāvdaļa jau kopš 18. gadsimta 20. gadiem, t.i., kopš tā laika, kad Skotija un Anglija apvienojās Apvienotajā Karalistē. Pirms tam tās piederēja Zviedrijai un vēl pirms tam teutoņu bruņiniekiem (Lietuvas vēsture ir atšķirīga). Tas nozīmē, ka šo valstu iekļaušana PSRS 1944. gadā bija nevis, kā daudzi mūsdienās apgalvo, kails piemērs krievu agresijai, bet gan tās situācijas atjaunošana, kuŗa bija pastāvējusi gadsimtiem ilgi un kuŗu katrā ziņā atbaltstija ievērojama daļa Baltijas politiskās šķiras; jo tajā bija daudz aktīvu komunistu. Uzzautrina tas, ka tieši plaši nosodītajā 1939. gada Molotova-Rībentropa līgumā tika noteikts, ka poļu pilsēta *Wilno* būs Lietuvas galvaspilsēta. Tas ir stults, ko Viļņa saglabā vēl šobaltdien."

Otra „pērle”: „Tā kā Baltijas valstis ilgu laiku ir piederējušas Krievijai un pēc tam Padomju Savienībai, minētajās teritorijās un it īpaši Latvijā un Igaunijā ir ievērojama krievu tautības minoritāte. Pēc neatkarības izveidošanas 1991. gadā Baltijas valstis savu konstitucionālo principu pamatā lika politisku pasaciņu, ko sauc teorija par okupāciju. Šīs valstis apgalvoja, ka PSRS tās „okupējusi,”

nevis inkorporējusi un viņu neatkarība tikai atjaunojusi pārtraukto valstiskumu(..) Okupācijas teorija ir meli(..) Šo melu galvenais cēlonis ir Baltijas nacionālistu kolektīva atbrīvošana no atbildības par sadarbību ar komunistu projektu. Visā PSRS bija pieminekļi Latvijas strēlniekiem, kuŗi cīnījušies boļševiku pusē. Boļševiku slepenpolicijā latvieši bija vieni no galvenajām tautībām. (..) Meliem ir arī otrs iemesls - pamatot to likumu seriju, kuŗi Eiropas Padomes liberālūs satrauktu, ja tie tiktu attiecināti uz jebkuŗu citu minoritāti Eiropā. Mērķis ir grozīt vēlēšanu karti tā, lai elite varētu saglabāt varu. Svarīgākie soļi sperti Latvijā un Igaunijā. Abas valstis divu gadu desmitu garumā ir aktīvi ieviesušas pavalstniecības likumus, kuŗu mērķis ir brucināt krievu nacionālo identitāti, slēdzot viņu skolas un neļaujot viņiem piedalīties vēlēšanās."

Varētu vaicāt - kādēļ jāzina un jālasa tādi meli!? Galu galā Lāflanda citētajā rakstā reklamētā grāmata par Baltijas valstīm, kuŗu Briselē atvēra 9. decembrī un kuŗas prezentācijā piedalījās arī Latvijas nīdēja un Eiroparlamentā Latviju pārstāvētāja Tatjana Ždanoka - ir tikai kārtējais piliens melu jūrā. Diemžēl jāteic, ka nav tik vienkārši, kā varētu likties. Jau vairākkārt savos komentāros esmu rakstījis, ka Latvija tiek griezta ar seju pret Krieviju, ka Latvijas politiķu vairākums šajā procesā saskata tikai izdevīgumu nopelnīt sev kādu labumu un ka vēlētajai aizvien biežāk raugās pēc savas „desmaizes”, īpaši neinteresējoties, kuŗš patiesībā ir šīs „desas” saimnieks. Tāpēc - kaut arī tiek sacīts, ka Ziemsvētkos „miers virs zemes un cilvēkiem labs prāts”, tas nenozīmē, ka savs prāts jāaizmidzina.

Sallija Benfelde

Ceļā uz 10. Saeimas vēlēšanām

Ar Vēlēšanu reformas biedrības valdes priekšsēdi Valdi Liepiņu sarunājas Indulis Bērziņš

Lūdzu, pastāstiet, kā radās doma dibināt Vēlēšanu reformas biedrību!

Jau studiju laikā Oksfordas universitātē mani vienmēr interesēja jautājumi par vēlēšanu sistēmām. Kad sīkāk iepazīnos ar Latvijas Saeimas vēlēšanu sistēmu, mani ļoti nepatīkami pārsteidza, cik tā ir sakropļota un neļauj tautai izteikt savu Satversmē paredzēto suverēno varu. Vēlēšanu reformas biedrības sākums meklējams 2006. gada forumā „Saeimas vēlēšanu sistēma – laiks mainīt?“, ko rīkoja Eiropas Latviešu jaunatnes apvienības pēctece ELJA50, kas apvieno bijušās apvienības biedrus. ELJA50 būtisku atbalstu foruma rīkošanai saņēma no Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA), Vācijas Frīdricha Eberta fonda un Rīgas Ekonomikas augstskolas. Pēc foruma radās iecere dibināt biedrību ar mērķi izvērtēt Saeimas vēlēšanu sistēmu un rast konkrētus ierosinājumus tās uzlabošanai. Iecere īstenojās 2007. gada 31. maijā ar Vēlēšanu reformas biedrības dibināšanu. Finansiālu un morālu atbalstu joprojām sniedz PBLA un ELJA50. Labu „plecu“ atbalstu jūtam arī no Daugavas Vanagu organizācijas, Amerikas latviešu apvienības (ALA) un augošā biedru un atbalstītāju skaita.

Kā darbojas jūsu organizācija?

Biedrībā ir valde, kas strādā, kā jau trimdas praksē ierasts, sabiedriskā kārtā un kopā ar biedrības izpilddirektoru ir galvenie ikdienas darbu veicēji. Atzinumus par konkrētiem vēlēšanu reformas jautājumiem sniedz biedrības konsultatīvā lietpratēju padome, kurā darbojas tādi sabiedrībā zināmi juristi un politologi kā Juris Rozenvalds, Jānis Pleps, Daunis Auers, Lolita Čigāne,

Valdis Liepiņš

Ivars Ījabs, Arvīds Davnieks, Iveta Kažoka, Jānis Peniķis u.c.

Esam gandarīti par atbalstu no tautiešiem ārpus Latvijas. 2009. gada sākumā Toronto interesentu grupa nodibināja biedrības atbalsta grupu. To vada Gunta Reynolds, un grupā šobrīd ir vairāk nekā 30 atbalstītāju. Interesi par līdzīgu grupu izveidošanu ir izteikuši tautieši ASV un Austrālijā.

Vai biedrībai ir jau panākumi?

Mūsu pirmais un nozīmīgākais ieteikums bija likvidēt tā saucamo „lokomotīvu principu”. Īsumā, lokomotīvu princips bija tāds, ka Saeimas vēlēšanās kandidāti varēja balotēties vairāk nekā vienā vēlēšanu apgabalā, – mums patlaban ir pieci vēlēšanu apgabali. Viņus ievēlēja no apgabala, kurā viņi saņem lielāko balsu skaitu. Ar to atbrīvojās viņu vietas atlikušajos apgabalos, kurus viņi kandidē. Šīs vietas ieņem nākamais kandidāts viņu sarakstos – šos kandidātus dēvē par „vagoniņiem”, kurus stacijā – Saeimā –

ievelk lokomotīves – partiju līderi. Rezultāts pēdējās Saeimas vēlēšanās bija tāds, ka no 100 deputātiem tikai 51 bija tieši ievēlēti, kā paredzēts Satversmes 6. pantā. Atlikušie 49 bija „vagoniņi”. Šī gada sākumā pēc Valsts prezidenta Valža Zatlera izdarīta spiediena Saeima ar 68 „par” balsīm nobalsoja mainīt Saeimas vēlēšanu likuma atbilstīgās daļas un aizliedza šo praksi. Tā ir būtiska pārmaiņa. Partijas vairs nevarēs paļauties tikai uz dažām lokomotīvēm, lai sev iztapīgus „vagoniņus” ievilkto Saeimā. Sarakstos būs jāatrod vieta spējīgiem **vietējiem** kandidātiem. Līdz ar to pieaugs vietējo vēlēšanu teikšana un iespēja īstenot savu suverēno varu.

Vai partijas viegli atteicās no šīs kārtības?

Vienalga kur pasaulē pie varas nonākušās partijas negrib mainīt ierasto kārtību. Tā tas ir arī Latvijā. Partija *Jaunais laiks* atbilstīgu grozījumu iesniedza jau 2008. gada sākumā. Saeimas Juridiskā komi-

sija to „marinēja”, līdz 2009. gada 14. janvārī saņēma Latvijas prezidenta ultimātu. Pēc tam zibenīgā ātrumā Saeima jau 26. februārī grozījumus pieņēma, kā jau minēju, ar ļoti pārliecinošu balsu vairākumu! Interesanti, ka „pret” balsoja vairākums apvienības *Saskaņas centrs* deputātu un Kārlis Leiškalns no Tautas partijas!

Tuvojas nākamās Saeimas vēlēšanas, un šis grozījums jau sāk satraukt zināmas politiskās aprindas, it sevišķi Tautas partiju, ko tagad vada Andris Šķēle. Deputāts Kārlis Leiškalns iesniedzis Saeimas vēlēšanu likuma grozījumus, kas paredz, ka visos piecos vēlēšanu apgabalos partijām būs jāiesniedz viens un tas pats kandidātu saraksts, – citiem vārdiem, visi kandidāti balotētos visos apgabalos! Tas, saprotams, ne tikai atjaunotu „lokomotīvu principu”, bet atjaunotu to vēl ļaunākā veidā. Man ir grūti iedomāties, ka deputāti šo priekšlikumu pieņemtu, un vēl grūtāk iedomāties, ka Latvijas prezidents to parakstītu. Tomēr mēs jau tagad aktīvi iesaistāties pret šī nožēlojamā priekšlikuma pieņemšanu. Tas būtu vēl viens plīķis vēlēšanu sejā un vēl vairāk padziļinātu tautas neuzticību partijām – ja tas vispār vēl iespējams!

Kādi darbi jums vēl ir paredzēti līdz 2010. gada Saeimas vēlēšanām?

Līdz šim Saeima strādāja ar budžetu, kas nu ir pieņemts, un deputāti var pievērsties citiem jautājumiem. Tas nozīmē, ka mēs varam atsākt darbību ar mūsu pārējo priekšlikumu virziņu Saeimā. Viens no svarīgākajiem ieteikumiem – Saeimas vēlēšanās nepieciešams atjaunot balsošanu pēc vēlēšanu reģistra. Tas nozīmētu, ka vēlētajiem savu balsi varētu nodot tikai tajā vēlēšanu apgabalā, kurā viņi reģistrēti. Būtu izskausta nedemokrātiskā prakse balsotāju pasēs iespiest zīmogu. Pat Afganistānā ir demokrātiskāk, jo tur tikai iekrāso pirkstu. Krāsa pēc dažām dienām izzūd. Zīmogs pasē ir permanents un pārkāpj konfidencialitātes principu.

Balsošana pēc vēlēšanu reģistra ievērojami atvieglotu balsošanu ārzemēs. Latvijas pavalstniekiem vispirms būtu jāreģistrējas. Viņi saņemtu vēlēšanu materiālus pa pastu un arī nobalsotu pa pastu. Nebūtu vairs divreiz jāšūta pase, pirmoreiz, lai pieprasītu vēlēšanu materiālus, un otrreiz, lai tos nosūtītu atpakaļ un saņemtu zīmogu.

Kā vēl būtu iespējams veicināt ārzemju latviešu līdzdalību vēlēšanās?

9. Saeimas vēlēšanās līdzdalība ārvalstīs bija 22,38% un tikai 557 pieteikumi balsot pa pastu. Cik no tiem, kas pieprasīja biļetenus balsošanai pa pastu, tiešām arī nobalsoja, diemžēl nav iespējams noskaidrot.

Latvijas vēstniecība ASV sadarbībā ar ALA š.g. septembrī veica aptauju ASV latviešu vidū, lai noskaidrotu, vai viņi paredz piedalīties nākamajās Saeimas vēlēšanās. Tiem, kas atbildēja, ka nepiedalīsies, divi galvenie iemesli bija nepieciešamība sūtīt pasi pa pastu

un lielais attālums līdz vēlēšanu iecirkņiem.

PBLA šobrīd strādā ar ieteikumu, lai vēlēšanu iecirkņus ārzemēs izveidotu pēc iespējas plaši. Lai to īstenotu, ir nepieciešami grozījumi likumdošanā, un iespēju robežās biedrība šos centienus atbalsta. Savas darbības laikā mums ir izveidojusies laba komunikācija ar Prezidenta kanceleju, Saeimas prezidiju un deputātiem, Centrālo vēlēšanu komisiju, Saeimas Juridisko biroju un dažādām nevalsts organizācijām.

Latviešu organizāciju ārpus Latvijas vadītāji arvien biežāk aicina latviešu partijas apvienoties. Vai jūsu ieteikumi to veicinātu?

Šis darbs lielā mērā ir pašu partiju ziņā, tomēr mūsu otrs ieteikums Saeimas vēlēšanu likuma uzlabošanai ievērojami motivētu partijas apvienoties.

Mēs aicinām pašreizējo piecu apgabalu vietā izveidot 13 vēlēšanu apgabalus, lai katrā no tiem ievēlētu 7-9 deputātus proporcionāli iedzīvotāju skaitam katrā apgabalā.

Katrai partijai katrā apgabalā būtu vajadzīgs atsevišķs saraksta līderis. Retai partijai ir tik daudz līderu vispār. Līdz ar to tām būtu izdevīgi apvienot spēkus.

Šīs maiņas ir iespējamās bez Satversmes grozīšanas, un tās ievērojami saīsinātu deputātu saikni ar vēlētajiem. Esam izstrādājuši sistēmu, kā vienlaicīgi ar apgabalu lielumu samazināšanu panākt labāku partiju proporcionālītāti Saeimā nekā līdz šim. Tas ir iespējams, ja balsis skaita divās kārtās. Šāda sistēma labi darbojas, piemēram, Dānijā.

Daži deputāti atrunājas, ka šīs pārmaiņas nevarot ieviest gadu pirms vēlēšanām vai vēlāk. Tā tas nav. Abu ieteikto grozījumu pieņemšana ir iespējama vēlāk nekā gadu pirms Saeimas vēlēšanām, jo tās nepārkāpj nevienu no Eiropas Padomes Venēcijas komisijas labas vēlēšanu prakses kodeksa normām.

Kā latvieši ārpus Latvijas var iesaistīties Vēlēšanu reformas biedrības darbā?

Vislabākais veids, kā atbalstīt VĒL darbību, ir kļūt par biedru vai atbalstītāju. Diemžēl Latvijas likumdošana paredz, ka uz biedru sapulci jāierodas vismaz pusei no reģistrēto biedru skaita, tāpēc esam izveidojuši **atbalstītāja** statusu un tos, kuri, visticamāk, nevarētu ierasties uz mūsu biedru sapulci, aicinām kļūt par atbalstītājiem. Atbalstītājiem ir visas tās pašas tiesības kā biedriem, vienīgi viņiem nav tiesību balsot biedru sapulcē.

Otrs veids, kā latvieši ārzemēs var līdzēt biedrībai, ir ar atbalsta grupu veidošanu. Mēs aicinām arī biedrus un atbalstītājus iesaistīties mūsu ieteikumu lobēšanā, tieši uzrunājot sev pazīstamos deputātus un partiju pārstāvjus.

Kontaktinformācija:
Vēlēšanu reformas biedrība
Vilandes iela 17-13,
Rīga, LV-1010
Tāl./tālrunis: 67222252
Mājaslapa: www.velref.lv

MUMS RAKSTA

Ar stāvēšanu malā vairs nepietiek...

Desmitās Saeimas vēlēšanas notiks 2010. gada 2. oktobrī Latvijā. Jā, mums ir jānodrīkstina un jāaktīvizē novārtā atstātā nacionālā un tautiskā apziņa. Cik ilgi vēl būsīm novērotāji un malā stāvētāji?

Visiem spēkiem mums jāpanāk tāds stāvoklis, lai ārzemēs pēc iespējas vairāk LR pavalstnieku varētu piedalīties nākamajās vēlēšanās. Visos latviešu centros un kopienās ārzemēs ir jāizveido vēlēšanu iecirkņi, LR vēstniecībām ārzemēs pilnvarojot kādu uz vietas dzīvojošu tautieti, kas būtu atbildīgs par vēlēšanu procesu, sniedzot ziņojumu par norisi. Minimālo izdevumu segšanu uzņemtos šie vietējie vēlēšanu iecirkņi. Katrā ziņā izdevumi būtu nelieli, un vietējie centri un kopienas tos varētu segt ar ziedojumiem.

Katram no mums ir jāiestājas par visu labējo politisko spēku – partiju apvienošanu un konsolidēšanu vienā valstiski patriotiskā vienotības vienībā. Šis process ir jāsāk jau tagad, tūlīt. Sākums jau ir – „vienotība”. Veicināsim šī procesa vērsanos plašumā – „progresīvo spēku apvie-

nošanos”. Ar skaistiem vārdiem, kuriem nav labu darbu seguma, neko vairs nepadāsim, vēl vairāk – būsīm zaudētāji.

Šīs priekšā stāvošās Saeimas vēlēšanas būs ļoti, ļoti svarīgas un nozīmīgas, izšķirīgi noteicošas, kādā virzienā mūsu valsts virzīsies nākotnē. Vai mēs būsīm spējīgi aptvert briesmas, kas draud, to visu noteiks mūsu pārliecība un nenogurstošs darbs, lai no tā izvairītos. Te vairs nelīdzēs nekāda gudra, plaša izrunāšanās un šaubīgā nenoteiktība vai rīcības trūkums – nevarēšana, sedzoties ar dažādiem, ne visai skaidriem nolikumiem, kuri tiek iztulkoti mums visiem nelabvēlīgi. Mūsu vēlmes ir jāapliecina darbos. Mums ir jāuzņemas iniciatīva un atbildība par sevi, savu valsti, savu tautu, savu zemi. Izdevība atkal mums ir dota. Būsīm rīcības cilvēki, nestāvēsim malā!

Un neaizmirsīsim atgādināt un mudināt savus radus, draugus un paziņas Latvijā un ārzemēs piedalīties 10. Saeimas vēlēšanās 2010. gada 2. oktobrī Latvijā. Rezultāti būs pozitīvi tikai tad, ja būs mūsu visu aktīva un no-

teikta rīcība.

Mēs, ārzemēs dzīvojošie LR pavalstnieki, politiski jūtamies aizmirsti, jo līdz šim neviens no politiķiem nav uzrunājis mūs tieši latviešu centros un kopienās, nav parūpējies, lai personisku kontaktu kārtā ar vēlētajiem izrunātos. Šo gažām laisto izdevību labējie spēki, cerams, tagad nems vērā un izmantos, un mēģinās rast tuvāku savstarpēju kontaktu, lai sīkāk un pamatīgāk informētu sabiedrību ārzemēs par saviem nodomiem. Tā strādāt tiešām būtu valstiski, te neder partiju tuvredzīgā prizma. Valdībai ir jābūt un jāstrādā profesionāli, bez partiju apzīmējumiem vai zīmogiem, kas tik ļoti traucē produktīvu valsts attīstību.

Vēlreiz vēlos uzsvērt – vissvarīgākais šobrīd ir 2010. gadā visiem LR pavalstniekiem piedalīties 10. Saeimas vēlēšanās. Jo tad vairs nevarēsim sūdzēties un sūkstīties, ka valdība nav laba, ka Saeima nestrādā pārliecinoši efektīvi.

Jāstrādā pašiem!

Jānis J. Dimants, Jr., M. D.

Mēs esam daļa no Latvijas

Uzruna Gēteborgas latviešiem 2009.g. 21. novembrī

Zviedrijas latviešu sabiedrība šodien un rīt

Mēs šodien pieminam Latvijas valsts 91. gadadienu. Bet kas ir Latvija? Ar vārdu „Latvija” mēs varam apzīmēt ģeogrāfisku jēdzienu – Latvijas zemi. Mēs varam vārdu „Latvija” lietot arī kā politisku jēdzienu, apzīmējot Latvijas valsti. Bet ir vēl trešais jēdziens, bez kuŗa nedz zemei, nedz valstij nebūtu nozīmes, – un tā ir tauta, *latviešu tauta*. Mēs, latviešu tauta, esam Latvija. Es vēlētos šovakar ar jums dalīties savās pārdomās par to latviešu tautas daļu, kuŗa mums patlaban ir fiziski vistuvāk, par Zviedrijas latviešu sabiedrību – kāda tā manā uztverē izskatās šodien un kāda tā varētu izskatīties rīt.

Manas pārdomas rakstītas no Stokholmas redzes loka. Varbūt šis tas šeit, Gēteborgā, izskatās citādi. To jūs paši varat labāk spriest, bet domāju, ka plašos vilcienos aina abās pilsētās būs līdzīga.

Kas ir Zviedrijas latviešu sabiedrība?

Zviedrijas latviešu sabiedrība – kas tā tāda ir? Zviedrijas *latvieši* – tie esam mēs: cilvēki ar dažādiem dzīvesstāstiem, kuŗi sevi uzskata par latviešiem, bet kuŗi katrs savu personisko iemeslu pēc patlaban nedzīvo Latvijā, bet uz īsāku vai ilgāku laiku ir apmetušies Zviedrijā. Bet kas mūs – šos Zviedrijas latviešus – padara par *sabiedrību*? Par sabiedrību mūs padara tas, ka mūsu kopība ir vairāk vai mazāk formāli sakārtota, ka mūsu kopīgā darbība ir vairāk vai mazāk organizēta. Mēs varam sarīkot, izsludināt un apmeklēt kopīgus pasākumus, kā, piemēram, šo

Juris Rozītis

aktu. Mēs plānoti un organizēti sanākam kopā, tā apliecinādami savu piederību šai sabiedrībai.

Pirms padomājam par šo organizācijas momentu, kas mūs apvieno sabiedrībā, vēlos pakavēties vēl pie tā, kas mēs, Zviedrijas latvieši, šodien esam.

Latvieši Zviedrijā šodien

Latviešu kopiena Zviedrijā aptver dažādas latviešu grupas.

Pirmkārt, Zviedrijas latviešu sabiedrību izveidoja pag. gs. 40. gadu beigās un 50. gados trimdas pirmā paaudze – tie latvieši, kas bija dzimuši Latvijā un Otrā pasaules kara beigās atbēga uz Zviedriju. Šī paaudze nodibināja dažādas latviešu organizācijas Zviedrijā: skolas, koŗus, draudzies, sporta komandas, politiskus nogrūpējumus, teātrus, akadēmiskas organizācijas u.c., ievērojot vajadzības, ko latvieši katrā

atsevišķā latviešu centrā tajā laikā izjuta. Vairākuma šo 40.-50. gados dibināto organizāciju vairs nav, bet dažas vēl darbojas.

Trimdas pirmā paaudze nodibināja divas lielākas organizācijas, kas it kā aptvertu visus Zviedrijas latviešus: LPK (Latviešu palīdzības komiteja) un ZLCP (Zviedrijas Latviešu centrālā padome).

Līdz samērā nesenam laikam šī vecākā trimdas paaudze vēl joprojām, pēc 60 gadiem, bija noteicošā Zviedrijas latviešu sabiedrībā un organizācijās.

Otra latviešu grupa

Zviedrijā ir pirmās grupas bērni, kas dzimuši nevis Latvijā, bet gan Zviedrijā 40. gadu beigās, 50., 60. gados. Šīs paaudzes piederība pie latviešu sabiedrības visnotaļ izpaudās viņu līdzdalībā ELJA (Eiropas Latviešu jaunatnes apvienība). Vēlāk, kad viņiem pašiem dzima bērni, šīs paaudzes locekļi arī iesaistījās latviešu skolu un bērnudārzu darbā. Tomēr kopumā šī paaudze maz piedalījies savu vecāku dibinātajās organizācijās. Ir tikai maza saujiņa izņēmumu, kas piedalījušies LPK un ZLCP darbā, sākotnēji lielākoties būdami kā ELJA pārstāvji. Pēdējos gados gan šī paaudze atkal sākusi lēnām iesaistīties lielo organizāciju darbā.

Trešā Zviedrijas latviešu grupa, kuŗa gan ir skaitliski maza, tomēr vērā ņemama, ir tie latvieši, kas dzimuši kādā citā trimdas zemē – ASV, Anglijā, Austrālijā, Vācijā –

un kas, būdami jaunieši, pārcēlās uz Zviedriju gan personisku iemeslu pēc, apprecoties ar Zviedrijas latvieti, vai arī studēt vai pētīt baltu valodas Stokholmas universitātē pie profesores Veltas Rūķes-Draviņas. Šīs grupiņas locekļi bijuši visai aktīvi – gan latviešu draudzēs (kā luterāņu, tā arī katoļu biedrībā), gan vadot tautasdeju kopu, gan darbojoties Stokholmas latviešu teātri, gan Latviešu sociāldemokrātu strādnieku partijā – rediģējot veselās divas avīzes –, gan Baltu pētniecības centrā Stokholmas universitātē, gan rīkojot dažādus folkloras pasākumus un sarīkojumus, gan vadot Zviedrijas radio latviešu raidījumus, gan arī vairākus gadus vadot latviešu skolu Stokholmā un latviešu bērnu vasaras nometni.

Par **ceturtu** grupu vēlos izšķirt tos latviešus, kas dzimuši un uzauguši Padomju Latvijā, bet ap 90. gadu (pat 80. gadu beigās) pirmie izceļoja uz Zviedriju, bieži tāpēc, ka bija apprecējušies ar citautietiem. Citi atkal atbrauca uz īsāku laiku – bija auklītes zviedru ģimenēs vai studenti, vai citādi – un palika Zviedrijā. Šie latvieši maz iesaistīti vecajās Zviedrijas latviešu organizācijās. Tomēr divas šīs grupas pārstāves ilgus gadus strādāja Zviedrijas Radio latviešu valodas raidījumos. Viens no šīs grupas kalpo latviešu draudzē. Šodien Stokholmas latviešu skola lielā mērā balstās uz šīs grupas līdzdarbību.

Par **piekto** Zviedrijas latviešu grupu varam nošķirt tos latviešus, kas te atbraukuši no Latvijas pēdējo 10-15 gadu laikā. Tie atbraukuši dažādu iemeslu pēc – gan studiju, gan darba dēļ, gan apprecoties ar Zviedrijas latvieti vai citautietiem. Citiem atkal dzīve Latvijā likusies pārāk grūta, un tie meklē labāku dzīvi Zviedrijā. Dažus doties šurp spiedušas ekonomiskas grūtības, citiem Latvijas sa-

biedrība liekas pārāk šaura. Neesen kādā Latvijas vēstniecības pieņemšanā runāju ar svešu cilvēku. Viņš stāstīja, ka abi ar sievu un bērniem atvākušies šurpu, jo nevar vairs paciest Latvijas sabiedrības neiecietību un garīgo šaurumu. Man neiznāca viņu sīkāk iztaujāt par to, kā viņš un viņa ģimene konkrēti izjutusi šo neiecietību, bet ir skaidrs, ka nav viegli Latvijā dzīvot cilvēkiem ar citādiem uzskatiem, citu ādas krāsu, citu seksuālu orientāciju vai citādu reliģisku pārliecību nekā vairākumam. Arī ārzemju latviešus dažās aprindās nicina!

Šie latvieši, kas pēdējos 10-15 gados izbraukuši, visā visumā neiesaistās formālās latviešu organizācijās. Varbūt ir kādi neformāli tīkli un neformālas tikšanās, bet šie jaunatbraucēji nedibina organizācijas vecāko paaudžu izpratnē. Daļēji tas izskaidrojams ar to, ka Latvijā nebija parasta parādība dibināt biedrības – padomju laikos to pat nevarēja brīvi darīt. Daļēji to varbūt arī izskaidro šodienas apstākļi, kad ar elektroniskiem līdzekļiem var ātri un ērti, un neformāli sazināties un sarīkot neformālu tikšanos.

Šie latvieši, kas nesēn izbraukuši no Latvijas, arī ir dažādi. Vieni ir apmetušies Zviedrijā tikai uz īsāku laiku – sapelnīt naudu vai nobeigt studijas. Citi atkal plāno te palikt vai nu ilgāku laiku, vai pat uz mūžu. Nevienam nav pārskata par to, cik šādu latviešu Zviedrijā atrodas.

Visubeidzot, par **sesto** Zviedrijas latviešu grupu var minēt pēdējo četru grupu bērnus, kas dzimuši vai nu Latvijā, vai Zviedrijā 80.-90. gados. Šie jaunieši, arī ja sateikas ar citiem latviešiem, to parasti dara neformāli, nevis organizācijās.

Juris Rozītis
(Turpinājums sekos)

(Nobeigums)

Un atkal tā pati vecā Sibīrija

ceļojuma piezīmes, atmiņas un pārdomas

Aeroflote mūs vizināja atpakaļ uz dienvidiem – uz Krasnojarsku. Mēs lidojām gar Jeņisejas labo krastu, pa kuŗu no Īgarkas līdz Jermakovai dzelzceļa trase kādreiz jau bija gandrīz gatava. Tagad tā nogrimusi atkusušajā mūžīgajā sasalumā, bet no gaisa ir labi redzama. Un būs redzama vēl simtiem gadu, jo tundra neatjaunojas. Mīrušais ceļš, miruši pilsēta Jermakova, agonizējošā Īgarka. Leģenda. Bet vēl daudziem un arī man – dzīves īstenība.

Krasnojarskas lidostā jau gaidīja busiņi, un mēs taisnā ceļā devāmies austrumu virzienā uz Kansku. Kanska – veca Sibīrijas tirgoņu pilsēta, ar kuŗu saistās simtiem izsūtīto latviešu, arī manas atmiņas. Braucām 350 km pa labu ceļu, līdzīgu tam, kāds ir līdz Jeņiseiskai.

Ir sena paruna, ka krieviem esot divas problēmas – ceļi un muļķi. Man ar tām abām ir nācies saskarties Krievijā dažādos laikos un vietās. Gan izsūtījumā, gan ģeoloģijā strādājot, gan ceļojumos. Jāatzīst, ka ar pirmo problēmu krievi, liekas, tiek galā diezgan labi un progress ir acīm

redzams. Par otru problēmu, – vispirms paskatīsimies paši uz sevi. Ar roku vicināšanu un viedo gavilēšanu, ka mēs esam stipri, gudri un raženi, mēs gudrāki nesam kļuvuši. Lai gan iespēju mums ir bijis un arī tagad ir daudz vairāk nekā krieviem.

No Kanskas mēs devāmies ziemeļaustrumu virzienā uz Abanu un Dolgij Mostu. Arī ar šīm vietām saistās daudz latviešu atmiņas. Mēs tikām laipni uzņemti Abanas mūzejā. Piemiņas plāksni novietojām (varbūt pagaidām, varbūt pavisam) telpā, kuŗā izvietota komunistiskā atribūtika – karogi, plakāti, fotografijas un Leņina krūšutēls. Pirmajā brīdī mani tas satricēja, bet laikam jau pareizi – neprātīgo ideju un noziedzīgo darbu autors un to upuri turpat līdzās.

Tikai 50. gados, ar ģeoloģiskajām ekspedīcijām ceļojot pa Sibīrijas sādžām, es īsti apjēdzu to briesmīgo daudzumu latviešu, kas bija ierauti bezjēdzīgo represiju mutulī. Sibīrija bija pilna ar latviešiem. Reti varēja atrast sādžu, kuŗā nebūtu latviešu. Bija arī citas represētās tautības un arī krievi paši vēl no 30. gadu „iesau-

kuma”. Bet krievi tomēr bija savā dzimtenē, Krievijā. Un, ja krievi saka, ka viņi paši ir visvairāk cietuši no komunistiskā režīma (kas varbūt tiešām tā arī ir), tad tomēr jāpatur prātā, ka viss, kas ar viņiem noticis, notika viņu pašu zemē, nevis svešumā, kā tas bija ar citām tautām. Ja krievu no dienvidu rajoniem izsūtīja uz ziemeļiem, viņš taču tajā pašā Krievijā vien palika un tajā pašā savā valodā varēja runāt. Bet inguši, lietuvietis, kalmīks, gruzīns, latvietis?...

No Kanskas devāmies dienvidu virzienā, kur Imbežas sādžā mūs jau gaidīja veci paziņas, Sibīrijā palikušie 1941. gadā izsūtītie latvieši. Bija Jāņu diena, un attiecīga bija arī sagaidīšana un pavadīšana.

Un tad bija vecā latviešu sādža Suchanoja, kuŗā kādreiz vairāk nekā puse iedzīvotāju bijuši latvieši un arī visi krievi runājuši latviski. Aizkustinoši bija dzirdēt astonešmitgadīgās sieviņas runājam skaidrā latviešu valodā ar nelielu Tālavas, Alūksnes izloksni. Viņu senči Sibīrijā ieceļojuši 19. gadusimtenī. Pirms dažiem gadiem šeit atvērta baznīca,

Piemiņas plāksne Igarkā

kuŗā dievkalpojumu šoreiz noturēja mūsu Guntis Kalme kopā ar vietējo mācītāju. Vietējais krievu valodā. Mūs pavadīja ar līgo dziesmām un asarām.

Mēs atgriezāmies Rīgā ar izpildīta pienākuma apziņu. Pienākuma pret tiem, kam liktenis bija lēmis palikt Sibīrijā uz mūžu. Liktenis? Visvieglāk ir vainot likteni... „**Tā vēsturiski ir sanācis**” (kā izteicās vēl ne gluži aizmirstais Nobela Miera prēmijas laureāts Michails Gorbačovs). Ar to tad arī viss ir paskaidrots un

attaisnots. Vainīgo nav...

Šis ceļojums atkal bija it kā solis pagātnē. Gan savas tautas, gan citu tautu drūmajā pagātnē. Bet šodienā? Šodienā Krievijā ir drūma. Bet rītdiena miglā tīta. Kāds no viņu pašu gudrajiem vīriem ir teicis, ka tikpat ilgi, cik Krievija atradusies komūnisma bedrē, tikpat ilgi no tās būs jārāpjas ārā. Tātad vēl gadus 40 – 50, kā jau iepriekš minēju. Bet latviešiem? Ja pēc šīs formulas, tad vismaz gadus divdesmit...

Ilmārs Knāģis

Decembra akordi

Tuvojoties gadu mijai, strauji sagriezies koncertu un izrāžu karuselis, – tik daudz piedāvājumu, tik daudz aicinātāju afišu un ielūgumu. Ar vērienīgu koncertu seriju savu 90 gadu jubileju svin Jāzeps Vītola Mūzikas akadēmija (agrāk Latvijas konservatorija), Nacionālā teātra dibināšanas 90 gadu atcerei veltīta videofilma, ko izrādīja Latvijas Televīzijas 1. programmā. Cita citu steigšus apsteigt teātru un latviešu kino dokumentālo filmu pirmizrādes, bet decembrā nogalē vēl gaidāms grandiozs Latvijas Nacionālās operas 90 gadu jubilejas koncerts. Šoreiz par dažām aktuālām norisēm decembra pirmajā nedēļā.

Dobeles jauniešu teātrim 20 gadu jubileja

Decembra pirmā dienā ik gadus tiek svinēta Dobeles Bērnu un jauniešu centra teātra „Pitons” dzimšanas diena. Šogad svinības bija plašākas nekā citkārt, jo apritēja divdesmit gadi, kopš, režisores Velgas Lices iecerēs izauklēts un darbā ievadīts, sācis darboties šis jauniešu teātris.

Bērnu spēju veidošana un atraisīšana, skatuves mākslas elementu apguve, vārda mākslas izkopšana un dalībnieku izaugsme līdz nelielām, bet spilgtām izrādēm ir bijusi šī ansambļa galvenajā uzmanības lokā. Teātris darbojas kādreizējā kinoteātra telpās un

Komponists Jānis Lūsēns

darbs šādā teātrī nekad neapsīkst, jo režisores pārdomīgais padoms vajadzīgs ik brīdī. Zīmīgi, ka līdz ar teātri auguši arī Velgas Lices pašas bērni. Meita Gunta, tagad juriste, spēlējusi „Pitona” izrādēs atbildīgas lomas, reiz pat aizstāvējusi Latvijas godu Starptautiskajā monoizrāžu festivālā Rīgā. Arī dēls Valdis jau no bērna kājas radināts pie skatuves, un līdz ar aktiera pienākumiem viņš ir gatavs veikt jebkuŗu teātrim vajadzīgu darbu. Liels atbalsts teātra darbā ir režisores dzīvesbiedrs Guntars Līcis, viņš labprāt palīdz gan organizatoriskos, gan

Dailes teātra koncerta afiša

„Pitona” darbība tik ilgā laika posmā.

Kā jau teātrim pienākas, jubilejā notika arī pirmizrāde, šoreiz Lauņa Gundara lugai „Septītais”, bet visvairāk aizkustināja kādreizējo dalībnieku līdzdalība svinību vakarā. Viņi ar sirsnību un pateicību atcerējās savus pirmos soļus uz nelielās, bet mīļās skatuves un pieminēja prasmes, ko apguvuši „Pitona”.

Jānis Lūsēns sapurina Latviju

Dailes teātrī notika komponista Jāņa Lūsēna dziesmu vakars „Labvakars, Latvija”. Pavasarī Lūsēns svinēja piecdesmit gadu jubileju. Bija sarīkoti vairāki koncerti, uzņemta dokumentāla filma televīzijā par komponista daudzveidīgo darbību. Saprotams, ka arī teātra iecere sākotnēji saistījās ar mūziķa godināšanu viņa dzīves un darba svētkos. Bet sagatavotais koncerts, kas pirmo reizi notika oktobra pirmajās dienās un tagad, decembrī, piedzīvoja atkārtotumu, tālu pārsēja parasta jubilejas vērtējuma koncerta robežas. Divdaļīgajā koncertā līdz ar astoņiem Dailes teātra aktieriem pie klavierēm mūziķa autors, otrā daļā arī instrumentāls ansamblis, skanēja mūzikāli spēcīgs apliecinājums mūsu tautas garīgajam un radošajam spēkam.

Laikā, kad sabiedrībā visapkārt valda depresīvas noskaņas,

šis vakars, kuŗa nosaukumā atgādināts Atmosdas gadu populārais televīzijas raidījums, arī saturā un kopnoskaņā koncentrējās uz Atmosdas ideālu un mērķu aizstāvību. Taisni pārsteidzoši, cik konsekventi programmā izvēlētajās dziesmās izpaudās šie ideāli un cik pārliecināti, personiski ieinteresēti aktieri pauda to aizstāvību. Arī vokāli nevainojami. Pārpildītās skatītāju zāles elektrizētā reakcija uz tekstiem un melodiju liecināja, ka vēl neesam tapuši pavisam kurli un nejutīgi, ka mums ir bezgala nepieciešams tāds spēcīnājums, ko var sniegt talantīgu mākslinieku kopa. Un lieki ir runāt par to, ka pašlaik visvairāk vajadzīga māksla, kas sniedz atpūtu un izklaidi. Dailes teātra direktora un režisora Aivara Liņa iecerētais un īstenotais koncertuzvedums apliecina pretējo – visvairāk ir vajadzīga domas un jūtas aktivizētāja māksla, ir vajadzīga veldzētāja enerģijas apmaiņa starp skatuvi un skatītāju zāli, jo tajā virmo spēks, apņemšanās, dvēseles attīrīšana.

Kā visu to panāk Jāņa Lūsēna dziesmas? Komponists lie-

Irmgarde Mitrēvica

vai jātveras dziesmā, kad tēvzeme būs sadalīta. Skaudri, sāpīgi, arī sarkastiski asi vārdi, kas rakstīti, domājot par dzimteni un brīvību. Lūsēna melodisms savilņo, aktieru dziedājums ir jūtīgs un iekšēji uzlādēts. Publikas atsaucība – apskauzama.

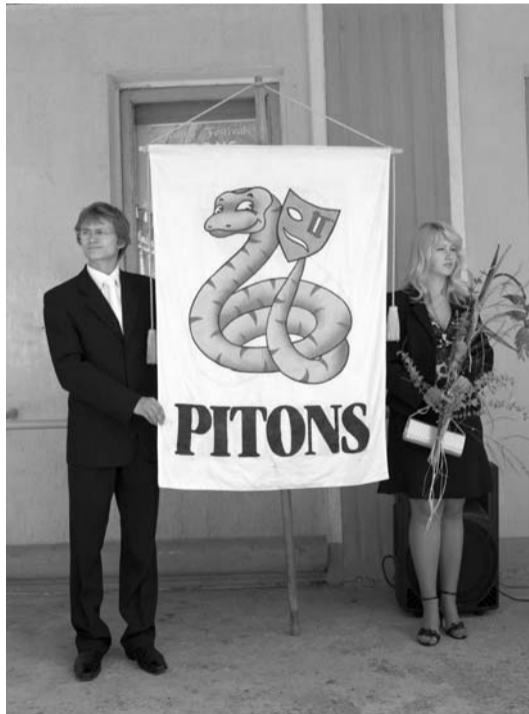
Nu, nevajag nekādas īpašas patriotisma mācībstundas, jauni cilvēki jāaicina uz šādu „mākslas manifestāciju”, kas visreālāk ļauj izjust, par ko un pret ko mēs esam. Šis koncerts atgādina ne vien Atmosdas ideālus, bet arī tās pamatvērtības, ko nedrīkstam aizmirst ikdienas solī, vienalga, veiksmes vai ķibeles apstākļos.

Irmgardes Mitrēvices piemiņai

Teātra mūzejā notika sarīkojums, kuŗā pieminēja Liepājas teātra aktrisi un režisori Irmgardi Mitrēvici viņas simt gadu atcerē. Ceļu uz Rīgu bija mērojuši mākslinieces Liepājas teātra kādreizējie kolēģi, teātra vēsturniece Margitas Mantiņas lietpratīgā izkārtojumā pēcpusdienu izvērtās silta un sirsnīga.

Irmgardes Mitrēvices mūža darbs dzīvo atmiņās, viņas klātbūtne uzvirto dziesmās no izrādēm, kas skanēja šai sarīkojumā. Tās uzsāka Austra Pumpure, un viņai piebiedrojās turpat visi zālē sēdošie. Partneri Ilga Martinsone un Zigurds Akmentiņš atminējās nopietnus un jautrus gadījumus no kopīgajām darba gaitām, Astrīda Gulbe, Renāte Šteinberga un Silvija Geikina apliecināja, ka viņu skatuves darba gaitās Irmgardei Mitrēvici bijusi nozīmīga loma.

Daudzkārt pieminēja pēckaŗa gadu vareno Liepājas teātra pāri – režisoru Nikolaju Mūrnieku un viņa dzīvesbiedri Irmgardi Mitrēvici – šie talantīgie, inteligentie mākslinieki savu dzīvi pilnīgi ziedoja savam teātrim. Abu meita

Līdz ar „Pitona” augu un veidojās režisores Velgas Lices bērni – Gunta un Valdis

pulcina enerģiskus un uzņēmīgus bērnus. Jau trešo reizi sadarbībā ar Dobeles 2. vidusskolu „Pitona” paspārnē nodibināta Teātra klase, un jubilejas vakarā divdesmit astoņi „cālēni” – pirmklasnieki – pirmo reizi stājās skatītāju priekšā ar nelielu dzejas uzvedumu.

Tā jau ir bērnu un jauniešu ansambļu īpatnība – pēc dažu gadu darbošanās dalībnieku sastāvs krasi mainās, jo audzēkņi izaug, aiziet uz citām skolām, un ansambli nāk jauni, kas veidojami un mācāmi no paša sākuma. Līdz ar to

čalas, smieklī, tiek dejots un dziedāts gandrīz līdz rīta gaismai, lai pēc tam atkal nodotos teātra vilinājumam. Nākamvasar jubileja būs arī festivālam, kas notiks jau divdesmito reizi.

Svētku vakarā tika godināti teātra „Pitons” labvēļi un atbalstītāji – pie izejas skatītāju zālē piestiprinātas plāksnītes ar sponsoru uzņēmumu nosaukumiem, ziedi un pateicības vārdi veltīti daudzajiem sadarbības partneriem – uzņēmējiem un firmām, – bez viņu palīdzības nebūtu iespējama

Kādreizējie un tagadējie liepājnieki vienotās dziesmā

liski orientējas latviešu dzejā, dziesmu tekstiem izvēlas izcilus dzejniekus, liekot viņu vārsēm skanēt jaunā spirtumā. Rainis, Vilis Plūdons, Austra Skujiņa, Edvards Treimanis-Zvārgulis, Egils Plaudis, Imants Ziedonis, Klāvs Elsbergs, Māra Zālīte, izrādās, ir trāpīgi izteikušies par mūsdienu situāciju, kad vecais gadsimts ir miris un brīvība jāaicina ārā no metalla zārka

aktrise Ieva Mūrniece mātes piemiņai veltīja Egila Plauža dzeju. Bet skatītāju rindās bija arī jubilāres mazbērni un mazmazbērni. Znots Haralds Ulmanis sarīkojuma nobeigumā vispārināja: „Mitrēvici un Mūrnieku dzīvoja radoši piesātinātu, garīgi možu un dvēseliski bagātu dzīvi. Dod, Dievs, mums tādu nodzīvot!”

Saeima pieņem 2010. gada budžetu

Kopš 9. novembra, kad beidzās priekšlikumu iesniegšanas laiks, Saeimas Budžeta komisija izskatījusi aptuveni 900 priekšlikumus grozījumiem vairāk nekā 70 likumos. Viskarstākās debātes bija par vienoto atalgojuma sistēmu, nekustamā īpašuma nodokli un iedzīvotāju ienākuma nodokļa likumu. Latvijas nākamgadā budžets tapa, nosakot drakonisku valsts aparāta samazināšanu, nodokļu palielināšanu, kā arī manāmus samazinājumus sociālajā laukā. Nākamās desmit gadus Latvija būs stingrā Starptautiskā Valūtas fonda (SVF), Eiropas Komisijas un vairāku citu starptautisko kreditoru kontrolē.

Analizējot stāvokli Latvijā, jākonstatē, ka pēdējos piecus gadus valsts ekonomikas attīstību noteikušas ārvalstu investīcijas, finansiālā palīdzība un banku izmaksātie kredīti. Ārvalstu spekulatīvo līdzekļu ieplūdums bankās, ekonomikas un kredīšanas sistēmas nesabalansēšana ir viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc, sākoties pasaules ekonomiskajai krīzei, Latvija ir cietusi visvairāk.

Meklējot līdzekļus un ievērojot ar SVF parakstīto memorandu, Latvijas valdība nolēma daudzās jomās palielināt nodokļu slogu. Kopumā nākamā gada budžeta ieņēmumi plānoti 3 781 888 682 latu apmērā, bet izdevumi - 4 347 973 488 latu. Budžeta deficīts plānots 7,5% no iekšzemes kop-

produkta. Saeima akceptējusi, ka ar nākamā gada iedzīvotāju ienākuma nodoklis 23% vietā būs 26%. Savukārt pašnodarbinātām personām tas pieaugs no 15% līdz 26%.

Sākot ar nākamā gada, par ienākumiem no dārgakmeņu, mākslas darbu, monētu kolekciju utt. pārdošanas būs jāmaksā 10% liels nodoklis. Tas pats attiecināms arī uz peļņu, kas gūta no kapitāla pieauguma, piemēram, no naudas noguldījuma bankā uz procentiem.

Ar nākamā gada Latvijā būs jāmaksā progresīvais „mājokļa nodoklis”, kuŗa likme atkarībā no kadastrālās vērtības būs 0,1%, 0,2% un 0,3%. Zemei un saimnieciskā darbībā izmantojamām ēkām nodokļa likme palielināsies no 1% līdz 1,5% no kadastrālās vērtības. Savukārt neapstrādātai lauksaimniecības zemei nodokļa likme būs 3% no kadastrālās vērtības. Eksperti lēš, ka nākotnē nelielā savrupmājā dzīvojošai ģimenei nodoklis var būt robežās no Ls 5 līdz Ls 5300 gadā. Daugavpilī par privātmāju būtu jāmaksā no Ls 40 līdz Ls 120, Liepājā - no Ls 70 līdz Ls 440, Jūrmalā - no Ls 80 līdz Ls 1500, bet Rīgā - no 140 līdz Ls 5300, ja savrupmāja atrodas pašā Rīgas centrā. Lieki atgādināt, ka iedzīvotāju vidējais neto atalgojums Latvijā ir Ls 361, tostarp Rīgā - 408, bet Latgalē - Ls 271 mēnesī. Savukārt, nosakot palielinātu nodokli lielo māju īpašniekiem, tas var skart tieši lielākās ģimenes un iedzīvotājus, kas

dzīvo lauku mājās.

Akceptējot 2010. gada budžetu, samazināti attaisnojami izdevumi par izglītības un ārstniecības pakalpojumiem. Turpināsies arī iesāktā skolu slēgšanas programma, ko valdība sauc par „optimizāciju”. Paredzēts slēgt 24 no 59 Latvijas arodskolām, skolēnu skaitu samazinot par astoņiem tūkstošiem. Palielināsies arī ikgadējās transportlīdzekļu nodevas apjoms. Tas nozīmē, ka maksājāmā summa palielināsies aptuveni par 100%. Piemēram, par vidēja lieluma automašīnu 24 latu vietā turpmāk būs jāmaksā 48 latu gadā. Pēc vairākkārtējiem motociklistu protestiem pie valdības nama un Saeimas plānotais nodoklis no Ls 50 tomēr tiks samazināts līdz Ls 24 gadā.

Lai iegūtu nepieciešamos līdzekļus budžeta lāpšanai, valdība no 2008. gada līdz 2009. gada 30. jūnijam likvidējusi 9193 amatus valsts pārvaldē (14,6% no kopskaita). Kopumā budžeta ietaupīti aptuveni 35,3 miljoni latu. Valdības galvas Valža Dombrovska sagatavotais ziņojums 30. novembra valdības sēdē liecina, ka turpmākos gadus valsts darbā strādātāju skaits tiks samazināts par 29 221 darbinieku. SVF pieprasa, lai izdevumu proporcija valsts pārvaldē nodarbināto algu izmaksām būtu samazināta zem 7% līmeņa no iekšzemes kopprodukta (IKP). Pašreiz šis rādītājs ir 12% no IKP apjoma.

Saeima ir atbalstījusi valsts un pašvaldību darbinieku vienoto atalgojuma sistēmu, kuŗā augstā-

kais atalgojums 1908 latu apmērā paredzēts ministru prezidentam. Pašvaldību vadītāju augstākā iespējamā darba alga turpmāk būs aptuveni 1700 latu. Šādu atalgojumu varēs saņemt ikviens pašvaldības vadītājs neatkarīgi no pašvaldības lieluma. 2010. - 2011. gadā valsts un pašvaldību iestādēs netiks izmaksātas prēmijas, nebūs atvaļinājumu pabalstu, tiesnešiem nemaksās bērnu piedzimšanas pabalstus trīs mēnešalgu apmērā, tiks samazināti atlaišanas pabalsti. Saeima lēmusi Latvijas Radio un TV nākamgad papildus piešķirt 2,3 miljonus latu.

Budžeta pieņemšanu Saeimas namā pavadīja vairākas demonstrācijas, lielākā no tām bija pāris tūkstošu studentu gājiens no Ministru kabineta līdz Vecrīgai. Savukārt Līvānos protesta akcijas laikā tika mēģināts bloķēt Daugavpils šoseju. Uz arodbiedrības akciju pie Saeimas bija atsaukušies tikai daži simti protestētāju. Signāli, kas aizvadītajos mēnešos nāk no valdības nama, neliecina, ka būtu izstrādāts plāns, kā uzlabot stāvokli, mazinot sociālo spriedzi un veicinot tautsaimniecības atveseļošanu.

Šogad novembra vidū Latvijā reģistrētais bezdarba līmenis sasniedzis 14,7%, pēc Eurostat datiem - 19,7%. Politekonomisku iemeslu pēc valsti ir pametuši ne mazāk kā 150 000 tās iedzīvotāju. Jaunākie dati liecina, ka Latvijā zem nabadzības sliekšņa dzīvo vismaz trešdaļa pensionāru un līdz ar to nabadzībā dzīvojošu pensionāru īpatsvars ir otrs lielākais Eiropas Savienībā. Kopumā Latvijā reģistrēti vairāk nekā 164 tūkstoši

bezdarbnieku. Rēzeknes rajonā 30,4%, bet viszemākais - Tukuma rajonā (10%) un Ventspils rajonā (10,8%). Vistraģiskāk ekonomiskā krīze skārusi Latgali, kur bezdarbnieku skaits pieaudzis par 150%.

Ievērojamā sabiedrības daļā valda uzskats, ka valsts lielākā problēma ir mērķu trūkums - ne valdība, ne atsevišķi politiķi nav izvirzījuši skaidri izteiktus mērķus - uz kuriem šobrīd virzās Latvijas valsts? Kāda ir sabiedrības un ikviena pilsoņa loma šī mērķa sasniegšanā? Valsts pašlaik cinās par izdzīvošanu, bet, lai to paveiktu, ir nepieciešama vizija par atsevišķu sabiedrības grupu - pensionāru, lauksaimnieku, skolotāju, uzņēmēju nākotni un lomu valstī. Tikpat būtiski ir vairoto vienotību sabiedrībā un audzināt latvisko identitāti un apziņu par piederību valstij jau kopš bērniecības. Pašreizējais Valsts ekonomikas stabilizācijas plāns, iespējams, nav pats labākais, bet tas diemžēl ir vienīgais. „Plāna B” valdībai nav. Ir vienīgi opozīcijas ieteikumi, kuŗus valdošās partijas ignorē. Latvijas politiskajā vidē nav pieņemts ieklausīties opozīcijas teiktajā, pat ja ieteikumi varētu būt nozīmīgi valsts izvešanai no krīzes. „Ja tev nav alternatīvas, tu nedrīksti kritizēt”, nereti dzirdams plašsaziņas līdzekļos.

TV žurnālists Jānis Domburs uz diskusiju aicināja protestu rīkotājus un sabiedrisko organizāciju pārstāvjus. Ko darīt - iesaistīties nevalsts organizācijās un ieteikt valdībai risinājumus vai turpināt protesta akcijas? Lielākais vairums skatītāju balsoja par protesta akciju turpināšanu.

Dainis Mjartāns

DEMOGRAFIJĀ ARĪ SĀKUSIES KRĪZES IETEKMĒ

Kā ziņo savā gadagrāmatā Latvijas Statistikas pārvalde, 2008. gads bijis labākais Latvijas demogrāfiskajā situācijā kopš straujās dzimstības krišanās 90. gadu sākumā. Šī gada sākumā Latvijā dzīvoja 1 340 143 latvieši, 59,3% no iedzīvotāju kopskaita. Latvijā 2008. gadā piedzima 16 025 latvieši, 67,8% no visiem šajā gadā dzimušajiem. Ar 11,99 dzimušajiem uz katru 1000 iedzīvotājiem latviešu dzimstība pārsniedza Eiropas Savienības valstu caurmēru 10,9.

Diemžēl latviešu mirstība - 17 125 jeb 12,78 uz 1000 iedzīvotājiem bija krievu augstāka par ES valstu caurmēru 9,7. Visu Latvijā dzīvojošo tautu attiecīgie skaitļi: dzimuši 10,6, miruši 13,7 uz tūkstoši - ir pat nepatīkamāki, tie norāda uz minoritāšu vēl zemāku dzimstību un augstāku mirstību.

Kopš 2008. gada vasaras beigām krīzes ietekmē dzimstība Latvijā atkal slid lejup, bet mirstība draud pieaugt, ekonomiskajiem apstākļiem pasliktinoties. Ka dzimstība arī turpmāk slidēs lejup, norāda strauja samazināšanās noslēgto laulību skaitā (2009. gada augustā 1939 laulības, gadu iepriekš - 3106).

Jaundzimušo paredzamais mūža ilgums kopā visiem 2008. gadā dzimušajiem arī sasniedza jaunu rekordu: zēniem (67,19) un meitenēm (77,90), kopā 72,66 gadi. Visi trīs skaitļi ir labākie, kādi

Latvijas statistikā līdz šim ir redzēti, kaut tie vēl atpaliek no ES valstu caurmēra. Taču uzlabotie dzīves apstākļi, galvenokārt kvalitatīvāka un vieglāk pieejama veselības aprūpe šajos skaitļos atspoguļojas un parāda dzīves standarta kāpumu kopš neatkarības atgūšanas laika.

Latvijas Statistikas pārvaldes savāktā informācija par demogrāfiskajām norisēm valstī liecina, ka latvieši - pamattauta - savu noteicošo lomu valstī nepārtraukti atgūst, kaut arī tas notiek ļoti lēni. Nav arī skaidrs, cik iedzīvotāju un no kādas tautības Latviju ir atstājuši, dodoties darbos ārpus valsts. Statistikā parādās tikai tie, kas oficiāli ir aizceļojuši, bet ne aizbraukuši darbos, resp., pārcēlušies, nesaraucot saites ar Latviju.

Nav pārskatā statistikas, cik no katras tautības ir aizbraukuši, cik atgriezušies, cik atgriezies nedomā. Tas izraisa dažādas statistikas divainības. Piemēram, t.s. ilgtermiņa starptautiskā imigrācija 2005.-2008. gada periodā liecina, ka vecumā no 0 līdz 5 gadiem daudz vairāk ir atgriezušies Latvijā, nekā no tās izbraukuši. 2005. gadā izbraukuši 94, iebrāukuši 391; 2006. gadā respektīvi 205 un 615; 2007. gadā - 148 un 951; 2008. gadā 203 un 724. Šai mazo bērnu kustībai Latvijas virzienā ir iespējams tikai viens loģisks izskaidrojums: ārzemēs strādājošie Latvijas iedzīvotāji savus jaundzimušos sūta Latvijā palikušo ģimenes locekļu vai radnieku aprūpē, lai tie uzaugtu savā valstī.

Otrs interesants atklājums ir „citu” straujais pieaugums statistiskā. Tā, piemēram, aiz latviešiem, krieviem, baltkrieviem un citām lielākām tautībām pēdējie skaitļi norāda uz citiem, kuŗu skaitliskais daudzums nav tik ievērojams, lai tos uzskaitītu atsevišķi pēc tautībām. Tādu „citu” 2000. gadā Latvijā ir bijis 49 708 jeb 2% no iedzīvotāju kopskaita. 2009. gada sākumā „citu” jau ir 70 979 jeb 3,1% no iedzīvotāju kopskaita. Vispārējā iedzīvotāju skaita dilstošajā daudzumā pienācis klāt vairāk nekā 21 tūkstoši „citu”, un tie tagad ir ceturtā lielākā iedzīvotāju grupa valstī, kas turklāt aug visstraujāk.

Kas ir šie citi? Par viņiem statistiķi neko tuvāk nav paskaidrojuši. Mēs pēc skaitļiem redzam, ka lielās slavu minoritātes Latvijā skait-

liski dilst. To izraisa gan atgriešanās savās tautās un zemēs, gan visai augstā mirstība un zemā dzimstība. Bet slavus jau uzskaita pēc tautībām, viņi it kā neietekmē šo „citu” grupu. Mēs zinām, ka lēni, bet neatlaidīgi Latvijā pieaug čigānu skaits, bet arī viņi plašākā mērā nevar ietekmēt šo grupu.

Īpaša tabula - Iedzīvotāju nacionālais sastāvs gada sākumā - rāda, ka „citi” ir neizvēlēta tautība un tādi, kuŗi kopš 2000. gada tautas skaitīšanas ir saradušies veseli 20 152. Līdz ar to arī nezinām, kas šie ļaudis ir, bet tūliņ rodas iespaids, ka tie šeit dzīvo, bet izvairās atklāt, pie kādas tautības viņi pieder. Varam tikai cerēt, ka viņu piederību spēš noskaidrot 2011. gada paredzētajā tautas skaitīšanā.

Citā tabulā - Iedzīvotāju starptautiskā migrācija pēc

migrantu valstiskās piederības - liecina, ka pēdējos gados Latvijā pieaug tikko Eiropas Savienībā uzņemto valstu Bulgārijas un Rumānijas iebrāucēju skaits, kā arī pieaug vāciešu, lietuviešu, igauņu un vēl dažu citu iebrāucēju daudzums, bet visi kopā tie tomēr nedod pat 10% no tabulās pieminētajiem „citiem”. Protams, ir viegli uzminēt, ka vairākums šo „citu” ir iebrāucēji no zemēm, kuŗas dzīves standarts ir zems, darbs sliktāk samaksāts nekā Latvijā. Tas, ka viņi savu izcelsmi nenorāda, iespējams, nozīmē arī, ka viņi ir vairāk piemēroti asimilācijai jaunajā dzīvesvietā.

Ojārs Celle

Danske Banka

8. decembris
komerckurs

Noguldījumu likmes

Gada procentu likmes termiņnoguldījumam ar procentu izmaksu termiņa beigās

Terminš	Termiņnoguldījums ar procentu izmaksu termiņa beigās, %				
	dienas	mēn.*	LVL	USD	EUR
30-59	1	4,00	0,40	1,40	
90-119	3	9,00	0,90	2,00	
180-209	6	10,00	1,50	2,30	
270-299	9	10,50	1,65	2,30	
367-395	12	11,00	1,85	2,50	

* termiņš mēnešos norādīts tikai informatīvos nolūkos

Likmes var mainīties, aktuālās likmes un likmes citiem termiņiem skatiet

www.danskebanka.lv

Norādītās termiņnoguldījumu likmes spēkā no 04.12.2009.

	Pirkšana	Pārdošana
AUD/LVL	0,4290	0,4420
CAD/LVL	0,4471	0,4607
CHF/LVL	0,4616	0,4756
DKK/LVL	0,0937	0,0966
EEK/LVL	0,0446	0,0459
EUR/GBP	0,8892	0,9162
EUR/LVL	0,6991	0,7167
EUR/USD	1,4626	1,5072
GBP/LVL	0,7724	0,7960
LTL/LVL	0,2019	0,2081
NOK/LVL	0,0823	0,0848
SEK/LVL	0,0666	0,0687
USD/LVL	0,4707	0,4827

Nopietns raksts ar humora piegaršu

Nost ar visām modīgām Ē Gevarras afišām, kas studentu istabās karājas pie sienām. Protams, jāatmet arī ar sirpi un āmuru asprātīgi izgreznotie T-krekli!

Divdesmit gadus pēc tam, kad Austrumeiropā gāza Ļeņina statujas, Polijas valdība, liekas, pieliks punktu un aizliegs pat plīvīnāt sarkano karogu - arī tad ne, ja tas darīts humoristiski.

Lai arī liberāli kurn un kreisie vīpsnā, mēs aizliegsim sarkanam karogam plīvot šeit! - ar tādu virsrakstu laikraksts *Times* ziņo, ka Polijas prezidents Lechs Kačinskis parakstīs Polijas kriminālkodeksa rasu naida pielikumu Nr. 256, kas stāsies spēkā nākamā gadā. Jaunais likums aizliegs „ražot, izplatīt, pārdot vai iegūt

īpašumā... drukātus, rakstītus vai kā citādi parādītus fašistu, komunistu vai citu totalitāru režīmu simbolus”. Tiem, kuri cildinās komūnismu, pēc jaunā likuma piespriedīs līdz divu gadu cietumsodu. Tātad, ja kāds ir plānojis dziedāt *Internacionāli*, kamēr soļo pa Varšavas centru ceļā uz veco komunistu stābu, kur tagad mājo finanču pakalpojumu firmas, - *Times* iesaka to aizmirst.

Times rakstā vairāki prominenti cilvēki izteikuši savus uzskatus šai jautājumā. Piemēram, politiķis Jaroslavs Kačinskis neslēpj savus uzskatus: „Nevienam komunistu simbolam nav tiesību būt redzamam Polijā, jo tie ir genocīda sistēmas simboli, kurus vajadzētu pielīdzināt nacistisma

simboliem.” Polijā populārs ir uzskats, ka komūnisms bijis 20. gadsimta lielākais ļaunums, lai arī miljoniem poļu bija partijas biedri. „Komūnisms bija šausmīgi noziedzīga sistēma, kurā miljoni zaudēja dzīvību. Komūnisms ir līdzīgs nacionālismam, un nav iemesla ar šīm divām sistēmām un simboliem apieties atšķirīgi,” saka vēsturnieks Voicehs Roškovskis.

Lai gan komūnismam Polijas politikā vairs nav nekāda lielā loma, emocijas vēl aizvien sit augstu vilni. Andžeja Vajdas filma „Katiņa” ir uzvaidījusi dusmas pret komūnismu arī jaunā paaudzē. Komūnismu prese Polijā parāda kā sistēmu, kas celta uz meliem. Bijušais prezidents Lechs Valensa pauda apņēmību

turpināt tiesāšanos ar tiem, kas viņu apvaino slepenas informācijas sniegšanā KGB tolaik, kad viņš strādāja kuģu būvētavā Gdaņskā.

Nacionālā noskaņa pauž - komūnismam, kas Polijā valdīja 40 gadus, jābūt neredzamam. Piemēram, ārlietu ministra ieskatā Zinātnes un kultūras pils, ko Staļins dāvāja poļu tautai un kas esot līdzvērtīga Berlīnes mūrim, - jānojauc, jo ekoloģiski tā ir cilvēkam nelabvēlīga celtnē.

Jaunais likums tādā pašā mērā attiecas arī uz kāškrustu un citiem nacistu simboliem un piemīņlētām, bet tiem, kas ar tādām „mantīņām” tirgojas tīmeklī, tas kaitēs visvairāk. „Galvenais ir neiztēlot komūnismu romantisku vai amizantu. Tas neesot

bijis joks. Ne arī ideoloģija, kas paātrinātu sirdspukstus. Tieši pretēji, sirdis apstājās, iznīka vai sasala,” uzsvēra kāds komentētājs.

Times ir divi iebildumi pret komūnisma iedzīšanu pagrīdē. Pirmais - citās zemēs komūnisms vēl turas, - Baltkrievijā Ļeņins ir varonis, un slepenpoliciju tur joprojām sauc par KGB. Otrs - cik tālu var ko aizliegt, pirms tas kļūst par ierobežojumu cilvēktiesību likumos. Pagājušā gadā Eiropas Cilvēktiesību tiesa atzina, ka Ungārijā aizliegums valkāt *tirannijas simbolus* ir pārāk *plašs un nekritisks*.

Taču poļiem vismaz ir drosme kaut ko darīt, bet citiem Austrumeiropā tās pietrūkst.

Marita V. Grunts

Entuziasti

Šoreiz par diviem pozitīvā nozīmē apsēstiem cilvēkiem, kas ar angļu valodas un iespiedumdarbu starpniecību cenšas popularizēt savas dzimtas zemes Lietuvi un Latviju, paši no tām dzīvodami 14 000 km attālumā. Materiālu guvumu apsēstība viņiem nenēs nekādu: runa ir vienīgi par naudas izdošanu, ne tās pelnīšanu.

Lietuvietis ir Austrālijai piederīgās Tasmanijas salas galvaspilsētā Hobartā dzīvojošais zinātnu doktors **Alģimants Taškūns** (*Algimantas P. Taškūnas*), kas kopā ar dēlu Vincu jeb Vincentu vada Tasmanijas universitātes Lietuvas studiju biedrību un jau gadiem ilgi oktobrī vai novembrī izdod gadskārtēju 72 lappušu žurnālu *Lithuanian Papers* (Raksti par Lietuvu un lietuviešiem). Gadiem ilgi Dr. A. Taškūns šo rindu rakstītājam piesūtījis pa jaunākā izdevuma eksemplāram, kas tad allaž ticis apskatīts un komentēts *Austrālijas Latvieti*, kuŗu izdod Melburnā, vienas stundas lidojuma attālumā no Hobartas. Tā kā šogad pienākuši pat divi eksemplāri - viens sūtīts pēc rakstītāja agrākās Melburnas adreses, otrs pēc tagadējās Rīgas adreses, Alģimants Taškūns liekas pelnījis, ka ar viņa aizrautību tiek iepazīstināti arī latvieši ārpus Austrālijas. Ir taču mums ar savu brāļu tautu liela likteņkopība.

Rakstu jaunākajā - 23. numurā (2009. g.) šo likteņkopību vislabāk parāda paša A. Taškūna raksts par Rūzveltu un Čērčila 1941. gada 14. augustā parakstīto Atlantijas chartu, kas paredzēja pēc nacionālās sociālisma sakāves visām valstīm tiesības dzīvot brīvībā, bez bailēm un bez trūkuma. 1942. gada 1. janvārī Atlantijas chartai pievienojās vēl 25 citas zemes, ieskaitot Padomju Savienību. Jautāts, kāpēc bēgļu straumes, kas Lietuvu rietumu virzienā atstāja 1944. gada rudenī, domāja, ka viņu prombūtne būs īslaicīga, un kāpēc pēc Vācijas kapitulācijas Lietuvas mežos tik ilgi noturējās nacionālie partizāni, Taškūns atbild, ka lietuvieši uzticējušies Atlantijas chartai, kuŗas principi tikuši tulkoti, publiskoti, atkārtoti vēl un vēl Lietuvas pagrīdes presē un pagrīdes radio visus vācu okupācijas gadus. Lietuvieši

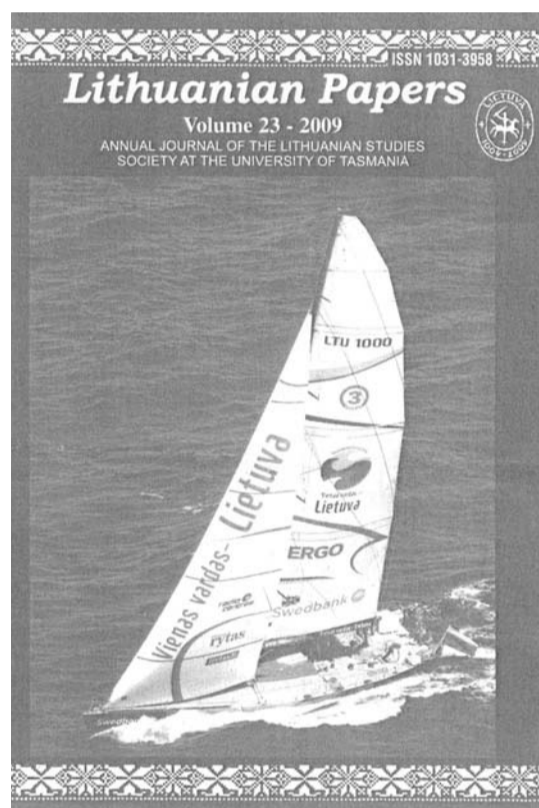
paļāvušies uz to, ka amerikāņi un angļi Baltijas jūras krastā izcels desantu, gluži kā 1942. gadā tādu izcēluši Alžīrijā.

Raksta beigās A. Taškūns vaicā, kas bijuši tie spēki, kas 1942. - 1944. gadā lietuviešos uzturējuši cerību, ka Rietumu sabiedrotie viņus atbrīvos. Kas šiem spēkiem maksājis, un kāda bijusi motivācija viņu rīcībai? Ja nebija nolūka Atlantijas chartā ietvertos solījumus izpildīt, kāpēc lietuviešu tauta tika maldināta? Attiecinot 1940. gadu pieredzi uz pašreizējo laiku, Taškūns vaicā, cik īsti droša Lietuva var justies drošības garantiju aizsegā, kādas tai sniedz NATO, kur Lietuva iekļaujas - tāpat kā Latvija - kopš 2004. gada.

Vēl Rakstu 23. numurā lasām, ka 2009. gadā aprit 1000 gadu, kopš Lietuva pirmo reizi pieminēta rakstos. Lasām par Viļņu kā vienu no 2009. gada Eiropas kultūras galvaspilsētām un par Vitautu Dižā universitāti Kauņā. Dailiteratūras draugiem interesants šķitīs plašāks raksts par lietuviešu trimdas literatūras recepciju Lietuvā pēc valsts neatkarības atgūšanas. Mūsu komparatīvajiem literatūrzinātniekiem te gana ko nodarboties, meklējot līdzības ar Latviju un atšķirības no tās.

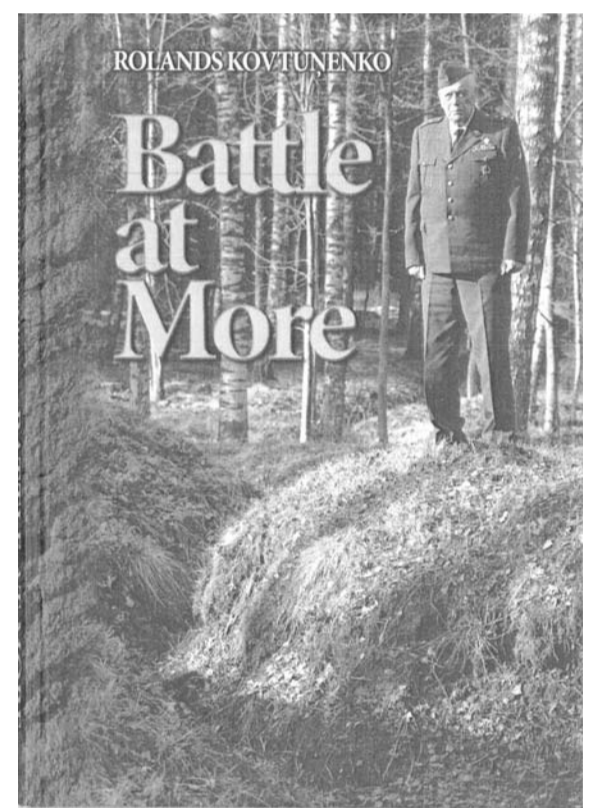
Lietuvieši Tasmanijas salā skaitāmi labi ja desmitos, nekādā ziņā ne simtos, tāpēc Taškūna nodošāns savas dzimtenes pazīstamības celšanai rāda, ka pat atsevišķais cilvēks, ja vien apveltīts ar pietiekamu gribas spēku, var dzīvot tādu gara dzīvi, kādu apkārtējā vide īpaši neatbalsta. Kādā attēlā Rakstu 23. numurā Taškūns skatāms mācām lietuviešu valodu pusducim austrāliešu. Tiek piedāvāta 5000 austrāliešu dolaru (ap 2000 latu) liela stipendija jebkuŗas tautības studentiem, kuŗi diplomdarbam jebkuŗā zinību nozarē izvēlēties tematu, kas saistīts ar Lietuvu vai lietuviešiem.

Tā kā Rakstu eksemplārs, ieskaitot piesūtīšanu uz jebkuŗu zemi ārpus Austrālijas, maksā tikai astoņus ASV dolarus, jāspriež, ka žurnālu lielā mērā financē ziedotāji un sludinājumi. Sludinājumu 23. numurā gan ir tikai pieci, toties ziedotāju - organizāciju un individu - skaits, kuŗi katrs devuši vairāk par 10 dola-

riem, ir tik liels, ka vārdu saraksts aizpilda vairāk nekā lapusi. Redakcijas adrese ir *Post Office Box 777, Sandy Bay, Tas. 7006, Australia*.

Pozitīvā nozīmē apsēstais latvietis ir 84. mūža gadā iegājušais uzņēmējs, melburnietis **Jānis Vējiņš**. Tiekoties viņš iespiež rokā divas vizitkartes. Uz austrāliešās lasāms firmas nosaukums *Scorpio Technology* un zemāk mazākiem burtiem *Janis (John) Vejins - Director*. Uz latviskās līdzās vārdam Jānis Vējiņš un Rīgas tālrūņa numuram un adresei lasāms brīdinājums „Parasti Latvijā tikai neilgi”. Tiesa, Jānis Vējiņš Latvijā ilgi nemēdz uzturēties, tomēr bieži atlido gan. Neērti interesēties, cik īsti turīgs ir Jānis Vējiņš, tomēr vedas domāt, ka no Latvijas redzamāko oligarchu līmeņa viņš ir tālu. Jāņa Vējiņa īpatnība ir tāda, ka līdzekļus, kas nav nepieciešami firmas saturēšanai un paša tēriņiem, viņš dāvina Latvijai. Agrākos gados Vējiņš militāriem spēkiem un zemessargiem dāvāja apģērba gabalus un apmācībām noderīgus priekšmetus, bet jaunākā laikā koncentrēties uz grāmatu iespēšanu un dāvināšanu Latvijas bibliotēkām. Starp grāmatām ir gan Latvijas vēsture latviešu un vēlāk angļu valodā, gan patriotisku jūtu piesātināta dzeja.

Ne retāk kā Raksti par Lietuvu un lietuviešiem no Alģimanta Taškūna pienāk grezns ielūgums uz jaunas grāmatas atvēršanu Kaŗa mūzejā Rīgā no Jāņa Vējiņa. Grāmatas financēt Jānim Vējiņam un viņa dzīvesbiedrei Ainai palīdz Timermaņu ģimene Kanberā: abasģimenes tiek uzrādītas par grāmatu izdevējam. 2009. gada maijā 5000 eksemplāros iznāca Rolanda Kovtunenka grāmata latviešu valodā *Mores kauja*, bet jau 19. novembrī Jānis Vējiņš Latvijā bija no jauna, šoreiz uz tās pašas grāmatas angļu valodas versijas *Battle at More* atvēršanu. Angļu valodā grāmata iespiesta 2500 eksemplāros, kuŗu vairākums dāvāti Aizsardzības ministrijai un militārajiem spēkiem.

Kad š.g. 13.-19. jūnijā *Laikā* un *Brīvajā Latvijā* un 15. jūlijā *Austrālijas Latvieti* recenzēju latviešu valodas izdevumu, neradās laipni vārdi vien, ko pasacīt. Kaut nosaucu grāmatu par cienījamu materiālu krājumu, aizrādīju par vielas nesakārtotību, nepārskatāmību un dažu reproducēto kaŗa karšu slikto kvalitāti. Tad nu ar patiesu prieku jāziņo, ka viņreizējie iebildumi nepavisam vairs neattiecas uz angļisko versiju. Atvaļinātais Austrālijas armijas pulkvedis Jānis Viksne pusgada laikā veicis apbrīnojamo darbu, grāmatu ne vien pārtul-

kojot, bet arī pamatīgi rediģējot. Kas palika neskaids un miklains latviešu valodas izdevumā, kļūst skaidrs angļiskajā. Ļoti noderīgi ir Jāņa Viksnes, Jāņa Kaŗociņa, Jāņa Vējiņa un Andreja Mežmaļa ievadvārdi, kas citas tautas lasītājam turpinājumā aprakstīto kauju ļauj ieraudzīt visa Otrā pasaules kaŗa kontekstā. Salīdziniet angļu izdevuma satura rādītāju ar latviskā izdevuma to pašu, lai redzētu, cik skaistu kārtību un secību spēj ieviest stingra redaktora roka! Viksnes kartes ir daudz labākā kvalitātē, bet no turpat diviem dočiem mūsdienu Mores krāsu foto attēliem, kas rotāja latviešu izdevumu, angļiskajā atstāti tikai trīs. Aizsardzības ministrijai patiesi nebūs jākaunas, dāvājot Rolanda Kovtunenka *Battle at More* saviem ārzemju viesiem. Brīvā tirgū grāmatas izplata „Latvijas grāmata” Elijas ielā 17, Rīgā, LV-1050.

Latviešu literārās valodas vārdnīca par entuziastu sauc cilvēku, kuŗu iedvesmo kāda ideja. Kā Alģimantu Taškūnu, tā Jāni Vējiņu acimredzot iedvesmo neapstrīdamā doma, ka mirstamajam kreklam trūkst kabatu un ka palikt ļaužu labā piemiņā ir vairāk no svara nekā saraust turību, kas gaidāmajā labākā pasaulē nekam vairs nederēs.

Eduards Silkalns

NOVADU ZIŅAS

Izvalta. Jezuītu noslēpumi un ziedi vāzēs bez ūdens

Izvaltas pagasts atrodas 12 km no Krāslavas. Izvalta pirmo reizi minēta 1625. gadā, kad tur ieradās jezuīti un nodibināja savu misiju. Izvaltā ir tikai nepilns tūkstošs iedzīvotāju.

Dace Šteinberga dzimusi Izvaltā, gājusi vietējā skolā, skolojusies Daugavpils Mākslas kolledžā, darina savdabīgus mākslas darbus. Olaines mūzejā tos apskatīt atnāca vairāk apmeklētāju, nekā mūzejā bijuši gada laikā. Dace tikai 2007. gadā sākusī nodarboties ar ko pavisam jaunu un tagad jau notamborējusi apmēram tūkstoš dažādu ziedu – kallas, tulpes, narcises, rozes, anemones, pļavu puķes. Ne viens vien brīnās, ieraugot aditus īrisus, – kā kaut kas tāds iespējams?

Dace atzinās, ka darbs ir grūts un dažreiz vakarā no piepūles rokas sāp, ka vai jāraud. Jau vecmāmiņa bijusi prasmīga rokdarbiece, vecāki ir daiļdarznieki, bet Dacei pašai dzīvās puķes nepadodas! „Nezin kāpēc pat mani sīpollokiem uzmetas mistiskas laputis,” smejojot stāsta dzijas puķu māksliniece. Labi, ka māmiņa viņai jau bērnībā rokās ielikusi tamboradatas un ierādījusi, kā

darbiņš darāms. Dacei Šteinbergai daba dāvinājusi vēl citus talantus – viņa sarakstījusi arī grāmatu, turklāt ne jau par rokdarbiem vai ziediem, bet par mūsdienu bērnu mīļāko rotaļlietu – datorspēlēm. Dzīve bez datoriem vairs nav iedomājama, bet bērni visātrāk iemācīsies tieši tā – spēlējot spēlītes. Ar Daci var sazināties, izmantojot visvareno e-pastu: dasss@inbox.lv

Izvaltas centrā cilvēki gan vēl strādā arī ar zāģiem un cirvjiem. Izveidojoties Krāslavas novadam, apvienojušies deviņi pagasti, kurus izvaltieši paši vēl nemaz nevar nosaukt, bet katrs atzist, ka pirmais labums no pārmaiņām ir acīm redzams, – ēkai, kurā ir pagasta valde, tautasnamas un pasts, tiek klāts jauns jumts, top arī jauna plaša nojume, un var iedomāties, cik patīkami novadniekiem būs zem tās labā laikā pakavēties un pārmit kādu vārdu, kad steigāmāki darbi apdarīti.

Pie ēkas bija sastājuši skolas bērni, viņiem vēstures skolotāja Irēna Kriviņa stāstīja jezuītu klostera vēsturi. Sāka smidzināt, un arī jaunajiem klausītājiem tapa skaidrs, kā klājas cilvēkiem, kurus ne no šā, ne no tā izdzen no pa-

Dace Šteinberga ar pašas tamborēto kallu pušķi

jumtes zem klajas debess, – tieši tā gājis jezuītiem. Pirms Napoleona kara viņi izraidīti no Daugavpils, jo tur celti nocietinājumi. Šeit, Izvaltā, ordeņa brāļi uzcēlušī klostēri, klostēra skolu (skola šajās telpās ir vēl tagad) un baznīcu, bet arī jauno dzīvesvietu pēc laicīgās varas rīkojuma nācies atstāt it kā militārās stratēģijas dēļ. Napoleona karavīri pagājuši Izvaltā garām, bet jezuītiem savas mājas uz neatgriešanās bija jāpamet dienakts laikā. Skaidrs, ka viņi nespēja paņemt līdzi visu laicīgo mantu,

nācies zem ērakt pat dārglietas, un no šiem visnotaļ ticamajiem faktiem laika gaitā izaugušas leģendas, daža pat pabaismīga: dārgumu slēpējam izrauta mēle un izdurtas acis (gluži kā Ēģiptes faraonu kapiņu māksliniekiem, pat namdariem, lai tie nevienam citam nevarētu nedz parādīt ceļu, nedz atkārtot mākslas darbus). Taču fakts, ka zem klostēra bijušas trīs pazemes ejas, nav leģenda, – vēl ne tik sen skolēniem pa vienu no ejām patīcis palozņāt, tāpēc tagad tā drošības dēļ aizmūrēta. Prieks, ka skolotāja nosauc Latgales puīšu vārdus, kuri, Izvaltas jezuītu klostēra skolā mācīdamies, kļuvuši

par krietniem Latgales patriotiem, sarakstījuši pirmās latgāļu-poļu-latīņu vārdnīcas, pat pamācību enciklopēdiju zemes kopējiem – *Pavyiceišona un vysaidi sposobi deļ zemņika latvišu*.

Kur palika jezuīti, askētiskie ticības brāļi, kuŗu dzīves uzdevums galvenokārt bija tautas izglītošana? Viņi kādu laiku mitinājušies Krāslavā, pēc tam Dagdā, no turienes devušies Polockas virzienā. Žēl, ka līdz ar viņiem zuduši ne tikai daudzi vēstures materiāli, kas liecinātu par Latgales kultūras pirmsākumiem, bet ka aizgāja paši cilvēki. Ko lai dara, jezuītiem varas aprindās draugu un aizstāvju nekad nav bijis, jo viņi paši netiecās ne pēc garīgas, ne laicīgas varas. Nekas nav jauns zem saules.

Anita Mēlupe
Astra Moora

ZIŅAS ĪSUMĀ

Vecumnieku novada mūzikas un mākslas skolas audzēkne, Kurmenes pamatskolas 4. klases skolniece Tina Karīna Anšance starptautiskā vizuālās mākslas konkursā “Es dzīvoju pie jūras” izcīnījusi pirmo vietu. Konkurso organizēja Jūrmalas pilsētas dome sadarbībā ar UNESCO Latvijas pārstāvnīcību.

Ļoti skaista un interesanti rotāta šogad būs Lejasciema pagasta egle, ko pilsētas laukumā iedegs 13. decembrī. Egle tiksot rotāta ar tamborētām sniegpārslām, ko darinājušas gan meitenes darbmačības stundās, gan vecākās paaudzes dziesmu kopas dalībnieces.

Neretas Romas katoļu draudzi apmeklēja divi priesteri no ASV – Asbrams Brauns no Sakramento diecēzes Kalifornijā un Dereks Sakovskis no Lakrosas Viskonsinā. Abi priesteri četrus gadus studējuši kolledžā Ohajo kopā ar Neretas katoļu draudzes priesteri Ulđi Cēsīnieku.

Antūzu speciālās internātskolas, Strazdumuižas internātdzīvokļu skolas attīstības centra un Pārdaugavas mūzikas un mākslas skolas audzēkņi darināja rotājumus Ziemsvētku eglei Rīgā pie Kongresu nama, kuŗu 1. decembrī iedēdza eksprezidente Vaira Vīķe-Freiberga un Rīgas domes priekšsēdis Nils Ušakovs.

Latgales Mākslas un amatniecības centrs Līvānos rīko Ziemsvētku labdarības akciju daudz bērnu ģimeņu atbalstam. Novada deputāti no klūgām pīs grozus, ko, pildītu ar dažādiem pārsteigumiem, Ziemsvētku priekšvakarā pasniegs Līvānu novada daudz bērnu ģimenēm.

Latvijas lielākais saldumu ražotājs “Laima” uzsācis Ziemsvētku produkcijas (konfektes, šokolādes, zefīrs u.c. eksportu) uz ASV, Kanadu, Izraēlu, Slovākiju, Gruziju un Azerbaidžānu. “Laima” ir lielākais saldumu ražošanas koncerns Baltijā un iekļauta *Nordic Partners Food&Beverage* grupā.

Ģimenes uzņēmums SIA „Otafs” Ogrē, kas jau 15 gadus ražo skolas tāfeles, plāno sākt to eksportu uz Lietuvu un Igauniju, kā arī pētīt sadarbības piedāvājumus no Skandināvijas valstīm.

Biedrība Creativus aicina 9. – 12. klases skolēnus līdz 2010. gada 22. janvārim pieteikties (tikai tīmeklī www.creativus.lv) erudīcijas konkursam “Ko tu zini par Latviju?” – par Latvijas kultūru, mākslu, ekonomiku, sportu, izklaidi, aktualitātēm, dabu, politiku un vēsturi. Galvenā balva – aizrāvīgs ceļojums pa Latviju.

Piensaimnieku kooperatīvā sabiedrība “Straupe” iepērk apmēram par 3% vairāk piena nekā pērn, bet lielākā daļa citu Latvijas ražotāju iepirkumu būtiski samazinājuši. ES tirgū veiksmīgi pārdotas 20 tonnas „Straupes” sviesta.

Krāslavas novada Asūnes pagastā – Mazo Baranauču sādžā zemieka ģimenē 1909. gadā dzimis filozofs un rakstnieks Konstantīns Raudive, kam nesen apritēja 100 gadi. Vietējās pamatskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja skolā ir iekārtojusi K. Raudives istabiņu, kur sakopotas viņa publikācijas un personiskās lietas.

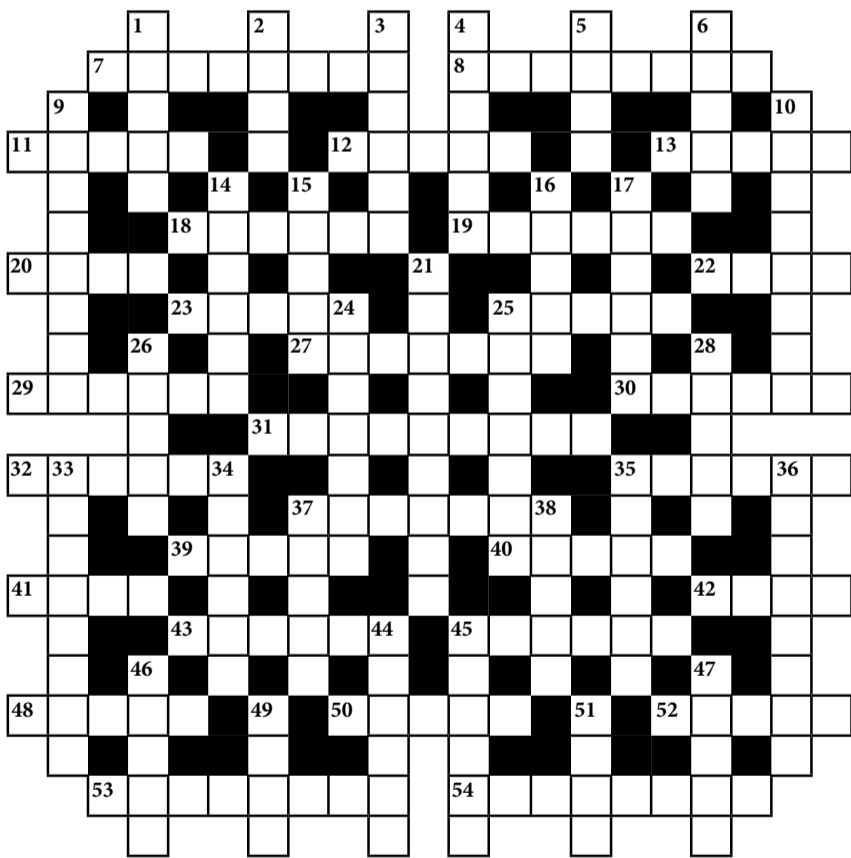
Ar Vācijas vēstniecības un Vācu ev.lut. Baznīcas Latvijā atbalstu Liepājas Svētās Trīsvienības katedrālē notika īpašs kantāšu koncerts. Skanēja 18. gs. kompozīcijas, kas nebija atskaņotas vairāk nekā 200 gadu, jo neviens nezina, ka to notis glabājas aiz ērģelēm Liepājas Svētās Trīsvienības baznīcā.

Liepājas Rimi un Supernetto veikalos bērniem ar īpašām vajadzībām saziēdoti 2537 lati. Liepājnieku devums ir viens no lielākajiem ziedojumiem. Vēlta Elon-Kīngas un Sarmītes Janovskas grāmatas “Sienāzišu ceļojums uz Mēness” ir uzdāvinātas Bērnu palātiīvās aprūpes biedrībai, lai vāktu ziedojumus nepieciešamā inventāra iegādei.

Pāvilostas mūzejā katra mēneša otrajā sestdienā ikvienam ir iespēja apskatīt senos zvejas rīkus un pēc tam doties pie meistara Dzin-tara Zamariša, lai iepazītos ar zivju kūpināšanas procesu un arī paši apgūtu pirmās iemaņas zivju kūpināšanā.

Isziņas sagatavojušas M. Linde, V. Berkina un R. Mielava

Krustvārdu mīkla Sastādījis Kārlis Pētersons

Līmeniski. 7. Sporta veids. 8. Ieņēmums. 11. Latviešu operdziedātājs (1907-1987). 12. No stieplēm vīta virve. 13. Tārtiņveidīgo kārtas putns. 18. Zemas, pārplūstošas pļavas. 19. Lašveidīgo kārtas zivis. 20. Sala Tirēnu jūrā. 22. Darba rati ar augstām, slīpām malām. 23. Izmiris govys priekštecis. 25. Pievilcība, piemilība. 27. Viela, ko cilvēka un dzīvnieka organismā izstrādā un izdala ārējās sekrēcijas dziedzeri. 29. Akustiska signālierīce. 30. Sakārtot un izgrenot. 31. Ierīce elpošanai zem ūdens. 32. Balsts, uz kā nostiprināts lielgabala stobrs. 35. Senlaiku mūru graujamā ierīce. 37. Rudens puķes. 39. Lietuvas parlaments. 40. Cilvēks, kas dzimis jauktā indi-

āņu un nēģeru laulībā Latīņamerikā. 41. Alkohola dzēriens. 42. Sulīgi augļi. 43. Kamanas braukšanai ar suniem vai briežiem. 45. Elektriskas mašīnas rotējošā daļa. 48. Zivs, no kuŗas ikriem gatavo melno kaviāru. 50. Zema barjēra gar skatuves grīdas priekšējo malu. 52. Suņu šķirne. 53. Ģaŗo distanču skrējējs. 54. Zinātne par runas mākslu.

Stateniski. 1. Valsts Okeanijā. 2. Franču vijolnieks (1880-1953). 3. Saldūdens zivs ar tumšām šķērs-svītām. 4. Pusdienas atpūta Spānijā, Itālijā, Latīņamerikas zemēs. 5. Mežu dievs, ganāmpulku sargātājs sengrieķu mītoloģijā. 6. Igaunju rakstnieks (1922-1971). 9. Itāliešu komponists (1660-1725).

10. Sūreņu dzimtas augi. 14. Viegļas konstrukcijas pagaidu celtnē. 15. Neveiksmīgs lidonis sengrieķu mītoloģijā. 16. Iejūga piederums. 17. Kallu dzimtas augi. 21. Zemcilnis. 24. Sadzīves pakalpojumu sniegšana. 25. Materiālu spiedapstrādes instrumenti. 26. Ūdensrožu dzimtas augi. 28. Eža starp diviem tūrumiem. 33. Ezers Vidzemē. 34. Apceres. 35. Klejojošu čigānu nometne. 36. Pilsēta Japānā, Kjusju salā. 37. Itāliešu stīgu mūzikas instrumentu meistaru dzimta. 38. Lēcienā apmests kūlenis. 44. Laika posms, kuŗā nepārtraukti noris kāda darbība. 45. Ierīce skaņas pastiprināšanai. 46. Mīlas dievs sengrieķu mītoloģijā. 47. Buru kuģis. 49. Dabiskas ūdensplūsmas. 51. Potēt ar pum-puru.

Krustvārdu mīklas (BL Nr. 47) atrisinājums

Līmeniski. 1. Ligzdas. 5. Kamenes. 10. Bekot. 11. Kūmas. 12. Dūja. 14. SOS. 16. Olga. 22. Sanremo. 23. Epitets. 24. Pastis. 25. Skats. 27. Abats. 29. Aka. 30. Ēka. 31. Sauts. 34. Asaka. 37. Ipiķi. 39. Atminēt. 40. Eņģelis. 41. Nīst. 44. Ota. 47. Esla. 48. Aplis. 49. Līnis. 50. Trausls. 51. Aksioma.

Stateniski. 2. Guba. 3. Daka. 4. Sāts. 5. Koks. 6. Mīms. 7. Naso. 8. Paduses. 9. Plaīsas. 13. Junda. 15. Olis. 17. Liesa. 18. Sens. 19. Kopskaits. 20. Iesākties. 21. Lija. 26. Tek. 28. Bis. 31. Svainis. 32. Usmas. 33. Tine. 34. Alģe. 35. Aklas. 36. Auskari. 38. Ilgt. 42. Taka. 43. Alts. 44. Osis. 45. Alga. 46. Ints. 47. Espo.

mazais teātris sanfrancisko un „Kokteiļu stunda” ģimenes lokā

Sanfrancisko latviešu draudzes namā 14. novembrī notika *mazā teātra Sanfrancisko* pirmizrāde A. R. Gērniņa lugas „Kokteiļu stunda” režisora Laimona Siliņa iestudējumā. Lugā darbojas četras personas, vienas ģimenes locekļi. Izrādes galvenais varonis, lugu autors Džons (Armīns Staprāns) atgriežas mājās, lai lūgtu atļauju vecākiem izrādīt savu jaunāko lugu, kuŗā viņi attēloti. Tēvam Bredlijam (Laimonis Siliņš), mātei Annai (Brigita Siliņa) un māsai Ņinai (Taira Zoldnere) Džons par šo nodomu paziņo kokteiļu stundas laikā. Vecākiem kokteiļu stunda ir svēts brīdis, tāpēc dēla lūgums visādā ziņā varētu būt svētuma zaimojums.

Teātra kritiķi šo A. R. Gērniņa lugu uzskata par autobiogrāfisku, jo aprakstīta paša autora ģimene un sociālā vide, tāpēc varētu arī domāt, ka Džons ir pats autors. Kaut arī lugas tonis ir viegls, jo tās žanrs ir komēdija, to iestu-dējot, režisoram tomēr droši vien jāizšķiras: vai tā būtu klasiskā Ivana Turgeņeva „tēvu un dēlu” tema, kad jaunā paaudze atzīst par nepareizu visu, kas iepriekšējai svēts, kaut vai „kokteiļu stundu”? Vai tāds „dumps” varētu salauzt tēva sirdi, vai arī skatītājs tiek aicināts pievienoties „dumpiniekam”?

Izrādes gaitā pārliecināties, ka režisors L. Siliņš nerada stereotipus ar nolūku kritizēt sabiedrību. Režisora skatījumā katrā tēls lugā ir persona pati par sevi – ar savu raksturu, pagātni un piepildītiem vai arī zaudētiem sapņiem, viņu sociālajam stāvoklim ir tikai blakus loma. Šāds tulkojums aizritējušā gadsimta 80. gados rakstītajai lugai piešķir dziļāku un intimāku saturu, ļaujot saskatīt dziļi cilvēcisku personu. Iespējams tieši tāpēc Džons, kas autora iecerē varbūt bijis vairāk agresīvs un aizdomu pilns, ar ilgi aizturētu apsūdzību pret vecākiem, Armīna Staprāna tēlojumā ir vēl aizvien vecāku mīlestības un atzinības alkstoša persona. Aizvadītā gadsimta 80. gados „progresīvajās aprindās” nāca modē psihoterapija un psihoanalīze. Pacienti bieži vien tika mudināti pašu neveiksmju cēloņus dzīvē meklēt savos vecākos. Šķiet, ka arī autors, rakstot šo lugu, bijis sava laikmeta modes upuris. A. Staprāna aktiera pieredze ir neliela, taču loma viņam organiski piestāv. Tā ir vairāk klusināta un veidota maigākos toņos, tādejādi radot lielākas simpatijas. Džona vērtējums par tēva raksturu nav glaimojošs, tomēr viņa attieksmē jūtama vismaz ārēji izrādīta cieņa. Ja Džons būtu attēlots kā

agresīvs cīnītājs par patiesību, kas par katru cenu grib ievilkāt savus vecākus „skaidros ūdeņos”, diezin vai tāda izturēšanās mūsdienu skatītājos izraisītu atbalsi.

Režisors Laimonis Siliņš, tēlojot tēvu Bredliju, ļoti veiksmīgi izmantojis ilgā pieredzē apgūto aktiermākslas tehniku. Viņš cenšas pārliecināt, ka Bredlijs pēc saviem ieskatiem darījis visu, kas labam tēvam jādarīja. Bredlija sirsnīgā neizpratne par dēla mērķiem un nolūkiem, viņa gatavība kaut vai samaksāt par dēla „nedarbiem” – jauno lugu neizrādīt, lai tikai izvairītos no „skandala”, gan uzjautrina, gan izraisa skumjas, bet ir ļoti ticama. Ir fascinējoši ļauties L. Siliņa emocionālai spēlei, kas skatītājam ļauj dziļāk izprast viņa tēlu. Šeit atkal liela nozīme bijusi L. Siliņa lugas izpratnei, viņš neveido stereotipisku raksturu, kas notiktu, ja Bredlija tēls būtu kaut nedaudz kariķēts. Skatītājs neredz Bredliju tā, kā redz viņa dēls Džons, un šāds traktējums lugai piešķir it kā citu ievirzi un iekšējo dinamiku.

Īpašs spraigums izrādes gaitā rodas, kad uz skatuves ir Brigita Siliņa mātes Annas lomā. Iesākumā viņa izrāda sabiedrības dāmas cieņpilnu atturību, bet pamazām, uzpildot kokteiļu glāzi (Annas vārdiem – tikai pilienu),

Brigita Siliņa un Laimonis Siliņš izrādē "Kokteiļu s tunda"

Annā uzdzirkst asprātība un šarms. Dažkārt L. Siliņa un B. Siliņas saspēle atgādina virtuozu dziedoņu duetu, kuŗā viņi viens otru papildina ar augstākiem vai zemākiem toņiem. Var saprast, ka mazāk pieredzējušiem aktieriem nav viegli iekļauties šai elegantī noslipētajā ansambli, tāpēc iesākumā Taira Zoldnere Ņinas lomā bija mazliet saspīlēta un nedroša, tomēr biklums drīz vien tika pārvarēts, un viņa aizrautīgi iesaistījās kopējā ansambļa spēlē. T. Zoldnere brīvi un atraisīti darbojas uz skatuves, veidojot labu kontaktu ar partneriem un pār-

liecina par savu aktrises talantu. Skatītājs notic, ka par savu otršķirīgo lomu dzīvē sarūgtinātā Ņina turpmāk rikosies citādi, cenšoties istenot nepiepildītos sapņus.

A. Staprāna un L. Staprānes skatuves dekorācijas un iekārtojums līdzās elegancijai rada siltu mājas gaisotni. Izrādes vadītāja Sallija Filitsa pati veiksmīgi darbojas ar gaismām. Iestudējums bija raits, ar labu ritmu, ko bieži papildināja skatītāju smieklus salis. Paldies aktieriem un māksliniekiem par skaisto izrādi!

Biruta Magone

Nodibināta LatCham Ņujorkas/Ņudžersijas kopa

Latviešu tirdzniecības kamera Amerikā (*Latvian Chamber of Commerce in the Americas – LatCham*), ir reģistrēta neatkarīga bezpeļņas sabiedriska organizācija Virdžīnijas pavalstī (www.latchamamericas.org). *LatCham* Ņujorkas/Ņudžersijas (NY/NJ) kopu atklāja š. g. 21. novembrī. Svinīgais sarīkojums notika Ņujorkas pilsētā, Igaunū namā 34, Manhatanā. Sapulcējās 27 dalībnieki, pārrunājot *LatCham* un latviešu uzņēmējdarbības attīstības iespējas ASV.

Ceremonijmeistare un vakara programmas vadītāja bija *LatCham* valdes locekle, NY/NJ kopas vadītāja Brigita Rumpētere (Merrill Lynch). Viņa paziņoja, ka NY/NJ kopa darbosies *LatCham* paspārnē un aicināja vakara dalībniekus iestāties *LatCham* organizācijā. Daži šim aicinājumam atsaukā.

iigrowth LLC uzņēmuma vadītājs (www.iigrowth.com), *LatCham* dibinātājs un valdes priekšsēdis Gustavs Plato ievadīja atklāšanas runas un apsveica sarīkojuma dalībniekus. Viņš iepazīstināja ar bezpeļņas organizāciju *LatCham*, kuŗas mērķis ir veicināt ekonomisko attīstību un stiprināt draudzību un ASV un Latvijas uzņēmēju sadarbību. G. Plato skaidroja, ka organizācija veicina uzņēmumu izaugsmi, kā arī karjēras attīstību indivīdiem. G. Plato puda gandarījumu, ka NY/NJ kopa sāks darbu, tajā aktīvāk varēs iesaistīties Ņujorkas un Ņudžersijas pavalsts iedzīvotāji un uzņēmēji (*LatCham* jau aktīvi darbojas Vašingtonas DC apgabalā). G. Plato arī paziņoja, ka jauns uzņēmums Latvijā, „Stelpes minerālūdens” meklē

eksporta iespējas un ir šī sarīkojuma sponsors. No uzņēmuma šim sarīkojumam bija atsūtīts mazgāzētais un negāzētais ūdenis.

Atklāšanas runu sarīkojumā teica Latvijas Republikas vēstnieks Apvienoto Nāciju Organizācijā (ANO) Normans Penke. Viņš pastāstīja, kādi ir viņa pienākumi ANO un dalījās pieredzē, kā veicināt ekonomisko attīstību. N. Penke ir pārliecināts, ka tirdzniecības kamerai ir svarīga nozīme ekonomiskā attīstībā. Normans Penke pieredzi ieguvis, būdams Latvijas pārstāvis vairākās valstīs. Viņš mudināja gan *LatCham* organizāciju, gan *LatCham* biedrus būt aktīviem, uzsverot, ka gatavs sadarboties ar *LatCham* nākotnē.

Latvijas vēstniecības ASV otrais sekretārs Rudolfs Bremanis pastāstīja, ka ASV ir jau nepilnu gadu, savā amatā vēstniecībā divus mēnešus un ka patlaban galvenā uzmanība jāpievērš ekonomikai. Viņš pastāstīja par saviem pienākumiem vēstniecībā un kā vēstniecībapalīdzinātājiem, piemēram, patlaban notiek gatavošanās starptautiskā tūrisma gadatirgum *NY Times Travel Show*, kuŗā Latvijas pārstāvji piedalīsies jau ceturto reizi. Gatatirgus Ņujorkā nākamgad notiks no 26. līdz 28. februārim, piesaistot apmēram 30 000 dalībnieku. R. Bremanis uzsvera, ka labprāt sadarbosies ar *LatCham* locekļiem, piebilstot, ka Latvijas Ārlietu ministrija rīko diskusiju ciklu „Ārlietu ministrija Latvijas eksportam”.

ApexBenefitsGroup uzņēmuma priekšsēdis Rudis Bērziņš ir rūpīgi izpētījis ASV valdības veselības aprūpes likumprojektu

(*US Health Care bill*) un dalījās zināšanās par šo likumprojektu un veselības apdrošināšanas programmu (*Medicare*) cilvēkiem, kuŗi vecāki par 65 gadiem. Viņš iztirzāja veselības aprūpes izveles iespējas uzņēmumiem jaunā ekonomiskā vidē.

Igaunijas konsulāta Ņujorkā ģenerālkonsuls Jānuss Kirikmē apsveica *LatCham* un vakara dalībniekus un pastāstīja, kāda varētu būt sadarbība Baltijas apgabalā, lai veicinātu sadarbību ar mērķi sekmēt tirdzniecību un ekonomisko izaugsmi Baltijas apgabalā un ar Amerikas Savienotajām Valstīm. Latviešu pali-

dzības fonda priekšnieks Gunāram Bērziņam bija papildinformācija par *Medicare* un apdrošināšanas iespējām. Vairumtirdzniecības uzņēmuma prezidents Leonards Gannets pastāstīja par savu pieredzi, Igaunijā un Latvijā nodarbojoties ar kokmateriālu eksportu. *LatvianUSA* portāla dibinātāja Ilona Vilciņa aicināja iepazīties ar šo portālu, kuŗā ikviens var atrast daudz informācijas. Igaunijas-Amerikas Tirdzniecības un rūpniecības kameras pārstāve Krista Tasa apsveica *LatCham* par uzsāktu darbu Ņujorkā.

Pēdējais runātājs bija firmas

„Advaita” (jogas grīdas paklāja ražotāji) pārstāvis Armands Buks Vaivads, kas meklē sadarbības partnerus ASV.

Vakara beigās tika uzsaukts tosts jaunajai *LatCham* kopai. Draudzīgas pārrunas turpinājās vairākas stundas. Sarīkojuma dalībniekiem bija iespēja iegūt informāciju, jaunas idejas, apmaiņoties ar vizītkartēm. Nākamā sanāksme paredzēta februārī. Sīkāku informāciju par *LatCham* var iegūt mājaslapā: www.lat-chamamericas.org vai rakstot Gustavam Plato, e-pasts: gplato@iigrowth.com

G. P.

LASĪTĀJU BALSIS

Gaidu, gaidu, nesagaidu...

Laikraksta *Laiks* 60. dzimšanas diena aizvadīta. Svinības spoži nosvinētas. Apsveikumi jubilejā publicēti. Bet vēl arvien gaidu kādu atzinības apliecinājumu laikraksta pirmo tik nozīmīgo redaktoru trijotnei. Nebūt nevēlos mazināt Helmara Rudziša izcilos nopelnus, jo bez izdevēja tāda *Laika* nemaz nebūtu. taču pēc vienošanās ar izdevēju par vispārējām „vadlīnijām”, tie bija redaktori, kuŗi ar izraudzītajiem līdzstrādniekiem izveidoja laikraksta „seju”, piesaistīja un noturēja lasītāju interesi. Kā labi atceros no personiskām sarunām, to atzina arī pats Rudzītis.

Tādēļ lai atļauts šajā jubilejas gadījumā sumināt Ēriku Raisteru (redaktors no 1951. līdz nāvei 1967. gadā), Arvīdu Klāvsonu (redaktors no 1951. līdz nāvei

1964. gadā) un it īpaši Kārli Rabācu. Rabācs bija galvenais redaktors no 1949. līdz 1970. gadam, redakcijas loceklis no 1970. līdz 1975. gadam. Pat pēc aiziešanas pensijā viņš vajadzības gadījumos aizvietoja laikraksta redaktorus un mira pie redakcijas galda 1983. gadā.

Cienījamā redaktoru trijotne Aizsaules dārzos, laikraksta *Laiks* ilggadējo lasītāju saimes vārdā uzdrošinās teikt jums sirsniņu jo sirsniņu paldies!

Rasma Birzgale
Bostonā

Noredakcijas. Arvīds Klāvsons gan nebija *Laika* redaktors – no 1951. gada viņš strādāja *Laika* redakcijā par starptautisko politisko notikumu komentētāju. Ēriks Raisters arī kopš 1951. gada

strādājis *Laika* redakcijā, un viņa vārdā nodibināts fonds, kuŗa uzdevums ir atbalstīt un rosināt centienus žurnālistikā, literatūrā un vēsturē.

Tie, kas ciemojušies mūsu redakcijā Rīgā, būs pamanījuši, ka vienu no telpām rotā *Laika* izdevēju un galveno redaktoru – Kārļa Rabāca, Artūra Strautmaņa, Ilgvara Spilnera, Ojāra Celles, Baibas Bičoles un Astras Mooras ģimenes.

Un tie, kas mūsu laikraksta jubilejas dienās bija Rīgā, varēja vērot Latvijas TV, lasīt un dzirdēt citos Latvijas plašsaziņas līdzekļos un sarīkojumos, cik ļoti mēs cienām un mīlam tos, kuŗi ielika drošu pamatu mūsu laikrakstam *Laiks*.

Katrā ziņā – paldies par jūsu atgādinājumu!

Tubas pavēlnieka Aleksandra Lapiņa panākumi, uzvaras, darba gaitas

Aleksandrs Lapiņš Indianas universitātes Jakoba mūzikas skolā 12. novembrī ieguva doktora gradu tubas spēlē. Bakalaura gradu viņš ieguva Džeimsa Madisona universitātē Harrisonburgā, Virdžīnijas pavalstī, maģistra – Mičigenas universitātē. Salīdzinot ar kāda sportista panākumiem, varētu teikt, ka Aleksandram ir pilns medaļu komplekts.

A. Lapiņš beidzis Vašingtonas (DC), latviešu ev. lut. baznīcas svētdienas skolu un mācījies Gaņezera vasaras vidusskolā. Viņa vecāki Aldis un Susana Lapiņi dzīvo Fērfaksā, Virdžīnijas pavalstī, vecmāmiņa Silvija Lapiņa Rokvilā, Merilendā. Vectētiņš, 1975. gadā ordinētais mācītājs Helmutis Lapiņš, bijis mācītājs latviešu draudzēs Denverā, Kolorado pavalstī, Sentpītersburgā, Floridā, un Saginavā, Mičigenā, miris 1998. gadā.

Rudenī Dr. A. Lapiņš sāka strādāt Ziemeļarizonas universitātē Flagstafā, Arizonas pavalstī. Viņš māca spēlēt tubu un eifoniju, ir fakultātes pūtēju kvineta *Elden Brass Quintet* dalībnieks un instruktors Zilā ezera mākslas nometnē (*Blue Lake Fine Arts Camp*) Mičigenā.

Pirms pārcelšanās uz Flagstafu A. Lapiņš bijis mācībspēks Indianapolises universitātē, Indianas valsts universitātē, Mičigenas universitātes Interlochas mākslas centrā, apmācījis Detroitas simfoniskā orķestra jauniešus, kā arī bērnu koka pūšaminstrumentu spēlē mākslas nometnē Katskiļu kalnos (*French Woods Fine Arts Camp*).

Aleksandrs Lapiņš bijis galvenais tubists Lafajetas un Terehoutas simfoniskā orķestrī un Kolumbusas (Indianas pavalstī) filharmonijas orķestrī, Indianapolē viņam bija tituls *first-call studio musician*. Tas nozīmē – ja

kādam citam mūziķim vai orķestrim nepieciešams tubas spēlētājs, viņš izvēlies sarakstā pirmo, kas labi lasa notis, visu var nospēlēt, labi satiek ar parējiem mūziķiem, respektīvi – ir augstas kvalitātes mūziķis. A. Lapiņš darbojies arī ierakstu studijā. Losandželosas kompanija, piemēram, ieskaņoja vairākus tvartus Indianapolē, jo Indianas pavalstī darbaspēks un citi izdevumi ir mazāki nekā Dienvidkalifornijā.

Aleksandrs Lapiņš saņēmis Tanglvudas mūzikas centra (Masachusetā) un Henrija Mančini insitūta (Losandželosā) stipendiju, viņam bijuši koncerti Ķīnā, Austrijā, Peru, Italijā, viņš mūzicējis ar Čikāgas, Dienvidkarolīnas pavalsts Čarlstonas pilsētas un Indianapolises kamerorķestri, Indianapolises un Sinsināti simfonisko orķestri.

ASV ir tikai 17 pilnlaika orķestrī un katrā tikai viena tubas spēlētāja vieta. Bija brīdis, kad Aleksandrs prātoja, vai nebūtu darba uz Vāciju, jo Vācijā ir 20 pilnlaika orķestru. Salīdzinot Vācijas un ASV iedzīvotāju skaitu, Amerikā vajadzētu būt 60 pilnlaika orķestriem! Par laimi netrūkst pūtēju orķestru, un atjautīgie tubisti izdomājuši, kā apjomīgo tubu piestiprināt savam ķermenim, lai ērti būtu soļot.

Aleksandra Lapiņa vecāki nav mūziķi, nevienu mūzikas instrumentu nespēlē. Dēlam interese par mūziku radusies pamatskolā. Vispirms viņš vēlēties kļūt par bundzinieku, bet mūzikas skolotājs septītā klasē ieteicis izvēlēties tubu, jo bundzinieku ir daudz. Varbūt arī šāds ieteikums bijis tāpēc, ka skolotājs pats spēlēja tubu. Kārtējais pierādījums, cik liela nozīme cilvēka dzīvē ir skolotājam. Noteikti lielāka nekā vecākiem!

Tuba (tulkojumā no itāļu un latīņu valodas – taure), ir viens

no jaunākajiem metalla pūšaminstrumentiem. Vilhelms Frīdrihs Viprehts (Wieprecht) un Karls Morics (Moritz) par šī instrumenta izgudrošanu ieguva patentu 1835. gada 12. septembrī. Tubai ir ļoti zema skaņa, instruments ir liels, 25-35 mārciņas smags, protams, arī dārgs. Parasti šo instrumenta spēlē virieši, jo viņiem ir lielāks plaušu tilpums. Tomēr pēdējā laikā arvien vairāk sieviešu konservatorijās drosmīgi apgūst tubas spēli.

Kas nekait flautistiem un vijolniekiem! Mazos instrumentus viegli pāravadāt, par lielajiem, kuņģi jānodod bagāžā, vienmēr jābāzijas, vai tie nonāks galā neskarti, labā stāvoklī un vai vispār nonāks. Tāpēc pasauleslavenais tubists Fricis Kencigs (Fritz Kaenzig) lidmašīnā pērķ trīs biļetes – sev un diviem instrumentiem.

Daudzus skaņdarbus tubai koponējuši Pauls Hindemits, Džons Viljams un Vons Viljams (Vaughan Williams). Tubas skaņa ir smagnēja, piemēram, Igora Stravinska baletā „Petruška” instruments veiksmīgi rada liela, dejojoša lāča tēlu. Aleksandra Lapiņa mīļākie skaņdarbi ir Gustava Mālera un Dmitrija Šostakoviča simfonijas, Hektora Berliozu uvertīras, Viktora Evalda un Malkoma Arnolda kamer-mūzika pūšaminstrumentu kvintetam – tajos ir skaistas daļas tubai. Viņam patīk arī J. S. Bacha, Roberta Šumana mūzika, J. Haidna un L. van Bēthovena simfonijas.

Mūziķiem un sportistiem jātrenējas, stundas neskaitot, jo tikai tā var cerēt uz labu rezultātu. Aleksands katru dienu vingrinās vismaz sešas stundas. Tas nav grūti, ja instruments ir kļuvis par labu draugu.

Aleksandrs Lapiņš e-pasta vēstulē pastāstīja, ka tuba ir īpašs instruments, orķestrī tam ir liela

nozīme: „Tubists nereti pastiprina kontrabasu skaņuma apjomu, reizēm noapaļo trombonu skaņu vai arī rada illūziju, ka orķestrī ir daudz vairāk franču raga spēlētāju. Dažreiz tubists piešķir dziļumu fagotam un basklarnetei, nereti ir solists.”

Daudzviet pasaulē katru gadu decembrī notiek „Tubu Ziemsvētku koncerti”, tajos piedalās mūziķi no 8 līdz 85 gadu vecumam, kuņģi spēlē vai mācās spēlēt tubu un komponē šim instrumentam mūziku. Pirmo reizi šādu koncertu Ņujorkas Rokfellerā centrā 1974. gadā 22. decembrī rīkoja Indianas universitātes Mūzikas fakultātes profesors, tubists Harvejs Filipss par godu savam skolotājam Viljamam Bellam, kas dzimis 1902. gada Ziemsvētku dienā. Koncertā piedalījās 300 tubas spēlētāju. Nav bijis viegli iegūt atļauju koncertam Rokfellerā centra slidotavā, bet H. Fillipam izdevās dabūt vairāku ievērojamu mūziķu – Leopolda Stokovska, Leonarda Bernšteina, Mortona Goulda un Andrē Kostelaneca – ieteikumus un atsaucsmes, un koncerts notika. Mūziku šim koncertam aranžēja amerikāņu komponists Eleks Vailders (Alec Wilder), viņš komponējis daudzus skaņdarbus tubai un eifonijām.

Šogad „Tubu Ziemsvētku koncerti” notiek 182 pilsētās Amerikā, kā arī citur pasaulē – Bāzelē, Vīnē, Londonā, Romā, vairākās vietās Kanādā un citur. Pirms

Aleksandrs Lapiņš

Foto no ģimenes arhīva

koncertiem no tuvām un tālām vietām sabraukušajiem tubistiem ir ilgi mēģinājumi, un var apbrīnot, ar kādu mīlestību viņi runā par saviem daudzveidīgajiem tubu „ģimenes” instrumentiem. Mūziķi paši jūtas kā viena liela, draudzīga ģimene! Apskaujami, ka tubistiem ir arī sava universāla brālība! Viņi rīko ne tikai Ziemsvētku koncertus, bet piedalās arī Oktobra svētkos, Vasaras festivālos un daudzos citos sarīkojumos.

Aleksandrs piedalījies „Tubu Ziemsvētku koncertā” Kenedija centrā Ņujorkā, Annarborā, Mičigenas pavalstī, Blūmingtonā un Indianapolē, Indianā. Šogad viņš 5. decembra koncertā Flagstafā bija galvenais diriģents. Pēc šiem koncertiem ne viens viens bērns vecākiem paziņo: „Es arī gribu spēlēt tubu!” Un tubistu saimes locekļu skaits vairojas.

Vācu komponists, diriģents, pianists un mūzikas kritiķis Kārlis Vēbers teicis, ka mūzika ir visas cilvēces kopīgā, savstarpējā valoda. Varbūt mēs visi būtu daudz laimīgāki un justos vairāk vienoti, ja mums pilnībā izdotos šo valodu apgūt.

Astra Moora

Arizonas latvieši svin svētkus un domā par Latvijas nākotni

Arizonas latviešu kopas locekļi Latvijas valsts dibināšanas atceres dienas svinības rīkoja 21. novembrī Sigurda un Martinas Krolla un Annas Čakstes mājā Skotsdeilā (*Scottsdale*), Arizonā. Svētku runu „Krize, Saeimas oligarhi un vēlēšanu reforma Latvijā” teica advokāts Jānis Bolis, kas kopā ar dzīvesbiedri Valdu ciemojās Arizonā. Viņš runāja par pašreizējo situāciju Latvijā – valstī ir 18% bezdarbs, vienas pārvērstas par vecclaužu mītnēm, slēgti daudzi veikali, daudzi

nepabeigti celtniecības projekti, pieaug noziedzība, galvenokārt laupīšana, cilvēki, lai ko nopelnītu, pārdod savus orgānus. Latvieši izmirst, jo demografiskais stāvoklis ir katastrofāls, arvien vairāk cilvēku izbrauc no Latvijas darba meklējumos.

Galvenie krīzes cēloņi Latvijā ir brīva kapitāla plūsma, banku riskantā kredītpolitika – kredītu piešķir cilvēkiem, kuņģi nevar to atmaksāt, nepārdomāti aizņēmumi, nekustamā īpašuma uzpūstās cenas un algu/cenu spi-

rāle. Tajā visā, viņaprāt, vainojama valdības nekompetentā ekonomikas pārraudzība. Tāda situācija radusies, jo valdība nav spējusi vienoties par ekonomiskiem mērķiem, ignorēti lietpratēju padomi. Pirms krīzes Saeimā bija vērojama koalīcijas partiju „andeļu” oligarhu interesēs. Turklāt koalīcijas valdības, kas tiek veidotas pašreizējās proporcionālās vēlēšanu sistēmas rezultātā, veicina kolektīvu bezatbildību. Koalīcijas partiju ieceltie ministri strīdas par atšķirīgām,

oligarhu diktētām programām, bet maz domā par valsts interesēm.

Lai situāciju uzlabotu, nepieciešamas sabiedrības debātes par diviem iespējamiem risinājumiem. Pirmkārt, lai pārvarētu krīzi iespējami īsākā laikā, nepieciešams iecelt ekonomikas ministru ar plašām pilnvarām par visiem ekonomiskiem jautājumiem. Otrkārt, grozīt Satversmi un ieviest mažoritāro vēlēšanu sistēmu, lai tikai viena partija, kas uzvar, tas ir, tā, kuņģa iegūst

lielāko balsu skaitu, ieceļ visus ministrus un citus augsta ranga valsts ierēdņus. Vienlaikus jāmaina Saeimas ievēlēšanas kārtība – deputātiem jābūt atbildīgiem balsotājiem, nevis oligarhiem un citiem naudas devējiem; jāpanāk, lai prezidentu ievēlētu tauta.

Apmēram 35 viesi izbaudīja Krollu un Čakstes ģimeņu viesmīlību, draugu vidū skaistajā mājā mīlojoties ar gardiem ēdieniem un dzērieniem.

Z.

1000 gadi ceļā uz kristiānismu

Čikāgas plašā lietuviešu saime 25. oktobrī atzīmēja 1000 gadu jubileju, kad Lietuvā, pēc senām arhīvu liecībām, sācies ceļš uz kristianismu, kad 1009.gadā uzsākta biskapa - mocekļa Svētā Bruno misija.

Pieminot šo vēsturisko notikumu, svētdien, 25. oktobrī, plkst.3 pēcpusdienā Čikāgas archibiskapa Holy Name katedrālē notika svinīga, šim jubilejas gadījumam veltīta svētā mise, kur bija lūgti arī citu tautību

draudžu, organizāciju un konfesiju pārstāvji, es biju ielūgts kā Čikāgas latviešu katoļu pārstāvis. Bez manis tur piedalījās arī ČLO Apriekšsēdis Jānis Vilciņš.

Plašā katedrālē bija pārpildīta. Tieši pulkstens 15.00 ar karogiem ienāca akadēmisko un citu organizāciju pārstāvji, līdzīgi kā tas ir mūsu valsts vai baznīcas svinīgos gadījumos.

Svinīgajā jubilejas dievkalpojumā piedalījās liels skaits priesteru, bet ar vairākiem cele-

brantiem svēto misi vadīja Čikāgas archibiskaps V.em. Francis kardināls George, O.M.I., kas arī ir visas Amerikas Katoļu Biskapu konferences prezidents un Lietuvas viesis, Kauņas archibiskaps V.E. Sigitas Tamkevičius, kas arī ir Lietuvas biskapu augstākais vadītājs.

Dievkalpojums – svētā mise bija svinīga, un to ar dziesmām kuplīnāja Dainavas un Gabija koņi. Sprediķi teica Kauņas archibiskaps ar tulkojumu arī

angļu valodā. Lietuviešus lielajā jubilejā sveica kardināls Francis George, viņš Lietuvai novēlēja Dieva svētību, savkārt lietuvieši pateicās archibiskapam par doto iespēju lielo jubileju svinēt lielajā katedrālē, kas pagājušajā gadā smagi cieta uguns nelaimē.

Pēc dievkalpojuma, katedrāles plašajā draudzes zālē bija draudzīga satikšanās un pacienāšana ar sulu un uzkodām. Galvenais – te bija iespēja tikties ar lietuviešu draugiem – mums pazīstamo

Franas Jurkus kungu, kas savkārt iepazīstināja ar viņu org. pārstāvjiem un šīs lielās jubilejas rīkotājiem. Tikāties arī ar kardinālu F.George, kas mūs vēl atcerējās no vizītem - bijušajā Čikāgas Aglonas Dievmātes baznīcā un apjautājās, kā Latvijā iet prāv. B. Baginskim, MIC.

Bija interesanti, un jutāmies pagodināti, ka varējām tur būt un sveikt lielajā jubilejā!

Juris Valainis

SĒRAS

Artist's Talivaldis Stubis works reached millions

Graphic Artist Talivaldis Stubis, designer of "Funny Girl," hundreds of other popular Broadway and movie posters, award-winning children's books, dies at 83.

Talivaldis Stubis, the prolific graphic designer and illustrator whose works reached millions through some of the best-known movie posters, Broadway posters and children's books over the last 50 years, passed away peacefully at his home in Bayside, NY, on November 8 after a long but painless battle with amyloidosis. He was 83.

Perhaps the artist's most memorable image was for the Broadway play, "Funny Girl," an upside-down girl on roller skates whose body spells out the title, but he designed the concepts for literally hundreds of other now-iconic posters for stage and screen. His Broadway works included Eugene Ionesco's "Rhinoceros," "Camelot," "The Most Happy Fella," "Anyone Can Whistle," "Night of the Iguana," and "Flower Drum Song." Some of the best-known movie poster campaigns he worked on included Stanley Kubrick's "A Clockwork Orange" and "Barry Lyndon," "Deliverance," a long run of Clint Eastwood movies, "Airplane!" "Elephant Man," Warren Beatty's "Reds," "Ordinary People," "Invasion of

the Body Snatchers" (remake), "An Officer and a Gentleman," and Steven Spielberg's "Raiders of the Lost Ark."

As art director and chief graphic designer for prestigious boutique movie firms including the renowned New York City agency Bill Gold Advertising, Stubis developed the original creative concepts, which were often finished by top-notch illustrators including Bob Peak, but he also used his own drawing talents for many posters such as Diana Ross's "Lady Sings the Blues," Al Pacino's "Dog Day Afternoon," and Francois Truffaut's "Day for Night." He often began trends, using freehand to write the word "Flashdance" across the photo, and once tearing and repasting an image for dramatic effect, which led to a kind of run on "torn" movie posters. He never minded others copying his work, and in typical gentlemanly fashion, when once when an artist came in asking for a job and showed him some of Stubis' own work, he complimented him and sent him on his way.

Stubis illustrated nearly two dozen books over his long career, working with such illustrious authors as Otto Friedrich on "Sir Alva and the Wicked Wizard," poet and editor Lillian Moore on "Sam's Place," and

husband-and-wife team Rose Wyler and Gerald Ames, who turned out dozens of books in the 1950s, 60s and 70s such as "Prove it!" to excite children's interest in science. His books won numerous awards and "A Pocketful of Seasons" was named one of the New York Times' "100 Best Children's Books." His books were translated and sold in foreign countries around the world. The Japanese were particularly fond of his work, which combined an elegance of line with a child-like simplicity. Of the dozens of books he illustrated, Stubis' favorite was "Don't Tell the Scarecrow," a book of haikus by the great classical Japanese masters, which Stubis complemented with gauzy, impressionistic watercolors.

In 1954 Stubis married dancer

Patricia Ann Thomas, who survives him. She is an accomplished cook and together they collaborated on a cookbook for children, "Sandwichery." They have two children, Mark, a pianist and nonprofit executive, and Melissa, an editor, and three grandchildren, Keaton, Halley and Cameron. His sister Guntina is married to Arvids Lielkajs and lives in Philadelphia.

Stubis was born in Riga, Latvia in 1926. He began to make headlines early when he won the top prize in the "Most Beautiful Baby in Latvia" magazine contest and got his picture published nationwide. His family, which was not wealthy, saved the prize money and worked hard to establish a good life, later even buying a small summer home with a garden in the countryside. Good times would not last long, however, as World War II arrived, and the family was separated and swept, with thousands of others into Germany, where they were put in refugee camps in Leipzig. Talis, now a teenager, was given the unpleasant task of digging people out of collapsed buildings following Allied air raids. During each bombing, Stubis never knew if the rest of his family, split up in different camps, was still alive. Despite harsh treatment by the Germans,

Stubis had little choice but to stay in the country after the war, since the Soviet Union had taken over Latvia, and he studied architecture at the University of Stuttgart. In 1950, he arrived in America with two dollars in his pocket. He continued his art studies at the University of Wisconsin and then moved to New York City, where he lived in cheap five-story walkups initially paid for by painting ties in a sweatshop. Soon, however, he gained positions at a series of important art studios specializing in Broadway shows, and his career was on its way.

An eternal optimist, he loved words, reading, exotic foods, music, and history. One could ask him the most obscure question about a medieval battle and not only would he know about it, he could go on and on about the characters involved, what led up to it, and how it set the stage for later events. Stubis was a fanatic about the game Royalty, a more complex sort of Scrabble with cards, coming up with the most unexpected and arcane words that often sent his opponents scrambling to the Oxford English Dictionary, where they conceded defeat and grudgingly learned a new word. Stubis was a gentle, private man who loved his family. He will be greatly missed.

M. S.

SKANI, MANA VALODIŅA!

Vai mēs latviskosim pasauli?

Valoda ir ieradums, un cilvēka labsajūtu maitā tie, kas nerunā un neraksta līdzīgi, kā viņš pats. Atšķirība ir tā, ka runāšanu uztver ar ausīm, ar dzirdi, bet rakstīšanu ar acīm, ar redzi. Sirmā senatnē jau Mozus bija sapratis, ka uzrakstīts vārds pastāvēs ilgāk, tāpēc viņš baušļus iekala akmenī. Ilgu laiku rakstu valodu uzskatīja par runātā vārda atdarinājumu. Latviešu valodā rakstība ienāca pa diviem ceļiem kaut kad 16./17. gs. sakarā ar kristīgo, katoļu un luterāņu baznīcu vēlēšanos sludināt baušļus, tēvreizi un citus Bībeles tekstus zemniekiem. Viena rakstība tika attīstīta galvenokārt Vidzemē ar gotu burtiem un ar tā laika vācu valodā lietoto skaņu grafisko attēlojumu. Otra bija Latgalē ar latīņu burtiem, poļu valodas ietekmē, ar rakstu zīmēm attēlojot tai laikā Latgalē runāto latviešu valodu. Viens variants izveidojās par mūsdienās lietoto, uz vidus dialekta balstīto, rakstu valodu. Otrs variants, cietis no cara Krievijas drukas aizlieguma, vēlāk no Ulmaņa un PSRS laikā radītiem šķēršļiem, turpina cīnīties par savu vietu atjaunotajā Latvijā. Latgales patrioti ir tikai viena grupa, kas nāk ar savām prasībām Latvijas valdi-

bai. Tādēļ ir dažādu valodnieku grupējumi Latvijā, un PBLA, kas sevī uzskata par ārpus Latvijas dzīvojošo pārstāvjiem. Visi apgalvo, ka grib kopt un sargāt latviešu valodu. Ar valsts likumu var nodrošināt valodas lietošanu valsts iestādēs, bet ne tik labi vārdu izvēli ikdienā, par spīti korektoru un redaktoru pūlīņiem.

Ir mīts, ka latviešu valoda esot fonētiska, t.i. lasot var samērā viegli pateikt kā vārdu izrunā. Tas ir tāpēc, ka pēdējā rakstu valodas pielaiķošana runātai valodai notika nesen, pirmajā Latvijas neatkarības posmā ar 1922. gadā ieviesto jauno ortogrāfiju. Kardināla loma šai procesā bija valodniekam J. Endzelīnam. Bet arī latviešu valodā lieto fonētikas simbolus, lai norādītu uz dialektu un izrunas atšķirībām, jo ar parasto rakstību vien nepietiek. Franču un angļu valodai, ar daudz senāku rakstu valodu, vārdnīcās ar fonētikas simboliem norāda, kā vārdu izrunā, jo izruna ir mainījusies, bet rakstība bieži vien palikusi nemainīga. Citās valodās ir pārskanās, (vācu *Umlaut*, franču nazālās jeb deguna skaņas, angļu *th*), kas latviešu valodā nav un latviski nekādi nav atdarināmas, tāpēc izstrādātie noteikumi neder. Tas

ir, kā izkrist starp diviem krēsliem. Skaņa latviski neparādās un oriģinālā rakstība ir pazaudēta.

Debatēs liela nozīme ir vārdu izvēlei. Ja saka, ka latviešu valodai vajag „attīstīties”, tas saniknotos, kas domā, ka latviešu valoda ir jau visā pilnībā attīstījusies, pārāka par citām, kā piemēram angļu, un tai nekur tālāk nav „jāattīstās”. Bet dzīvā valodā pārmaiņas ienāk saskaroties ar citām valodām. To mūsdienās vairs nevar apturēt. Rietumu latvieši jau sen ir latviskojuši vietvārdus savās mītnes zemēs. Viņiem ir skaidrs, ka ir Mineapole, nevis Mineapolisa, Vestfāle nevis Vestfālene. Trimdā pieņemtais variants bieži balstās sengrieķu vai latīņu valodā, otrs, Latvijā lietotais, nācis caur krievu valodu. No politiskā viedokļa (nav ne padomisks, ne krievisks), trimdas variants pārtrumpo Latvijas, bet nelaime tā, ka Latvijā dzīvojošie ir pieraduši paklausīt autoritātei/speciālistiem un viņu ir daudz vairāk. Ko nu?

Visgrūtāk ir ar īpašvārdiem no citām valodām, kas arvien vairāk parādās latviešu rakstu valodā. Varētu paskatīties uz attieksmi šai jautājumā ļoti sekmīgajā angļu valodā. Ar datortehnikas

palīdzību tagad var uzrakstīt visu ar diakritiskām zīmēm. Manā 2009./2010. gada *Metropolitan* operas programmā ir rakstīts, ka **Elīna Garanča** (tieši tā!) dziedās Karmenas lomu. Tā izrāda cieņu pret individu un viņas izcelsmi. Kad pienāks latviešiem tie laiki, kad katrs cilvēks pats (nevis kāds birokrāts) varēs noteikt kā rakstīt viņa vārdu un uzvārdu? Nepārlicina skaidrojumi, ka tad nevarēs vārdu un uzvārdu locīt latviešu valodā. Galvenais ir paturēt nemainīgu pamatformu (nominatīvu) un pēc tam var locīt kā vien grib. *John's Smith's*, *John'a Smith'a* u.t.t visos locījumos. Šo metodi jau agrāk ir lietojis Arnolds Spekke un citi, kas pirmie saskārās ar īpašvārdiem no citām valodām. To pašu var attiecināt uz latviešu izcelsmes īpašvārdiem. Kāpēc ir atļauts cilvēkam pasē rakstīt Guntis Liepa, bet ne Guntis Liepiņa? Kāpēc nevar būt Māra Ābols, bet tikai Māra Ābola? Šiem kaprīzajiem noteikumiem nav loģiska izskaidrojuma.

To pašu var teikt par vietvārdiem. Tie bieži vien mainās atkarība no valdošās politiskās iekārtas. Ķīnā, 1949.gadā Pekina kļuva latviski par Beidzinu (*Peking – Beijing*) un 1995.gadā

Bombeja (Bombay) kļuva par Mumbai (pārdēvēta pēc dievietes Mumbadevi). Ja jau citur pasaulē var ieviest maiņas kāpēc gan ne latvieši?

Pamatā šādām pārmaiņām ir atziņa, ka runātais un rakstītais vārds ir divas atšķirīgas sistēmas. Rakstu valoda neattēlo sarunu valodu. Mūsdienās radio un televīzijas diktori iemācīs publikai izrunāt svešvārdus, ja to uzskatīs par daļu no sava uzdevuma. Es saprotu, ka šādas būtiskas pārmaiņas latviešu valodā neradīsies no diskusijām laikrakstā LAIKS, tās nāks tikai tad, kad patreizējā pieeja latviešu valodai traucēs pietiekoši daudz cilvēkiem Latvijā un viņi vairs nelietos šo absurdo sistēmu. Varbūt kādreiz nākotnē būs valodnieki, un citi dedzīgi valodas sargi, kas ieklausīsies valodas lietotājos, nemēģinās katru vārdu iedalīt kategorijās, labs/slikts, „vārds” vai „nevārds”, un nepūlēsies atgriezt latviešu valodu atpakaļ kādā iedomātā, pareizā „zelta” laikmetā.

Šīs pārdomas nav tāpēc, ka man pašai būtu grūtības iekļauties latviešu valodā paredzētajā sistēmā ar dzimto vai precēto uzvārdu.

Anita Atara-Liepiņa

*Sagaidīsim 2010. gadu
Latviešu namā "PRIEDAINĒ"*

VECGADA VAKARA BALLE
Ceturdien, 31. decembrī plkst. 20:00

Deju mūziku spēlēs akordeonists
William Aust
Dziedās **Marita Lazdiņa**

Ieeja \$ 50 (cenā iekļauts: silta bufete, šampanietis)
Pieteikšanās līdz 27. decembrim: 732 -610-8227
Par e-pastu: priedaine@priedaine.com
Priekšmaksa \$25 jāsaņem uz:
1017 State Route 33, Freehold, N.J. 07728
ar norādi "Vecgada vakara balle"
Informācija: www.priedaine.org

**Nujorkas latviešu koris piedāvā
Jaunu kompaktdisku Ziemsvētku dāvanai
ZIEMAS SVĒTKI SABRAUKUŠI**

Viļņa Salaka, Uģa Prauliņa, Bruno Skultes, Paula Dambja, Juŗa Karlsona un Richarda Dubras

Ziemsvētku kantātes

Izpilda: jauniešu koris „Balsis”, Nujorkas latviešu koris,
Rīgas Jaunais kamerorķestris, Andrejs Jansons, diriģents

Krājumā arī:
„Ziemas Saulgrieži Latvijā”
„Ziemsvētki pie Dzintarjūras”
„Ziemsvētki Latvijā”
„Lai me reiboni”
„Lolitas Brīnumputns”
Bruno Skultes „Daugava”, „Ganiņš biju”, „Balāde”
Jāņa Kalniņa „Asins tīrums”,
Alfrēda Kalniņa „Jūra”
Helēnas Duesbergas „Rekviems”, Sonāta vijolei

Katram diskam klāt brošūra trīs krāsās ar pilnu
tekstu angļiski un latviski
Katrs disks maksā \$15 –, cenā ieskaitīti sūtīšanas izdevumi

Čekus lūdz rakstīt uz New York Latvian Concert Choir un sūtīt
Gunta Aldzere, 23 Schenk Ave. Apt. #3-BC, Great Neck NY 11201-3640
Telefons (516) 466-9453

Vēlas pirkt Liberta gleznas

Zvanīt: 718 -748-4893

**Vācijas latvietis pārdod
apbūvei zemesgabalu**

Rīgā, Ķīpsalā, 1638 m².
E-pasts namiki@inbox.lv
dainis.vitolins@riga.lv
Tel. 00371-29673326,
00371-67258895

Labā Ziemsvētku dāvana
bērniem, mazbērniem, draugiem, pašam sev!

**60 pazīstamākās
latviešu tautas
dziesmas**

LINI un draugi dzied visiem zināmās tautas dziesmas – Jūriņ' prasa
smalku tīklu, Bēdu manu, lielu bēdu, Div' dūjiņas gaisā skrēja,
Strauja, strauja upe tecēj', Kumeliņi kumeliņi uc. Arī bērnu
dziesmas un rotaļas. Dubultvarts (2 CD), klāt grāmatiņa ar dziesmu
vārdiem. Klausieties, kavējieties atmiņās, mācieties no jauna, dziediet
līdz!

Cena: \$20, vai 3 / \$50 (+ \$2 par piesūtīšanu).
Čeku rakstīt: Zinta Pone, 3313 Emerson Ave. So.
Minneapolis, MN 55408 zintapone@yahoo.com

LELB izdevniecība "IHTIS"

izdod: • kristīgo laikrakstu "Svētdienas Rīts",
• oriģinālliteratūru un informatīvos materiālus
organizē: • pasākumus un projektus

M.Pils 4, Rīga, LV-1050 Tālr.: 371 67507969, 371 29427878

SVĒTDIENAS RĪTS

www.ihtis.lv un
www.svetdienasrits.lv

**PĒRK GLEZNAS
PRIVĀTKOLLEKCIJAI**

TĪDEMANA, VIDBERGA,
CIELAVA, PURVĪŠA, LIBERTA,
STRUNKES U.C.
MĀKSLINIEKU GLEZNAS.

Tālr.: 727-822-1993 Anna
E-pasts: abolanna@verizon.net

VOLDIS
New York

Sapņu rokassprādze \$265

Dzintars ar Zeltu

Latviešu kompānija Ņujorkā
pasūtiet online
www.voldisnewyork.com

**Kas jauns
Latvijā?**

Avīzes par to stāsta vienu.
Pavisam citu stāsta mūsējie,
kad atkal sazvanāmies.

**Pasaki savējiem Latvijā,
ka sarunas ar Ameriku
un Kanādu atmaksājas.**

Sarunas pa mājas telefonu Latvijā ar ASV un Kanādu tagad tikai 10 santīmu minūtē*,
arī zvanot uz mobilo tālruni. Turklāt katrs, kurš piezvana no Latvijas un runā vismaz
piecas minūtes, piedalās loterijā. Iknedēļas balva Ls 201, gada nogales balva
Ls 2010 – nauda, kas noderēs, lai apciemotu jūs. **Uzlabo attiecības ar mājas telefonu!**
Loterijas noteikumus un informāciju par tarifu plāniem meklē www.lattelecom.lv.
Loterijas atļauja nr. 2427.

*Mājas un aktīvo tarifu plāns

lattelecom

NAUDAS PĀRSŪTĪJUMI UZ LATVIJU

Likmes: līdž \$100 - \$20
no \$101 līdž \$500 - \$25
virs \$500 - \$25 plus 3% no summas virs \$500. Summas nododam ASV dolāros. Piegāde Rīgā \$11, ārpus Rīgas \$0.40/km, min. \$19. Piegādājam summas līdž \$1000.

Kārtojām nodokļu un citus maksājumus Latvijā!

Lūdzu nosūtiet vēstuli ar sūtītāja un saņēmēja vārdu, adresi, telefona numuru un norādījumu par summu kopā ar čeku rakstītu uz:

Baltic Financial Services
19 N. Mountain Ave.,
Montclair, NJ 07042-1810

 Lūdzu zvanīt Kristīnei
(973) 746-3075

Latviešu Saldskābmaize
2 Lb. = \$8.00 (US) + S & H

Aivars Sturis
616/897-9525

LATVIAN AMERICAN SHIPPING LINE

Pārsūtām mašīnas, pers. mantas, komerckravas paciņas pa gaisu vai jūru uz un no Latvijas!

Lūdzu zvaniet: 201-760-6427 vai 973-744-6565 vai arī apskatiet sūtījumu informāciju mūsu mājas lapā: www.lasl.com

Pārdodu zemi 12 ha ar atjaunojamām ēkām **Gaujas krastā, Nacionālā parka Virešu liegumā.** Robeža pa Gauju 800 m. 150 000 \$.

Tālrunis +371 26159155

VESELĪBAS APDROŠINĀŠANA
uz īsu vai ilgāku laiku
LATVIJAS CIEMINIEM CEĻOTĀJIEM UZ ĀRZEMĒM
Zvaniet:
RESNICK & ASSOCIATES
800-324-6520

Profesionāla masiere meklē aukles vai pieskatītājas darbu ģimenē.

SILVIJA70@INBOX.LV

MEIJA & ASSOCIATES

Janis A. Meija, Attorney at Law
Riga, Latvia, mob. +37126684068
janis@meijalaw.com, www.meijalaw.com

OWL-777@hotmail.com

OWL-777
HOLISTIC BODYWORK
ALTERNATIVE MEDICINE
NETRADICIONĀLĀ MEDICĪNA

L A U R I S
845-893-1731

„DZELTENĀS” PAVĀRGRĀMATAS
4. izdevums!

US \$20 + sūtīšana
(\$3.00 ASV; \$7 uz Kanādu
– par vairāk kā 3 grāmatām,
lūdzu kontaktēt)

Peļņa atbalsta Latviešu skautu un gaidu kustību 10. Lielo nometni „Zvaigžņu sega” 2010. gadā.

Vārds _____
Adrese _____
E-pasta adrese _____
Pasūtītu ___ grāmatas, US\$20 katra = _____
+ sūtīšana _____ = **KOPĀ** _____
Čeki rakstāmi „Guide and Scout Jamboree 2010”

Pasūtītajumu sūtīt: Dzeltenā pavārgrāmata
c/o vad. Inga Lucāne, 1713 N. New England Ave.
Chicago, IL 60707-4404 USA info@10LN.org

„SKAISTĀKĀ SVĒTKU DĀVANA”
JULIA – GHOST LIGHT

Julia Plostniece dzied dziesmas no mūzikālā teātra un filmām

„Julias pasakainā balss ir dabas dota, arī skolota.”
D. Mazvērsīte, Latvijas Radio 2 – Mūzikas saule

„A stunning CD! Julia Plostnieks' beguiling vocal instrument gives an impressive and moving delivery of the lyrics.”
M. Caruso, Music Critic, Chestnut Hill Local, Philadelphia

„Julia šķiet kā radīta mūziklu skatuvēm.”
I. Lūsiņa □ Diena

„Julias samtainā, izteiksmīgā balss izjūt katras melodijas emocijas un skaistumu.”
A. Birkens – Laiks

Disks - \$20 (ieskaitot sūtījumu)

Čeku rakstīt – G. Plostnieks,
675 Cedar Drive, Blue bell, PA 19422

Pērk Latvijas ordeņus, medaļas, krūšu zīmes, armijas foto, dokumentus.

Arī ordeņu foto un dokumentu kopijas publikācijai par LV armiju.
+371 29459430
raimrīga@gmail.com
a.k.1, Rīga-1
LV 1001, Latvija

Ansambļa KOLIBRI
latviešu tautas mūzikas aranžējumi

Jauns tvarts ar pazīstamiem un mazāk pazīstamiem darbiem, izdots ar Latvijas Radio un Latviešu kultūras biedrības TILTS atbalstu un palīdzību.

CD: \$ 15 USD;
čeki izrakstāmi: Līga S. Aldins
50 Hillview Road
Westwood, MA 02090
aldins@gmail.com

IZDEVĪGI MEDICARE PAPILDAPDROŠINĀJUMI

Mūsu plāni ir lētāki par AARP un citiem MEDIGAP plāniem, bet izmaksas tieši tādas pašas.
Izmantojiet savu naudu lietderīgi.

AMERIKAS LATVIEŠU PALĪDZĪBAS FONDS • LATVIAN RELIEF FUND OF AMERICA, INC.
T 215.635.4137 • F 215.635.1583 • www.LRFA.org • ALPF@comcast.net

SARĪKOJUMI

SARĪKOJUMI

19. decembrī plkst. 15.00 Ziemeļkalifornijas televīzijas raidītājs KQED World izrādīs Edvīna Šnores filmu "The Soviet Story" (Padomju stāsts). Atkārtojums 30. decembrī plkst. 8.00 un 11.00. Kanāls atrodams Comcast channel 190, digital 9.3. Skat. arī www.kqed.org.

CIEMS LATVIJA (MI)

- 20. decembrī plkst. 5.00 svētku eglīte mūsu paša parka pajumtē. Būs karstviņš, uzkodas, dziesmas, deklamācijas u. c. Ieeja brīva.

- 31. decembrī plkst. 9.00 Gaņezera Saulgriežu zālē Jaungada sagaidīšana ar šampanieti, vīnu, limonādi, uzkodām, programmu. Dalības maksa \$15.00. Visus aicina ciema „Latvija” valde.

FILADELFIJA (PA)

- 13. decembrī pēc dievkalpojuma Filadelfijas latviešu skolas sarīkojums un pusdienas. Ieradīsies Ziemsvētku vecītis! Visi bērni mīļi lūgti piedalīties. Lūdzam pieteikties, rakstot vai zvanot skolas pārzinei Silvijai Mežgailei, tālr.: 610-277-8072, e-pasts: roosters4@comcast.net

- 20. decembrī plkst. 2.00, Filadelfijas Sv. Jāņa baznīcā, 301 Newtown Street Road, Newtown Square, PA Ziemsvētku ieskaņas koncerts. Piedalās Filadelfijas latviešu koncertkoris, diriģente Gunta Plostniece, soliste Julia Plostniece, ērģelniece Mudite Streipa-Pizzini; viesi solisti - čellists Mārcis Kuplais no Latvijas, pianiste Akane Matsumura. Programmā latviešu un cittautu Ziemsvētku dziesmas, mūzika čellam un klavierēm. Pēc koncerta saviesīga stunda un tikšanās ar māksliniekiem. Ieeja \$25.00, bērniem brīva. Visi mīļi gaidīti.

GRANDRAPIDI (MI)

- 13. decembrī plkst. 11.30 vanadžu Ziemsvētku tirdziņš latviešu biedrības namā.

- 20. decembrī plkst. 11.30 latviešu biedrības un pensionāru Ziemsvētku sarīkojums.

- 26. decembrī katoļu draudzes Ziemsvētku sarīkojums latviešu biedrības namā.

INDIANOPOLE

Indianapolis latviešu kopējais Ziemsvētku sarīkojums

19. decembrī plkst. 14.00, Latviešu Sabiedriskā centrā, 1008 W. 64th St. Indianapolis, IN 46260. Jau vairākus gadus pēc kārtas esam pulcējušies, lai kopīgi ievadītu skaisto svētku laiku. Šogad ILS skolēni iestudē Jan Brett ludziņu "Cimdiņš". Ikgadējā ludziņas izrāde ir kļuvusi par tradīciju - to gaida pieaugušie un skolēni paši, jo iztēle ir daļa no bērna pasaules.

Neraugoties uz vājo ekonomisko stāvokli pasaulē, Ziemsvētku vecītis ieradīsies ar pilnu maisu dāvanām. Lūdzam vecākus, kuŗu bērni neapmeklē latviešu skolu, bet vēlas, lai viņi saņemtu dāvanas, tās nodot Ziemsvētku vecīša birojā pirms sarīkojuma. Ieeja sarīkojumā par labprātīgiem ziedojumiem; vakariņas \$ 10.00 no personas vai \$ 20.00 no ģimenes.

Rīko: Indianapolises latviešu organizāciju padome.

Rupjmaize, pīrāgi, ābolkūkas, piparkūkas un daudz kas cits Ziemsvētku tirdziņā

LSC dāmu komitejas locekles rīko gadskārtējo svētku gardumu tirdziņu 19. decembrī no plkst. 10.00 līdz 14.00. Tirdziņā varēs iegādāties minētos gardumus un daudz citu kulinārijas izstrādājumu. Rokdarbu pulciņa dalībnieces ir vairākus mēnešus citīgi strādājušas, lai pagatavotu skaistu skaistos adījumus, izšuvumus, sveces un latviskiem rakstiem rotātas koka kaŗotes. Arī visu to varēs iegādāties tirdziņa laikā. "Café Rīga" par mērenām cenām varēs pirkt tortes, cepumus, ābolmaizes un garšīgu kafiju, ko baudīt draugu pulkā svētku gaisotnē. Ar jautājumiem par tirdziņu lūdzam griezties pie Ināras Grendzes - tālr. 317 418 1283. Gaidām daudz latvisko ēdienu un lietišķas mākslas cienītājus! LSC dāmu komiteja.

KLĪVLANDE (OH)

- 31. decembrī plkst. 9.00 Ohaijo latviešu apvienība (OLA) sadarbibā ar Klīvlandes DV apvienību rīko jaungada sagaidīšanu Apvienotās draudzes zālē. Būs iecienīta mūzika. Dalības maksa \$25.00. Automašīnas varēs novietot Masoņu laukumā.

LOSANDŽELOSA (CA)

- 13. decembrī plkst. 1.00 mazā teātra sanfrancisko viesizrāde - A. R. Gērniņa komēdija „Kokteiļu stunda”.

- 20. decembrī plkst. 12.30 Ziemsvētku eglīte latviešu skolā.

- 31. decembrī plkst. 8.00 Jaungada balle

Losandželosas latviešu nama adrese: 1955 Riverside Dr. Los Angeles CA 90039-3704; tālr.: 323-669-9027; DKLB informācijas tālrunis: 323-663-6267. DK LB Informācijas biļetens tīmeklī: www.biletens.com

MILVOKI (MN)

- 12. decembrī plkst. 12.00 draudzes un Milvoku Pulkv. Kalpaka skolas Ziemsvētku eglīte.

MINEAPOLE (MN)

- 13. decembrī plkst. 5.00 Minesotas latviešu koncert-

apvienības rīkotais kamerģimnastu koncerts latviešu baznīcā dievnāmā. Abonentiem ieeja ar sezonas 1. kuponu, pārējiem \$23, studentiem \$5, bērniem līdz 16 gadu vecumam ieeja brīva.

- 17. decembrī no plkst. 2.00 līdz 5.00 sarunu grupas „Dialogs” sanāksme Barnes & Noble grāmatnīcas telpās Har Mar iepirkšanās centrā, St. Paulā. Aktuālākie temati: veselības aprūpe Latvijā, 10. Saeimas vēlēšanas 2010. gada 2. oktobrī, kā LR pavalstniekiem ārzemēs piedalīties vēlēšanās u. c. Visi laipni aicināti.

- 31. decembrī ukraiņu namā Jaungada sagaidīšanas balle.

ŅUJORKA (NY)

- 19. decembrī draudzes namā Bruklinā (564 2nd St, Brooklyn, NY 11215-2608) plkst. 4.00 dievkalpojums; plkst. 4.30 skolas skolēnu koncerts; plkst. 5.30 cienasts latviskā gaumē; plkst. 6.00 Ziemsvētku balle visām paaudzēm: pirmā stāvā diskotēku ar didžeju Kristapu; otrā stāvā balles mūzika, sadziedāšanās, pārsteigumi. Būs Ziemsvētku izloze, ienākumus izlietos Bruklinas skolas darbam. Ieeja par ziedojumu. Izziņas: 917-668-750. Rīko Bruklinas skola un Bruklinas novads.

PRIEDAINE (NJ)

- 31. decembrī vecgada balle. Dziedās Marita Lazdiņa, deju mūziku spēlēs akordeonists Viljams Austs. Dalības maksa \$50.00 (cenā ieskaitīts šampanietis un silti bufetes ēdieni). Pieteikties, zvanot pa tālr.: 732-610-8227 vai rakstot, e-pasts: priedaine@priedaine.com Tos, kuŗi vēlas apmeklēt vecgada vakara balli, lūdzam nosūtīt iepriekšēju \$25 samaksu: 1017 State Route 33, Freehold, NJ, 07728. Čeku izrakstīt ar norādi: NJ Latvian Society.

VAŠINGTONA (DC)

- 13. decembrī skolas eglīte.
- 31. decembrī latviešu skolas vecāku Vecgada vakara balle.

Sv. Pētersburga

- 14. decembrī plkst. 19:00 Biedrības koŗa mēģinājums. Tiek gaidīti visi, kam ir prieks dziedāt!

- 19. decembrī, plkst. 14.00 Biedrības namā Ziemsvētku eglītes sarīkojums.

Ceram, ka uz sarīkojumu varēs ierasties arī Ziemsvētku vecītis ar dāvanu maisu. Pēc tikšanās ar tālo viesi, baudīsim pašnestu groziņu labumus. Varēs iegādāties atspirdzinošus dzērienus un kafiju. Tiem, kuriem ir īpašas vēlēšanās dzērienu jautājumā, par to jāgādā pašiem. Ieejas ziedojums sākot ar \$5.00. Groziņu atpirkšanās \$5.00. Laipni lūdzam apmeklēt!

- 21. decembrī plkst. 19.00 pēdējais Biedrības kora mēģinājums pirms Ziemsvētkiem. Tiek gaidīti visi, kam ir prieks dziedāt!

- 31. decembrī, plkst. 21.00 Biedrības namā Jaungada sagaidīšana. Jauno gadu gaidīsim, mīlojoties ar pašnestu groziņu gardumiem un dejojot Ilmāra Dzeņa mūzikas pavadījumā. Ceram, ka pašmāju mākslinieki sniegs vakara viesiem izklaidējošus priekšnesumus. Tiem, kuri grib Jauno gadu sagaidīt ar glāzi šampanieša, par to jāgādā pašiem. Ieejas ziedojums sākot ar \$10.00. Visi mīļi gaidīti!

DIEVKALPOJUMI

- **Bostonas latv. ev. lut. Trimdas draudze:** 13. dec. dievk., pēc dievk. draudzes Ziemsvētku eglīte. 20. dec. dievk. ar dievg. Dievk. sākas plkst. 11.00. 24. dec. plkst. 5.00 Ziemsvētku vakara dievk. 25. dec. plkst. 11.00 dievk. ar dievg. 27. dec. dievk. nebūs. 31. dec. plkst. 3.00 Vecgada vakara dievk. ar dievg. Māc. Jogita Mingina.

- **Bukskauntijas un apk. ev. lut. dr.:** 20. dec. plkst. 3.00 Lankasterā Ziemsvētku dievk. 24. dec. plkst. 4.00 Kvēkertaunā Kristus dzimšanas svētvakara dievk. Māc. Dr. A. Ziedonis un māc. Dr. R. Ziedone.

- **Čikāgas katoļu kopa:** 27. dec. plkst. 12.00 dievk., veltīts Kristus dzimšanai un 2010. gada ieskaņai Immaculate Conception baznīcā (7211 W.Talcott Ave.); ikviens aicināts sagatavot kādu priekšnesumu.

- **Detroitas Sv. Pāvila ev. lut. dr.:** (30623 W. Twelve Mile Road, Farmington Hills, MI); 13. dec. plkst. 11.00 adventa trešās svētd. dievk. 20. dec. plkst. 11.00 adventa ceturtās svētd. dievk. ar dievg. 24. dec. plkst. 5.00 Ziemsvētku vakara dievk. 31. dec. plkst. 5.00 vecgada vakara dievk. ar dievg. Māc. diakons F. M. Sīpols, tālr.: 248-433-3435; ērģ.: Dr. Silvija Lizlova, Laila Upīte un Aija Greiema.

- **Filadelfijas latv. ev. lut. Sv. Jāņa dr.:** (301 N. Newtown Street Road, Newtown Square, PA 19073, tālr.: 610-353-2227. 13. dec. plkst. 11.00 adventa trešās svētd. dievk., pēc dievk. skolas eglīte un Ziemsvētku tirdziņš. 20. dec. plkst. 11.00 adventa ceturtās svētd. dievk.; plkst. 2.00 Ziemsvētku koncerts diriģente Gunta Plostniece, solisti - čellists čellists Mārcis Kuplais no Latvijas un pianiste Akane Matsumura. 24. dec. plkst. 6.30 Ziemsvētku vakara dievk. 27. dec. dievk. nebūs. Informācija: www.latvianluth-churchphila.org

- **Grandrapidu latv. ev. lut. dr.:** 20. dec. plkst. 10.00 dievk.

- ar dievg. 24. dec. plkst. 5.00 Ziemsvētku vakara dievk. Mācītājas I. Larsenas adrese: 70388 16-th Ave., South Haven, MI 49090. Tālr.: 269-637-4847; kabatas: 269-214-1010; e-pasts: ilzego@comcast.net

- **Kalamazū latviešu ev. lut. Apvienotā dr., māc. B. Puiķe:** 13. dec. plkst. 10.00 dievk. ar dievgaldu. Sadraudzības kafija. 20. dec. plkst. 10.00 dievk. ar dievgaldu. Sadraudzības kafija. 24. dec. plkst. 17.00 SVĒTVAKARA dievk. 27. dec. plkst. 10.00. Sadraudzības kafija. 31. dec. plkst. 18.00 VECGADA vakara dievk. ar dievgaldu.

- Bībeles stunda Kalamazū 2. dec., ciemā Latvija 16. dec. 1. dec. plkst. 9.00 pīrāgu talka. 5. dec. plkst. 10.00 Ziemsvētku tirdziņš. 15. dec. plkst. 13.00 Ziemsvētku ieskaņas pusdienas gados vecākajiem (80+) draudzes locekļiem.

- **Klīvlandes Apvienotā ev. lut. dr.:** (1385 Andrews Avenue, Lakewood, OH); 13. dec. plkst. 11.00 adventa trešās svētd. dievk. 19. dec. plkst. 5.00 svečiņu dievk., pēc dievk. draudzes skolas eglīte. 20. dec. plkst. 11.00 adventa ceturtās svētd. svētrīdis, pēc tā veclaužu apciemošana. 24. dec. plkst. 5.00 Kristus piedzimšanas svētvakars. 25. dec. plkst. 11.00 Ziemsvētku dievk. 27. dec. plkst. 11.00 dievk. 31. dec. plkst. 6.00 vecgada vakara dievkalpojums. Māc. Dr. S. Eglīte.

- **Losandželosas latv. ev. lut. dr.:** 13. dec. dievk. vadīs māc. A. Ozoliņš. 20. dec. adventa ceturtās svētd. dievk. Dievk. sākas plkst. 11.00. 24. dec. plkst. 6.00 Ziemsvētku vakara dievk. Māc. D. Kaņeps.

- **Milvoku lat. ev. lut. dr.:** 13. dec. plkst. 10.00 adventa trešās svētd. dievk. ar dievg. Lūdzam vest pārtiku trūcīgajiem un Ziemsvētku dāvanas bērniem. Pēc dievk. jaunieši apciemos draudzes locekļus ar prieka vēsti un Ziemsvētku dziesmām. 16. dec. plkst. 6.30 adventa svētrīdis svečiņu gaismā. 19. dec. plkst. 12.00 Ziemsvētku dievk. un eglīte Fondulakas Mārtiņa Lutera draudzē Church of our Savior (363 S. Main St.). 20. dec. plkst. 10.00 adventa dāvanu došanas dievk. angļu valodā ar dievg. un uzrunu bērniem. 24. dec. plkst. 5.00 Kristus piedzimšanas dievk. ar uzrunu bērniem. 25. dec. plkst. 11.00 Kristus dzimšanas dienas dievk. ar dievg. un uzrunu bērniem angļu val.; dziedās Melisa Vanselova. 27. dec. dievk. nenotiks. 27. dec. plkst. 12.00 Ziemsvētku dievk. Viskonsinas Rapidu kopā. 31. dec. plkst. 6.00 Vecgada vakara dievk. ar dievg.

- **Mineapoles un St. Paulas**

Mūsu mīlais vīrs, tēvs un vectēvs aizgājis mūžībā

ALEKSANDRS PŪPOLS

dzimis 1914. gada 23. septembrī,

miris 2009. gada 30. oktobrī

*Nevajaga dvēselei
Trepju kāpt debesīs:
Bij Dievam eņģeļi,
Kas uznesa debesīs.
T.dz.*

Mīlestībā viņu piemin

SIEVA ELVĪRA

MEITA DACE BECKSTEIN AR FRANK

MEITA MĀRA ABERMANIS AR JĀNI

MAZBĒRNI KĀRLIS UN EMI

Mūžībā aizgājusi mūsu mīļā Mamma,
Vecmamma un vecvecmamma
**JEKATERINA STENDZENIEKS,
dzimusi OZOLIŅŠ**

dzimusi 1916. gada 3. aprīlī,
mirusi 2009. gada 12. novembrī

Mīlestībā viņu piemin

MEITA BENITA MEDIŅA,

DĒLI VALDEMĀRS/NELY UNDIKS,

UN PĒTERS/GUNDEGA UNDIKS, MAZBĒRNI UN

MAZMAZBĒRNI

Mūžam saule debesīs

ne mūžam Tēvs, Māmiņa

Mans sirsnīgais dzīves draugs un mūsu Papa,
kas vienmēr staroja mīlestību mums visiem,
pēkšņi šķīrās no mums.

MARKUS VĪTOLIŅŠ

dzimis 1925. gada 17. aprīlī Bērzaunē,
miris 2009. gada 17. novembrī Indianapolē

Tava lielā mīlestība mūs stiprina

ĒRIKA, ANITA UN ROBERTS, REGĪNA UN TERRY, ANDREA UN BRYAN
AR ĢIMENI, BRENT UN AMANDA, BRĀLIS PĒTERIS AR ĢIMENI,

ULDIS UN BARBARA, GUNVIDS UN MICHELE,

MĀSAS UN BRĀLIS AR ĢIMENĒM LATVIJĀ,

RADI UN DRAUGI ŠEIT UN LATVIJĀ

*Gaisma, kas cilvēkā dzīvo
Un siltums, ko izstaro sirds,
Tā nezūd, tā paliek un mirdz.*

Mūsu mīlais tētis un vīrs

BRUNO BRENSONS

dzimis 1941. gada 16. aprīlī Rīgā, Latvijā,
miris 2009. gada 10. oktobrī Teaneck, NJ
Apbedīts Latvijā, Vecmīlgrāvja kapos.

Mīlestībā viņu piemin
FLORETA UN AGNESE

Mūsu filistrs
DR. MED. ELMĀRS BITTE

dzimis 1918. gada 22. martā Cēsis,
miris 2009. gada 6. novembrī Reno, Nevada

Viņu mīļā piemiņā paturēs
KORPORĀCIJA SELONIJA

Mūžībā aizgājis mūsu filistrs
**IMANTS R. NIELS,
MED. DENT., 1937 II**

dzimis 1918. gada 28. aprīlī Vecmūižas
(Vecumnieku) pag., Latvijā,
miris 2009. gada 30. novembrī Pleasanton CA, ASV

LETTONIAS KONVENTS un F!P!B!

Sit tibi terra levis

Mūžībā aizgājusi mūsu mīļā

ZELMA V. KAULIŅŠ

dzimusi 1923. gada 3. aprīlī Litenes muižā,
mirusi 2009. gada 20. novembrī Ann Arbor, MI

Mīlestībā viņu piemin
JAN KAULLINS UN VIŅA DVĪŅU MĀSA
LAIMAKAULIŅŠ-STARWAS
TRĪS MAZDĒLI, JESSE LAPLANTE, AIDĀN KAULINS
UN TROY STARWAS
MĀSA ELFRIEDA LIEPA AR VĪRU ARNOLDU LIEPU,
BĒRNI AINA UN NORA AR ĢIMENĒM

latv. ev. lut. dr.: 10. dec., plkst. 10.30 Bībeles stunda. 13. dec. plkst. 11.00 adventa 3. svētd. dievk., pēc dievk. sadraudzība. 20. dec. plkst. 11.00 adventa 4. svētd. dievk., piedalīsies latviešu skolas un draudzes koris. Pēc dievk. skolas eglīte un pusdienas. Māc. M. Cepure-Zemmele. Bazn. adrese: 3152 - 17th Ave S, Minneapolis MN 55407; tālr.: 763-546-8178; kancelejas tālr. 612-722-4622.

• **Ņubransvikas un Leikvudas latv. ev. lut. dr.:** 13. dec. plkst. 11.00 Svētbrīdis un draudzes eglītes sarīkojums Draudzes dievnamā Īstbransvikā (12 Gates Ave East Brunswick) III. svētdiena Adventā. Būs siltas pusdienas, tirdziņš, kopdziedāšana un loterija. 24. dec. plkst. 13.00 Ziemsvētku vakara dievkalpojums Leikvudā (Igauņu baz. 607 E. 7th St.), plkst. 18.00 Ziemsvētku vakara dievkalpojums draudzes dievnamā Īstbransvikā (12 Gates Ave East Brunswick). 3. janv. plkst. 8.30 Leikvudā dievkalpojums ar dievgaldu (Igauņu baz. 607 E. 7th St.); Zvaigznes diena. Dievkalpojumu vada māc. I. Pušmucāne-Kineyko.

• **Ņujorkas latv. ev. lut. dr.:** 13. dec. **Jonkeru bazn.** plkst. 10.00 dievk., māc. J. Saivars; **Salas bazn.** plkst. 10.30 dievk., māc. L. Saliņš; pēc dievk. skolas eglīte; **Dzamaikā** plkst. 3.00 dievk., māc. L. Saliņš, pēc dievk. novada sapulce. 19. dec. **Jonkeru bazn.** plkst. 2.00 Bronksas skolas eglīte, māc. L.

Saliņš; **draudzes namā** plkst. 4.00 eglīte, māc. L. Saliņš. 20. dec. **Jonkeru bazn.** plkst. 10:00 dievk., māc. J. Saivars; **Salas bazn.** plkst. 10:30 dievk., māc. Saliņš; **Priedainē** plkst. 11.30 Ņudžersijas skolas eglīte, diak. I. Kaņeps; 24. dec. **Salas bazn.** plkst. 6.00 Ziemsvētku dievk., māc. L. Saliņš; **Jonkeru bazn.** plkst. 6.00 Ziemsvētku dievk., māc. J. Saivars; 25. dec. **Īstbransvikā** plkst. 11.00 Ziemsvētku dievk., diak. I. Kaņeps. 27. dec. **Jonkeru bazn.** plkst. 10.00 gada beigu dievk., māc. Saivars; **Salas bazn.** plkst. 10.30 gada beigu dievk. ar dievg., māc. Saliņš. 3. janv. **Jonkeru bazn.** plkst. 10:00 dievk. ar dievg., māc. Saivars, seko novada eglīte.

• **Sandiego latv. ev. lut. dr.:** 19. dec. plkst. 12.00 Ziemsvētku dievk. *Grace Lutheran Church* (3993 Park Boulevard, San Diego, CA 92116), prāv. D. Kaņeps; pēc dievk. kafijas galds. Izziņas: www.sandiegodraudze.com vai www.sandiegodraudze.us

• **Sentluisas latv. ev. lut. dr.:** katra mēneša trešā svētdienā. plkst. 2.00 dievk. *Christ Lutheran bazn.* (#1 Selma Avenue, Webster Groves, MO 63119), māc. A. Kalniņa. Pēc dievk. saiets ar groziņiem. Draudzes priekšnieces Irēnes Kalniņas tālr.: 314-457-1830, e-pasts: kalninsis@charter.net

• **Sietlas latv. ev. lut. draudze** (11710 - 3rd Ave. N. E. Seattle, WA 98125): 13. dec. plkst. 10.30 adventa trešās svētd. dievk. ar

dievg.; pēc dievk. Ziemsvētku dziesmu dziedāšana lejas zālē. 19. dec. plkst. 5.00 adventa laika sveču dievk.; pēc dievk. draudzes un latviešu skolas eglīte nama zālē. 24. dec. plkst. 6.00 vakarā Kristus piedzimšanas svētku dievk. 27. dec. plkst. 10.30 Vecgada vakara dievk. ar dievg. 3. janv. plkst. 10.30 Jaungada dievk. ar dievg., pēc dievk. Bībeles stunda. 10. janv. plkst. 10.30 Zvaigznes dienas dievk. ar dievg. Māc. Daira Cilne, tālr.: 206 -674-9600; e-pasts: cilnis@earthlink.net Baznīcas mājaslapa: www.seattlalatvianchurch.org

• **Skenektedijas latv. ev. lut. dr.:** 20. dec. plkst. 2.00 Kristus piedzimšanas svētku dievk. ar dievg. Trīsvienības baznīcā (35 Furman Str.), Skenektedijā. Dz. lapiņas. Prāv. O. Sniedze, ērgeln. D. Vitušinska-Baltazara. Pēc dievk. groziņu azaid.

• **Vašingtonas (DC) lat. ev. lut. dr.:** Informācija: <http://www.dcdraudze.org> Tālr. baznīcā: 301-251-4151. Māc. Anita Vārsberga Pāža, tālr.: 301-293-2052; e-pasts: macavp@yahoo.com

• **Sv. Pētersburgas lat. ev. lut. dr.:** 13. dec. plkst. 11.00 Biedrības namā Bībeles stunda. 25. dec. plkst. 14.00 Ziemassvētku sveču dievkalpojums, kurā dziedās Latviešu biedrības koris Vladimira Hohlova vadībā. 27. dec. plkst. 11.00 Biedrības namā Bībeles stunda.

LĪDZJUTĪBA

Pasaules brīvo latviešu apvienība (PBLA) un tās valde izsaka visdziļāko līdzjutību PBLA priekšsēdim Mārtiņam Sausiņam un PBLA pārstāvniecības Rīgā vadītāja vietniecei Katrīnei Sausiņai, māti un vecmāmiņu Valiju Tiju Sausiņu mūžībā aizvadot.

SPORTS

Zem basketbola groziem

VEF pirmā uzvara

Pirmo uzvaru Starptautiskās basketbola federācijas (FIBA) Izaicinājuma kausa izcīņā F grupā izcīnīja Rīgas VEF, savukārt basketbola klubs *Ventspils* un Rīgas TTT savās Eiropas kausu spēlēs piedzīvoja zaudējumus.

Šoreiz vefiešiem pretiniekos bija *Ālsta Generali Okapi Aalstar* (Beļģija) klubs, kas, tāpat kā rīdzinieki, pirmajā kārtā cieta neveiksmi. VEF ar 79:103 viesos piekāpās Balikesiras *Banvit* (Turcija), beļģi savā laukumā ar minimālu rezultātu 78:79 atzina Belgradas *FMP* (Serbija) pārkumu. Tādējādi abi sāncenši cīnījās par pirmo uzvaru F grupā.

Spēle Rīgas Olimpiskajā centrā, aizritēja līdzīgā cīņā jau ar pirmajam minūtēm. Iesākumā nelielā vadībā izvirzījās viesi, kuŗu rindās dominēja amerikāņu viesspēlētāji. Savukārt otrā ceturtdaļā iniciatīva jau pārgāja VEF basketbolistu pusē un viņi uz brīdi izvirzījās vadībā ar piecu punktu starpību - 26:21. Pirmo puslaiku vefieši uzvarēja ar 43:38.

Pēc lielā pārtraukuma rīdzinieki panāca jau 11 punktu pārsvaru 54:43, taču viesi negrasījās padoties un starpību sadeldēja, pat izvirzoties vadībā - 61:60. Cīņas pēdējās desmit minūtēs nevienai no vienībām ievērojama pārsvaru neizdevās iegūt. *Generali Okapi Aalstar* veiksmīgāk meta no tālās distancēs, rīdziniekiem punktus lielākoties guva Ingus Bankevics un amerikānis Alekss Renfro. Viss izšķīrās spēles pēdējos mirkļos, kas aizritēja bezkompromisa cīņā un nervozā

gaisotnē. Pēdējā minūtē nedaudz pārliecinošāk nospēlēja mājinieki, tiekot pie pirmā panākuma turnīrā.

Rezultatīvākie rīdziniekiem bija Bankevics ar 16 gūtajiem punktiem, Renfro izcēlās ar 13 punktiem, 13 rezultatīvām spēlēm un deviņām izcīnītajām atlēkušajām bumbām. 13 punkti bija arī lietuvieša Martina Mažeikas rēķinā.

Pēc šī panākuma VEF turnīra tabulā ir trešā vietā ar vienu uzvaru un vienu zaudējumu. Līderis ar divām uzvarām ir Belgradas *FMP*.

„Mums ir liels prieks par uzvaru. Tā ir pirmā VEF vienības uzvara Eiropas kausos,” pēc izcīnītā panākuma teica VEF galvenais treneris Valdis Valters. „Starptautiskās spēles mums ir kas jauns un katra no tām ir kā jauns pārbaudījums. Izšķirīgajos brīžos labi nospēlējām aizsardzībā. Pieredzes ziņā šāda spēle vienībai noteikti nāks par labu.”

Kambalam 20 punkti

FIBA Izaicinājuma kausa izcīņā E grupas otrās kārtas spēlē ar ļoti rezultatīvu sniegumu izcēlās Latvijas valstsvienības centra spēlētājs Kaspars Kambala, kuŗš Krasnojarskas *Jenisej* (Krievija) sastāvā palīdzēja savai vienībai ar 90:80 pieveikt Doņeckas *Doņeck* (Ukraina). *Jenisej*, kuŗu trenē latviešu speciālists Ainars Bagatskis, šosezon pirmo reizi spēlēja labākajā virknējumā un tagad ar divām uzvarām divās spēlēs izvirzījies sava kvarteta pirmajā vietā.

Kambala spēli sāka Krasnojarskas kluba starta piecniekā, laukumā pavadīja 28 minūtes, gūstot 20 punktus (divpunktu metieni 4 no 7, soda metieni 12 no 15), izcīnot sešas atlēkušās bumbas un nopelnot trīs personiskās piezīmes. Saņēma sēru ziņa. Kaspara Kambalas ģimene traģiski zaudējusi meitiņu. Izšķirīgākie līdzjutību.

Latvijas meistari zaudē Čehijā

Eiropas basketbola līgu savienības (ULEB) Eiropas kausa izcīņā otro spēli H grupā nesekmīgi aizvadīja astoņkārtējie Latvijas meistari - BK *Ventspils* basketbolisti. Ventspilnieki izbraukumā spēlēja ar Čehijas meistariem - Nimborkas *ČEZ*. Jau sacensības sākumā viesi nokļuva iedzinēju lomā un tādā bija visas spēles laikā. Īpaši nesekmīga *Ventspils* basketbolistiem bija trešā ceturtdaļa, kad laukuma saimnieki guva 13 punktus bez atbildes. Vienīgais vilcējspēks viesu rindās atkal izrādījās amerikāņu viesspēlētājs Ārons Petvejs. Ar 79:57 uzvarēja ČEZ, tiekot pie pirmā panākuma divās spēlēs. Ventspilnieki ar diviem zaudējumiem pagaidām ir H grupas pēdējā - ceturtajā ailītē.

„Eiropas kausam ir pavisam cits līmenis nekā Baltijas līgai, kur varam pieļaut dažas kļūdas, bet šeit ne,” pēc zaudējuma secināja BK *Ventspils* galvenais treneris Agris Galvanovskis. „Ļoti slikti iesākām spēli, ātri nokļūstot zaudētājos. Mums ir

ļoti jauna vienība un teicu puīšiem, ka galvenais šodienas spēlē būs pacietība. Diemžēl pārāk bieži, sevišķi pirmajā puslaikā, mēs izdarījām sasteigtus un nesagatavotus metienus, pretinieks mūs apspēlēja ar ātru spēli. Ceru, ka vienība no šī zaudējuma mācīsies.”

Valteram 14 piespēles

Ar ļoti produktīvu sniegumu ULEB Eiropas kausa izcīņā D grupas spēlē izcēlās uz trim gadiem diskvalificētais Latvijas valstsvienības spēles vadītājs Kristaps Valters, kuŗa klubs Badalona *DKV Joventut* (Spānija) gan ar 71:82 atzina Kazaņas *Unics* (Krievija) pārkumu. Valters laukumā aizvadīja 35 minūtes, gūstot piecus punktus, taču 14 reizes (atkārtots Eiropas kausa izcīņas rekords!) rezultatīvi piespēlēja partneriem, izcīnīja piecas atlēkušās un divas bumbas pārtvēra. Par savu sniegumu Kristaps nopelnīja 17 vērtējuma punktus, kas bija labākais rādītājs Badalona kluba rindās, kā arī kļuva par Eiropas kausa labāko piespēlētāju ar vidēji 10 piespēlēm spēlē.

TTT zaudē spāņietēm

Neveiksmīgi otrā riņķa pirmās kārtas spēli FIBA Eiropas līgas A grupā savā laukumā Rīgas Olimpiskajā centrā aizvadīja Rīgas TTT basketbolistes, kas mērojās spēkiem ar Spānijas

meistarēm - Valensijas *Ros Casares*. Rīdzinieces piedzīvoja zaudējumu - 54:78. Jāatzīst gan, ka TTT basketbolistes zvaigznotajam spēļu klubam itin sīkstī pretojās, trīs ceturtdaļas no spēles kopējā laikā izrādot cienīgu pret darbību.

Neraugoties uz neveiksmi, TTT saglabāja piekto vietu turnīra tabulā (viena uzvara un piecas neveiksmes). *Ros Casares* ar Gundara Vētras trenēto Jekaterinburgas *UGMK* (abām vienībām ir piecas uzvaras un viens zaudējums) daļa pirmo vietu.

Trīs pretendentes no Latvijas

Trīs Latvijas basketbolistes Anete Jēkabsons-Žogota, Elina Babkina un Sabine Niedola izvirzītas par kandidātēm FIBA Eiropas nodaļas aptaujā par 2009. gada labākajām basketbolistēm Eiropā. Jēkabsons-Žogota jau trešo gadu pēc kārtas izvirzīta aptaujā par gada labāko Eiropas basketbolisti. 2007. gadā Latvijas valstsvienības lidere tika atzīta par labāko, pērn ierindojās otrā vietā.

Savukārt Latvijas U-20 vecuma grupas valstsvienības lidere Elina Babkina un Latvijas U-18 junioru valstsvienības lidere Sabine Niedola izvirzītas gada labākās Eiropas jaunās spēlētājas nominācijā. Pirmoreiz aptaujas vēsturē vienā kategorijā izvirzītas divas Latvijas jaunās basketbolistes. 2005. gadā Eiropas labākās jaunās spēlētājas balvu saņēma Anete Jēkabsons-Žogota.

J. Erenbergs

INTERESANTA IZSTĀDE KLĪVLANDĒ

Jau agrāk esam stāstījuši par Klīvlandes Latviešu kultūras dārzu, kas piedēz lielajai, nu jau vairāk nekā trīsdesmit dažādu tautību dārzu saimei. Latviešu vārds tādējādi arī tiek „pie vārda”, saņemot ielūgumus stāstīt par savu dārzu un tautas šūpuli - Latvijū. Vietējā tautiešu saime cītīgi piedalās gandrīz visos pasākumos un vairo mūsu atpazīstamību Klīvlandē. Mēs atbalstām arī citu dārzu sarīkojumus. Nesen bijām lūgti sastādīt pārskatu par mūsu darbību Dārzu federācijā, un šis saraksts iznāca pieklājīgi gaŗš. Nu atkal mūsu rosīgie tautiešu pārstāvji bija atraduši izdevību dārzu reklamēt, šoreiz ar tautiskiem priekšmetiem mēnesi gaŗā izstādē vietējā žīdu mūzejā *Maltz*.

Mūzejs atvērts 2005. gada beigās, un ar skaudro Jeruzālemes akmens celtni mazliet atgādina Rīgas Okupācijas mūzeju. Pastāvīgā izstāde 24 000 kvadrātmetru telpā sniedz žīdu likteņstāstus ar raksturīgiem priekšmetiem, filmām un datorā

ierunātiem mutvārdiem.

Liela telpa ir atvēlēta speciālām izstādēm, un oktobra mēnesī to pildīja bagātīgs materiālu klāsts, atspoguļojot vērtības no dažādām, īpaši Eiropas malām. Bijām priecīgi atsaukties uz ielūgumu piedalīties. Nosūtījām dzintara un koka izstrādājumus, linu audumus, prievītes un *Dainu* sējumu ar paskaidrojumiem un pat dažām pārtulkotām rindām, taču bija žēl, ka izstādes kārtotāja izvēlējās tikai Baibas Kravfordas (*Crawford*) krāšņi kalto kokgrebuma pūra lādīti miniatūrā, un linu drāniņas no Silvijas Rūtenbergas. Bijām vilušies, ka Zentas Apinis etnogrāfiski tautiskās lelles tika atzītas par lielām, lai ievietotu iestiklojumā uz atvēlētā paaugstinājuma. Atsevišķā novietnē izstādes apmeklētāji varēja apskatīties *Dainu* paraugsējumu, lasīt īsu ilustrētu apceri par Latviju un paņemt līdzī Latviešu kultūras dārza brošūriņas ar aprakstu par Latviju.

Uz eleganto izstādes atvēršanu bija ieradušies Silvija Rūtenberga,

Dzintra un Vilmārs Kukaiņi un Anda un Bills Kuki (*Cook*). Katras tautas ekspozīcija bija gaumīgi izcelta. Ar gandarijumu gan vērojām, ka daudzie apmeklētāji piestāja arī pie mūsu reklāmas (*banner*) un to citīgi lasīja.

Mūzeja skrejlapas vienīgais attēls, reklamējot šo izstādi, bija Latviešu dārza skulptūra, un vietējā *Jewish News* apcerē par izstādi ievietota mūsu pūra lādītes fotografija.

Nav jau brīnums, ka mūsu dārzs tiek ievērots. Tas ir daudzajiem gaŗāmbraucējiem ļoti redzamā vietā un izceļas ar Ģirta Burvja dižo skulptūru, ielogotu teiksmīgos krāsus ietvaros, kas mainās ik gadskārtu. Pašreiz zeltainās lapas grezno šo mazo stūrīti, un, pateicoties Dzintrai un Vilmāram Kukaiņiem, tas bija pienācīgi sakopts, lai sagaidītu svinīgo pulcēšanos ar ziedu nolikšanu pie mūsu karoga svētdien, 14. novembrī, pirms baznīcas, atzīmējot mūsu tautas pirmo atmodu.

Anda Sūna Cook

NU CEĻINIEKS UZ MĀJĀM IET

Sēru viesi 28. novembrī atvadījās no ilggadējās Kalamazū latviešu draudzes ērgelnieces **Francēskas Birutas Andersones**. Viņa dzimusi 1924. gada 5. martā Lejasciemā, Pēterā un Emmas Bērziņu ģimenē un, ļaunas slimības pieveikta, mūžībā aizgāja 17. novembrī *Rose Arbor* nedziedināmo slimnieku namā. Jau agrā bērnībā, mātes ievadīta klasiskās mūzikas pasaulē, kļuvusi tai uzticīga visu mūžu. Ģimenē, kopā ar brāli Helmutu, bieži dziedājusi, mācījusies klavier spēli. Skolas gaitas uzsākdama, dziedājusi korī, tāpat nonākdama Vācijas DP nometnēs un visbeidzot Kalamazū, A. Kalnāja vadītajā „Dziesmu Vairoga”. ASV ieceļojusi kopā ar māti un brāli Helmutu. Kalamazū maizes darbā strādājusi biroja piederumu uzņēmumā. Kā veikla pianiste aicināta un uzņēmusies latviešu draudzes ērgelnieces pienākumus. Draudzē bijusi arī čakla darbiniece, visur pielikdama savu roku un padomu. Musīte - kā viņu dēvēja draugi,

un to nebija mazums, - ar prieku spēlēja klavieres un, ejot gaŗam viņas mājiņai, bieži varēja dzirdēt viņas improvizācijas un arī pašas kompozīcijas.

Atvadu svētkos pie pelnu urnas vadīja Kalamazū latviešu Apvienotās ev.-lut. draudzes māc. emer. L. Viksne. Viņš aizgājējai vēltīja 23. psalmu, uzsvērdams, ka viņa nešaubīgi ticējusi Dieva nolikumam gan baltās, gan nebaltais dienās un savam mūžības ceļam bijusi sagatavojusies. Lai kā mierinājums viņas vistuvākajiem - dēlam Jānim ar sievu Annu un mazdēlu Ričardu, svainei Dailai Bērziņai ar dēlu Pēteri un sievu Karenu, meitu Zigrīdu Zariņu ar ģimeni ir apziņa, ka aizgājējai vieta sataisīta Dieva godības mājokļos.

No Francēskas Andersones atvadījās Kalamazū latviešu Apvienotās ev.-lut. draudzes priekšnieks R. Keņģis, mazdēls Ričards Andersons un krustmeita Zigrīda Zariņa.

Ilze Šimane